

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,
श्री गुरुभ्यो नमः
हरिः ओं ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय ब्राह्मणम्

द्वितीयाष्टकं – प्रपाठकः 5 - 8

Table of Contents

2	कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय ब्राह्मणे द्वितीयाष्टकं	8
2.5	द्वितीयाष्टके पञ्चमः प्रपाठकः – उपहोमशेषः.....	8
2.5.1	उपहोमाः.....	8
2.5.2	उपहोमाः.....	10
2.5.3	उपहोमाः.....	12
2.5.4	उपहोमाः.....	13
2.5.5	उपहोमाः.....	16
2.5.6	उपहोमाः.....	19
2.5.7	उपहोमाः.....	22
2.5.8	उपहोमाः.....	24
2.6	द्वितीयाष्टके षष्ठः प्रपाठकः – सौत्रामणिः कौकिली होत्रं च.....	33
2.6.1	अनुवाकं 1 – ग्रहाः.....	33
2.6.2	अनुवाकं 2 – ग्रहोपस्थानम्	35
2.6.3	अनुवाकं 3 – ग्रहहोमः.....	37
2.6.4	अनुवाकं 4 – उपहोमाः.....	40
2.6.5	अनुवाकं 5 – अभिषेकः.....	43
2.6.6	अनुवाकं 6 – अवभृथः.....	46
2.6.7	अनुवाकं 7 – ऐन्द्रे प्रश्नौ प्रयाजानामेकादश मैत्रावरुणप्रैषाः.....	48

2.6.8 अनुवाकं 8 – ऐन्द्रे प्रश्नौ प्रयाजयाज्याः.....	51
2.6.9 अनुवाकं 9 – ऐन्द्रे प्रश्नौ वपादीनां याज्यानुवाक्याः.....	53
2.6.10 अनुवाकं 10 – ऐन्द्रे प्रश्नौ अनुयाजानामेकादश मैत्रावरुणप्रैषाः	54
2.6.11 अनुवाकं 11 – पशुत्रये प्रय जार्था मैत्रावरुणप्रैषाः.....	57
2.6.12 अनुवाकं 12 – पशुत्रये प्रयाजयाज्या आप्रियः.....	62
2.6.13 अनुवाकं 13 – पशुत्रये वपादीनां याज्यानुवाक्याः.....	64
2.6.14 अनुवाकं 14 – पशुत्रये अनूयाजप्रैषाः.....	66
2.6.15 अनुवाकं 15 – सूक्तवाकप्रैषः.....	69
2.6.16 अनुवाकं 16 – पितृयज्ञयाज्यानुवाक्याः.....	71
2.6.17 अनुवाकं 17 – ऐन्द्रो पशौ एकादश प्रयाजाः	72
2.6.18 अनुवाकं 18 – ऐन्द्रो पशौ प्रयाजयाज्याः	76
2.6.19 अनुवाकं 19 – ऐन्द्रो पशौ वपादीनां याज्यानुवाक्याः.....	78
2.6.20 अनुवाकं 20 – ऐन्द्रो पशौ अनूयाजानां मैत्रावरुणप्रैषाः	79
Appendix (of expansions)	86
2.7 द्वितीयाष्टके सप्तमः प्रपाठकः – सवा एकाहविशेषः	92
2.7.1 अनुवाकं – बृहस्पतिसवः.....	92
2.7.2 अनुवाकं – वैश्यसवः.....	94
2.7.3 अनुवाकं 3 – ब्राह्मणसवः.....	95
2.7.4 अनुवाकं 4 – सोमसवः	96

2.7.5 अनुवाकं 5 – पृथिसवः.....	97
2.7.6 अनुवाकं 6 – गोसवः.....	98
2.7.7 अनुवाकं 7 – ओदनसवमन्त्राः.....	99
2.7.8 अनुवाकं 8 – ओदनसवगता स्थारोहणमन्त्राः.....	102
2.7.9 अनुवाकं 9 – ओदनसवः	103
2.7.10 अनुवाकं 10 – पञ्चशारदीयविधिः.....	105
2.7.11 अनुवाकं 11 – पञ्चशारदीयगतपशुविधिः.....	106
2.7.12 अनुवाकं 12 – अग्निष्टुद्यागे ग्रहाणां पुरोरुचः	108
2.7.13 अनुवाकं 13 – इन्द्रस्तुद्यागे ग्रहाणां पुरोरुचः.....	111
2.7.14 अनुवाकं 14 – अप्तोर्यामाविधिः	113
2.7.15 अनुवाकं 15 – राजाभिषेकः	114
2.7.16 अनुवाकं 16 – राजाभिषेकाङ्गं स्थारोहणम्	117
2.7.17 अनुवाकं 17 – राजाभिषेकाङ्गं वपनम्	119
2.7.18 अनुवाकं 18 – विद्यनाख्य एकाहविशेषः.....	121
Appendix (of expansions)	126
2.8 द्वितीयाष्टके अष्टमः प्रपाठकः – काम्यपशुयाज्यानुवाक्या ब्राह्मणम्.....	129
2.8.1 अनुवाकं 1 – वायव्यादिपशूनां सूक्तानि.....	129
2.8.2 अनुवाकं 2 – वशादीनां सूक्तानि	132
2.8.3 अनुवाकं 3 – सौम्यादीनां सूक्तानि.....	136

2.8.4 अनुवाकं 4 – अभिमातिहैन्द्रादिपशूनां सूक्तानि	140
2.8.5 अनुवाकं 5 – ऐन्द्राग्नपश्वादीनां सूक्तानि	144
2.8.6 अनुवाकं 6 – सावित्रादिपशूनां सूक्तानि	148
2.8.7 अनुवाकं 7 – सौर्यादिपशूनां सूक्तानि	152
2.8.8 अनुवाकं 8 – वेहदादिपशूनां सूक्तानि	157
2.8.9 अनुवाकं 9 – शुक्लकृष्णपश्वादीनां सूक्तानि	162
Appendix (of expansions)	170

=====

Version Notes

1st Version Number 0.0 dated 10th November 2017

2nd and Current Version Number 1.0 dated 31st December 2019

1. This Version replaces earlier version “0.0” dated November 10, 2017.
2. We have marked ‘||’ (double ruk) at the end of vedic statements based on the book released under “Anandashram Series on Taittiriya Brahmanam containing bashya of Scholar Sayanacharya, 3d Edition published in 1979.
3. We have standardised some of the conventions and formatted this compilation to make reading easier.
4. We have/shall include Paata Bhedams in brackets wherever found applicable to the best of our efforts.

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

2 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय ब्राह्मणे द्वितीयाष्टकं

2.5 द्वितीयाष्टके पञ्चमः प्रपाठकः – उपहोमशेषः

2.5.1 उपहोमाः

T.B.2.5.1.1

प्रा॒णो र॑क्षति वि॒श्वमे॑जत् । इ॒र्यो भू॒त्वा बहु॑धा ब॒हूनि॑ ।
स इ॒त्सर्वं॑ व्या॒नशे॑ ॥ यो दे॒वो दे॒वेषु॑ वि॒भूर॑न्तः ।
आवृ॑द्भू॒दात् क्षे॒त्रिय॑द्ध्व॒गद्वृ॑षा । तमि॑त् प्रा॒णं म॒नसो॑ प॒शिक्ष॑त ।
अ॒ग्रं दे॒वाना॑-मि॒दम॑त्तु नो ह॒विः ॥ म॒नस॑श्चि॒त्तेद॑म् ।
भू॒तं भ॑व्यं च गु॒प्यते॑ । तद्धि॑ दे॒वेष्व॑ग्रि॒यम् ॥ 1 (10)

T.B.2.5.1.2

आ न ए॒तु पु॒रश्च॑रम् । स॒ह दे॒वैरि॑म॒ हव॑म् । म॒नः श्रे॑यसि श्रे॑यसि ।
क॒र्मन् य॒ज्ञप॑तिं दधत् ॥ जु॒षतां॑ मे वा॒गिद॑ ह॒विः ।
वि॒राड्दे॒वी पु॒रोहि॑ता । ह॒व्यवा॑डन पा॒यिनी॑ ॥
यया॑ रू॒पाणि॑ बहु॑धा वदन्ति ।

पेशा॑सि दे॒वाः पर॒मे ज॒नित्रे॑ ।

सानो॑ वि॒राडन॑पस्फुरन्ती । 2 (10)

T.B.2.5.1.3

वाग्दे॒वी जु॑षतामिदं॑ ह॒विः ॥ चक्षु॑र् दे॒वानां॑ ज्योति॑रमृते॒ न्यक्त॑म् ।

अस्य॑ वि॒ज्ञाना॑य बहु॒धा निधी॑यते । तस्य॑ सु॒म्न-म॑शीमहि ।

मा नो॑ हासीद्-विचक्ष॑णम् ॥ आयु॑रिन्नः॒ प्रती॑र्यताम् ।

अन॑न्धा-श्चक्षु॑षा वय॑म् । जी॒वा ज्योति॑रशीमहि ।

सुव॑ज्योति॒-रुता॑मृतम् ॥ श्रोत्रे॑ण भ॒द्र मु॒त शृ॑ण्वन्ति स॒त्यम् ( ) ।

श्रोत्रे॑ण वाचं॑ बहु॒धोद्य॑ माना॑म् । श्रोत्रे॑ण मोद॑श्च मह॑श्च श्रूयते ।

श्रोत्रे॑ण सर्वा॑ दि॒श आ॑शृणोमि ॥

येन॑ प्रा॒च्या उ॒त दक्षि॑णा । प्र॒तीच्यै॑ दि॒शः शृ॑ण्वन्त्युत्तरात् ।

तदिच्छ्रोत्रं॑ बहु॒धोद्य॑मानम् । अ॒रान्न ने॒मिः परि॑ सर्वं॑ बभूव ॥ 3 (17)

(अ॒ग्नि - यम॑नपस्फुरन्ती - स॒त्यं स॒प्त च॑) (A1)

2.5.2 उपहोमाः

T.B.2.5.2.1

उदेहि॑ वाजिन्यो॑ अस्य॑ फ॒स्वन्तः॑ । इदं॑ रा॒ष्ट्रमावि॑श सूनृ॒तावत्॑ ।
यो रोहि॑तो वि॒श्वमि॑दं ज॒जान॑ । स नो॑ रा॒ष्ट्रेषु॑ सु॒धितान्द॑धातु ॥
रोह॑ ऽ रोह॑ ऽ रोहि॑त आरु॒रोह॑ । प्र॒जाभिर्वृ॑द्धिं ज॒नुषामु॑पस्थम् ।
ताभिः॑ स॒र्ब्धो अ॒विद॑त्षडु॒र्वीः । गा॒तुं प्र॒पश्य॑न्निह रा॒ष्ट्रमाहाः॑ ॥
आहा॑र्षीद्-रा॒ष्ट्रमि॒ह रोहि॑तः । मृ॒धो व्या॑स्थद॒भयं॑ नो अस्तु । 4 (10)

T.B.2.5.2.2

अ॒स्मभ्यं॑ द्यावापृ॒थिवी॑ शक्व॒रीभिः॑ । रा॒ष्ट्रं दु॑हाथामिह रेवती॑भिः ॥
विम॑मर्श रोहि॑तो वि॒श्वरू॑पः । स॒माच॑क्राणः प्र॒रुहो॑ रुहश्च ।
दि॒वंग॒त्वाय॑ मह॒ता महि॑म्ना । वि नो॑ रा॒ष्ट्रमु॑नत्तु पयसा॒ स्वेन॑ ॥
यास्ते॑ वि॒शस्त॑पसा सं॒बभू॑वुः । गा॒यत्रं॑ व॒त्सम॑नु तास्त॒ आगुः॑ ।
तास्त्वा॑ वि॒शन्तु॑ मह॒सा स्वे॑न ।
सं मा॑ता पु॒त्रो अ॒भ्येतु॑ रोहि॑तः ॥ 5 (10)

T.B.2.5.2.3

यू॒यमु॒ग्रा म॒रुतः॑ पृ॒श्निमा॒तरः॑ । इ॒न्द्रेण॑ स॒युजा॒ प्रमृ॑णीथ॒ शत्रू॑न् ।
 आ वो॒ रोहि॑तो अ॒शृणो॑दभिद्यवः । त्रि॒सप्ता॑सो म॒रुतः॑ स्वा॒दुसं॑मुदः ॥
 रोहि॑तो द्या॒वापृ॑थि॒वी ज॒जान॑ । तस्मि॒ञ्स्तन्तुं॑ परमे॒ष्ठी त॒तान॑ ।
 तस्मि॒ञ्छि॒श्रिये॑ अ॒ज एक॑पात् । अ॒दृह॑ ह॒द्द्या॒वापृ॑थि॒वी ब॒लेन॑ ॥
 रोहि॑तो द्या॒वापृ॑थि॒वी अ॒दृह॑त् ।
 तेन॑ सु॒वः स्त॒भितं॑ तेन॑ ना॒कः । 6 (10)

T.B.2.5.2.4

सो अ॒न्तरि॑क्षे रज॒सो वि॒मानः॑ । तेन॑ दे॒वाः सु॒वर॑न्वविन्दन् ॥
 सु॒शेवं॑ त्वा भा॒नवो॑ दी॒दिवा॑सम् । स॒मग्रा॑सो जु॒हो जा॑तवेदः ।
 उ॒क्षन्ति॑ त्वा वा॒जिन॑मा घृ॒तेन॑ । स॒स॒मग्ने॑ यु॒वसे॑ भो॒जनानि॑ ॥
 अ॒ग्ने श॒र्द्धं म॒हते॑ सौ॒भगा॑य । तव॑ द्यु॒म्ना-न्यु॑त्त॒मानि॑ सन्तु ।
 सं जा॒स्पत्य॑ सु॒यम॑माकृ॒णुष्व॑ ।
 श॒त्रूय॑ताम॒भिति॑ष्ठा॒ महा॑सि ( ) ॥ 7 (10)

(अ- स्वे॒तु रोहि॑तो - ना॒को - महा॑सि) (A2)

2.5.3 उपहोमाः

T.B.2.5.3.1

पुन॑र्न इन्द्रो॑ म॒घवा॑ ददातु । ध॒नानि॑ श॒क्रो घ॑न्यः सु॒राधाः॑ ॥
अ॒र्वाची॑नं कृ॒णुतां॑ या॒चितो॑ मनः । श्रु॒ष्टी नो॑ अ॒स्य ह॒विषो॑ जुषा॒णः ॥
या॒नि नो॑ जि॒नन् ध॑नानि । ज॒हर्थ॑ शूर॒ मन्यु॑ना ॥ इन्द्रा॑नुवि॒न्द न॒स्तानि॑ ।
अ॒नेन॑ ह॒विषा॑ पुनः ॥ इन्द्र॑ आशा॒भ्यः परि॑ ।
स॒र्वाभ्यो॑ऽभ्यं करत् । 8 (10)

T.B.2.5.3.2

जेता॑ श॒त्रून् वि॑चर्ष॒णिः ॥ आ॒कू॒त्यै त्वा॑ का॒माय॑ त्वा स॒मृ॒धै त्वा॑ ।
पु॒रो द॑धे अ॒मृत॑त्वाय जी॒वसे॑ ॥ आ॒कू॒तिम॑स्याव॒से ।
का॒मम॑स्य स॒मृ॒द्ध्यै । इन्द्र॑स्य यु॒ज्जते॑ धि॒यः ॥
आ॒कू॒तिं दे॒वीं मन॑सः पु॒रो द॑धे । य॒ज्ञस्य॑ मा॒ता सु॒हवा॑ मे अस्तु ।
यदि॑च्छामि॒ मनसा॑ स॒कामः॑ । वि॒देय॑मे॒नद्धृ॑दये नि॒विष्टम् ॥ 9 (10)

T.B.2.5.3.3

से॒द॒ग्नि॒रग्नी॑ रत्ये॒त्यन्यान्॑ । यत्र॑ वा॒जी त॑नयो वी॒डुपा॑णिः ।
स॒हस्र॑पा॒था अ॒क्षरा॑ स॒मेति॑ ॥ आ॒शानां॑ त्वा ऽऽशा॒पाले॑भ्यः ।

च॒तु॒र्भ्यो॑ अ॒मृते॑भ्यः । इ॒दं भू॒तस्या॑द्ध्यक्षे॑भ्यः । वि॒धेम॑ ह॒विषा॑ व॒यम् ॥

वि॒श्वा आ॒शा म॒धुना॑ स॒ञ्सृ॑जामि ।

अ॒नमी॒वा आ॒प ओष॑धयो भवन्तु ।

अ॒यं य॑ज॒मानो॑ मृ॒धो व्य॑स्यताम् ( ) । 10 (10)

T.B.2.5.3.4

अ॒गृभी॑ताः प॒शवः॑ सन्तु॒ सर्वे॑ ॥ अ॒ग्निः सो॒मो व॑रु॒णो मि॒त्र इ॒न्द्रः ।

बृ॒हस्प॑तिः स॒विता॑ यः स॒हस्री॑ । पू॒षा नो॑ गो॒भिर॑व॒सा सर॑स्वती ।

त्व॒ष्टा रू॒पाणि॑ स॒मन॑क्तु॒ यज्ञैः॑ ॥ त्व॒ष्टा रू॒पाणि॑ द॒धती॑ सर॒स्वती ।

पू॒षा भ॒गञ् स॒विता॑ नो॒ ददा॑तु । बृ॒हस्प॑तिर्-द॒ददि॑न्द्रः स॒हस्र॑म् ।

मि॒त्रो दा॒ता व॑रु॒णः सो॒मो अ॒ग्निः ॥ 11 (9)

(करन् – निविष्ट – मस्यतां – +नव च) (A3)

2.5.4 उपहोमाः

T.B.2.5.4.1

आ नो॑ भ॒र भ॒गमि॑न्द्र द्यु॒मन्त॑म् । नि ते॑ दे॒ष्णस्य॑ धी॒महि॑ प्र॒रेके॑ ।

उ॒र्व इ॒व प॒प्रथे॑ का॒मो अ॒स्मे । तमा॑पृ॒णा व॑सु॒पते॑ व॒सूना॑म् ॥

इ॒मं का॒मं म॒न्दया॑ गो॒भिर॑श्चैः । च॒न्द्रव॑ता रा॒धसा॑ प॒प्रथ॑श्च ।

सु॒व॒र्य॒वो॑ म॒तिभि॒स्तु॒भ्यं॑ वि॒प्राः॑ । इन्द्रा॒य वा॒हः॑ कु॒शि॒का॒सो अ॒क्रन् ॥
इन्द्र॑स्य॒ नु वी॒र्या॑णि॒ प्रवो॑चम् । या॒नि च॒कार॑ प्रथ॒मानि॑ व॒ज्री । 12 (10)

T.B.2.5.4.2

अ॒ह-॒न्नहि॒मन्व॒पस्त॑तर्द । प्र व॒क्षणा॑ अ॒भि॒नत् पर्व॑तानाम् ॥
अ॒हन्न॑हिं पर्व॑ते शि॒श्रिया॑णम् । त्वष्टा॑ऽस्मै वज्र॑ऽस्व॒र्यं त॑तक्ष ।
वा॒श्रा इ॒व धे॒नवः॑ स्य॒न्दमा॑नाः । अ॒ज्जः॑ स॒मुद्र॑-मव॒जग्मु॑रापः ॥
वृषा॑यमा॒णोऽवृ॑णीत॒ सोम॑म् । त्रि॒क॒द॒रुके॑ष्व-पि॒बथ् सु॒तस्य॑ ।
आ सा॑यकं म॒घवा॑ दत्त॒ वज्र॑म् ।
अ॒हन्ने॑नं प्रथ॒मजा॑ म॒हीना॑म् ॥ 13 (10)

T.B.2.5.4.3

यदिन्द्रा॑हन्-प्रथ॒मजा॑ म॒हीना॑म् । आ॒न्मा॒यि॒नाम॑मि॒नाः प्रो॑त मा॒याः ।
आथ् सूर्यं॑ ज॒नय॑न् द्यामु॒षास॑म् । ता॒दी॒क्ना श॒त्रून् किला॑विवि॒त्से ॥
अ॒हन् वृ॒त्रं वृ॒त्रत॑रं व्य॑ऽसम् । इन्द्रो॑ वज्रे॒ण म॒हता॑ व॒धेन॑ ।
स्क॒न्धा॑ऽसी॒व कु॒लि॒शेना॑ वि॒वृ॒क्णा । अ॒हिः श॑यत॒ उप॒पृक्-पृ॑थि॒व्याम् ॥
अ॒यो॒द्ध्ये॒व दु॒र्मद॑ आ हि जु॒ह्वे ।
महा॑वी॒रं तु॑ वि॒बा॒ध-मृ॒जीष॑म् । 14 (10)

T.B.2.5.4.4

ना॒ता॒री॒रस्य॑ समृ॒तिं व॑धा॒नाम् । सꣳ रु॒जानाः॑ पि॒पिष॑ इन्द्र॒शत्रुः॑ ॥
वि॒श्वो वि॒हाया॑ अ॒रतिः॑ । वसु॑र्दधे॒ हस्ते॑ दक्षि॒णे । तर॑णि॒र्न शि॑श्रथत् ।
श्रव॑स्यया॒ न शि॑श्रथत् । विश्व॑स्मा इ॒दिषु॑द्ध्यसे । दे॒वत्रा॑ ह॒व्यमू॑हिषे ।
विश्व॑स्मा इ॒त्सुकृ॑ते वा॒रमृ॑ण्वति । अ॒ग्निर् द्वा॒रा व्यृ॑ण्वति ॥ 15 (10)

T.B.2.5.4.5

उदु॒ज्जिहा॑नो अ॒भि का॑ममी॒रयन् । प्र॒पृञ्चन्॑ वि॒श्वा भु॑वनानि पू॒र्वथा॑ ॥
आ के॒तुना॑ सु॒षमि॑द्धो यजि॒ष्ठः । का॑मं नो अ॒ग्ने अ॒भिह॑र्य दि॒ग्भ्यः॑ ॥
जु॒षाणो॑ ह॒व्यम॑मृतेषु दू॒ढ्यः । आ नो॑ र॒यिं बहु॑लाङ् गो॒मती॑मिषम् ।
नि॒धेहि॑ यक्ष॒दमृ॑तेषु भूषन् ॥ अ॒श्विना॑ य॒ज्ञमा॑गतम् ।
दा॒शुषः॑ पु॒रुद॑ꣳससा । पू॒षा र॑क्षतु नो र॒यिम् ॥ 16 (10)

T.B.2.5.4.6

इ॒मं य॑ज्ञम॒श्विना॑ व॒र्द्धय॑न्ता । इ॒मौ र॒यिं य॑ज॒माना॑य ध॒त्तम् ।
इ॒मौ प॒शून् र॑क्षतां वि॒श्वतो॑ नः । पू॒षा नः॑ पा॒तु स॒दम॑-प्र॒युच्छ॑न् ॥
प्र ते॑ म॒हे स॑रस्वति । सु॒भगे॑ वा॒जिनी॑वति । स॒त्यवा॑चे भ॒रे म॑तिम् ॥
इ॒दं ते॑ ह॒व्यं घृ॑तव॒त्-स॑रस्वति । स॒त्यवा॑चे प्र॒भरे॑मा ह॒वीꣳषि॑ ।

इ॒मानि॑ ते दु॒रिता॑ सौ॒भगा॑नि ( ) ।

तेभि॑र्वय॒ꣳ सु॒भगा॑सः स्याम ॥ 17 (11)

(व॒ज् - ग्र॒ही॒ना - मृ॒जी॒षं - व्य॑ण्वति - रक्षतु नो रयि॑ꣳ -
सौ॒भगा॑न्येकं च) (A4)

2.5.5 उपहोमाः

T.B.2.5.5.1

य॒ज्ञो रा॒यो य॒ज्ञ ई॒शे व॑सू॒नाम् । य॒ज्ञः स॒स्याना॑मु॒त सु॑क्षिती॒नाम् ।

य॒ज्ञ इ॒ष्टः पू॒र्वचि॑त्तिं दधातु । य॒ज्ञो ब्र॑ह्म॒ण्वाꣳ अ॒प्येतु॑ दे॒वान् ॥

अयं॑ य॒ज्ञो व॑र्ध॒तां गो॑भि॒रश्वैः॑ । इ॒यं वै॑दिः स्व॒पत्या॑ सु॒वीरा॑ ।

इ॒दं ब॒र्हि॒रति॑ ब॒र्हीꣳष्य॒न्या । इ॒मं य॒ज्ञं वि॑श्वे॒ अव॑न्तु दे॒वाः ॥

भग॑ ए॒व भग॑वाꣳ अस्तु दे॒वाः । तेन॑ व॒यं भग॑वन्तः स्याम । 18 (10)

T.B.2.5.5.2

तं त्वा॑ भग॒ सर्व॑ इ॒ज्जो॑हवीमि । स नो॑ भग॒ पुर॑ ए॒ता भ॑वे॒ह ॥

भग॑ प्र॒णोत॑र् भग॒ सत्य॑राधः । भगे॒मां धि॒यमु॑द॒व द॑दन्नः ।

भग॑ प्र॒णो जन॑य गो॒भि॒रश्वैः॑ । भग॑ प्र नृ॒भिर् नृ॑वन्तः स्याम ॥

श॒श्वतीः॑ स॒मा उप॑यन्ति लो॒काः । श॒श्वतीः॑ स॒मा उप॑यन्त्यापः ।

इष्टं॑ पूर्त॑ श॒श्वती॑ना॒ समाना॑ श॒श्वते॑न ।

ह॒विषे॑ष्ट्वा ऽन॒न्तं लो॒कं पर॑मारु॒रोह ॥ 19 (10)

T.B.2.5.5.3

इ॒यमे॒व सा॒ या प्र॒थमा॑ व्यौच्छत् । सा रू॒पाणि॑ कुरु॒ते पञ्च॑ दे॒वी ॥

द्वे स्व॒सारौ व॑यत॒स्तन्त्र॑मे॒तत् । स॒नात॑नं वि॒तत॑ षण्म॒यूखम् ।

अ॒वा॒न्या॒ स्तन्तू॑न् कि॒रतो॑ ध॒त्तो अ॒न्यान् ।

ना॒वपृ॑ज्या॒ते न ग॑मा॒ते अ॒न्तम् ॥ आ वो॑ यन्तू॒दवा॒हासो॑ अ॒द्य ।

वृष्टिं॑ ये वि॒श्वे म॒रुतो॑ जु॒नन्ति॑ । अ॒यं यो अ॒ग्निर् म॒रुतः॑ स॒मिद्धः॑ ।

ए॒तं जु॑ष॒ध्वं क॑वयो यु॒वानः ॥ 20 (10)

T.B.2.5.5.4

धा॒रा॒वरा॑ म॒रुतो॑ धृ॒ष्णुवो॑ज॒सः । मृ॒गा न भी॒मास्त॑वि॒षेभि॑-रू॒र्मिभिः॑ ।

अ॒ग्नयो॑ न शु॒शुचा॑ना ऋ॒जीषि॑णः । भृ॒मिं ध॑म॒न्त उप॑ गा अ॒वृण्व॑त ॥

"वि॒च॒क्र॒मे{1}" , "त्रि॒र्दे॒वः{2}" ॥ आ॒वे॒धसं॑ नी॒लपृ॑ष्ठं बृ॒हन्त॑म् ।

बृ॒ह॒स्पति॑ स॒दने॑ सा॒दय॑ध्वम् । सा॒दद्यो॑निं द॒म आ॒दी॒दिवा॑सम् ।

हि॒रण्य॑वर्णम॒रुष॑ स॒पेम ॥

स हि शु॒चिः श॒तप॑त्रः स शु॒न्ध्यूः । 21 (10)

T.B.2.5.5.5

हिर॑ण्यवा॒शीरि॒षिरः॑ सु॒वर्षाः॑ । बृ॒हस्प॑तिः स स्वा॒वेश ऋ॒ष्वाः ।
पू॒रू सखि॑भ्य आ सु॒तिं करि॑ष्ठः ॥ पू॒ष॒स्तव॑ व्र॒ते व॒यम् ।
न रि॑ष्येम क॒दा च॒न । स्तो॒तार॑स्त इ॒ह स्म॑सि ॥
यास्ते॑ पू॒षन्ना॑वो अ॒न्तः स॒मुद्रे॑ । हि॒रण्ययी॑रन्तरि॒क्षे च॑रन्ति ।
याभि॑र्यासि दू॒त्याꣳ सूर्य॑स्य ।
का॒मेन॑ कृतः श्रव॑ इ॒च्छमा॑नः ॥ 22 (10)

T.B.2.5.5.6

अ॒र॒ण्यान्य॑र॒ण्यान्य॑सौ । या प्रे॒व नश्य॑सि । क॒था ग्रा॑मं न पृ॒च्छसि॑ ।
न त्वा भी॑रिव वि॒न्दती॑(3) ॥ वृ॒षार॑वाय॒ वद॑ते । यदु॒पाव॑ति चि॒च्चिकः॑ ।
आ॒घाटी॑भिरिव धा॒वय॑न् । अ॒र॒ण्यानि॑र्-म॒हीय॑ते ॥ उ॒त गा॑व इ॒वाद॑न् ।
उ॒तो वे॒श्मे॑व दृश्यते । 23 (10)

T.B.2.5.5.7

उ॒तो अ॒र॒ण्यानिः॑ सा॒यम् । श॒कटी॑रिव स॒र्जति॑ ॥ गा॒मङ्गै॑ष आ॒ह्वय॑ति ।
दा॒र्वङ्गै॑ष उ॒पाव॑धीत् । वस॑न्नर॒ण्यान्याꣳ सा॒यम् । अ॒क्रुक्ष॑दिति॒ मन्य॑ते ॥
न वा अ॒र॒ण्यानि॑र्हन्ति । अ॒न्यश्चे॒न्नाभि॑गच्छति ।

स्वा॒दोः फल॑स्य जग्ध्वा । यत्र॑ का॒मं नि॒पद्य॑ते ( ) ॥

आञ्ज॑नगन्धी॒ सु॒रभी॑म् । ब॒ह्व॒न्नाम॑कृषीवलाम् ।

प्रा॒हं मृ॒गाणां॑ मा॒तरम्॑ । अ॒र॒ण्या॒नीम॑श॒सिष॑म् ॥ 24 (14)

(स्या॒म – रु॒रोह॑ – यु॒वानः॑ – शु॒न्ध् – यू॒रिच्छ॑मानो – दृ॒श्यते॑ –
नि॒पद्य॑ते च॒त्वारि॑ च) (A5)

2.5.6 उपहोमाः

T.B.2.5.6.1

वा॒र्त्रह॑त्याय॒ शव॑से । पृ॒त॒ना-सा॑ह्याय च । इ॒न्द्र॒त्वा-ऽऽव॑र्तयामसि ॥

सु॒ब्र॒ह्माणं॑ वी॒रव॑न्तं बृ॒हन्त॑म् । उ॒रुं ग॑भी॒रं पृ॒थु॒बुद्ध॑नमिन्द्र ।

श्रु॒तर्षि॑-मु॒ग्रम॑भि-मा॒तिषा॑हम् । अ॒स्मभ्यं॑ चि॒त्रं वृ॑षण॒ रयिं॑ दाः ॥

क्षे॒त्रियै॑ त्वा नि॒र्ऋ॒त्यै त्वा । दृ॒हो मु॑ञ्चामि वरुणस्य पाशात् ॥

अ॒ना॒गसं॑ ब्रह्मणे त्वा करोमि । 25 (10)

T.B.2.5.6.2

शि॒वे ते॒ द्या॒वापृ॑थि॒वी उ॒भे इ॒मे ॥ शं ते॑ अ॒ग्निः स॒हाद्भि॑रस्तु ।

शं द्या॒वापृ॑थि॒वी स॒हौष॑धीभिः । श॒मन्त॑रि॒क्ष् सह॑ वा॒तेन॑ ते ।

शं ते॒ चत॑स्रः प्र॒दिशो॑ भवन्तु ॥ या दै॒वीश्च॑त॒स्रः प्र॒दिशः॑ ।

वा॒त॒प॒त्नी॒र॒भि॒ सूर्यो॑ वि॒च॒ष्टे । ता॒सां॑ त्वा ज॒र॒स् आ॒द॒धा॒मि॒ ।

प्र॒ यक्ष्म॑ ए॒तु नि॒र्ऋ॑तिं॒ प॒रा॒चैः ॥

अ॒मो॒चि॒ यक्ष्मा॑द्-दु॒रि॒ता-द॒व॒र्त्यै॑ । 26 (10)

T.B.2.5.6.3

द्रु॒हः पा॒शा॒न्नि॒र्ऋ॑त्यै चो॒द॒मो॒चि॒ । अ॒हा अ॒व॒र्ति॒म॒वि॒द॒थ् स्यो॒न॒म् ।

अ॒प्य॒भू॒द्-भ॒द्रे सु॒कृ॒त॒स्य॑ लो॒के ॥ सू॒र्य॒मृ॒तं त॒म॒सो ग्रा॒ह्या य॒त् ।

दे॒वा अ॒मु॒ञ्च-न्न॑सृ॒ज॒न्व्ये॒न॒सः॑ । ए॒व॒म॒ह॒मि॒मं क्षे॒त्रि॒या॒ज्जा॒मि॒श॒सा॒त् ।

द्रु॒हो मु॒ञ्चा॒मि व॒रु॒ण॒स्य॑ पा॒शा॒त् ॥ बृ॒ह॒स्प॒ते यु॒व॒मि॒न्द्रश्च॑ व॒स्वः॑ ।

दि॒व्य॒स्ये॒शा॒थे उ॒त पा॒र्थि॒व॒स्य॑ ।

ध॒त्त॒रि॒यि॒स्तु॒व॒ते की॒र॒ये चि॒त् । 27 (10)

T.B.2.5.6.4

यू॒यं पा॒त स्व॒स्ति॒भिः सदा॑ नः ॥ दे॒वा॒यु॒ध॒मि॒न्द्र॒मा॒जो॒हु॒वा॒नाः ।

वि॒श्वा॒वृ॒ध॒म॒भि ये रक्ष॑माणाः । ये॒न ह॒ता दी॒र्घ॒म॒ध्वान॑मा॒यन् ।

अ॒न॒न्त॒म॒र्थ॒म॒नि॒व॒र्थ-स्य॑मा॒नाः ॥ य॒त्ते सु॒जा॒ते हि॒म॒व॒त्सु॑ भे॒ष॒ज॒म् ।

म॒यो॒भूः श॑न्त॒मा य॒द्धृ॒दो॒ऽसि॑ । ततो॑ नो दे॒हि सी॒ब॒ले ॥

अ॒दो गि॒रिभ्यो॑ अ॒धि यत् प्र॒धाव॑सि ।

स॒ञ्जो॑भ॒माना क॒न्ये॑व शु॒भ्रे । 28 (10)

T.B.2.5.6.5

तां त्वा मु॒द्र॒ला ह॒विषा॑ व॒र्धय॑न्ति । सा नः॑ सी॒बले॑ र॒यिमा॑भाज॒येह॑ ॥

पूर्व॑ दे॒वा अ॒परे॑णा-नु॒पश्य॑ञ्जन्म॒भिः । जन्मा॑न्य॒वरैः॑ प॒राणि॑ ।

वेदा॑नि दे॒वा अ॒यम॑स्मीति॒ माम् ।

अ॒ह॒ हित्वा॑ शरी॒रं ज॒रसः॑ प॒रस्ता॑त् ॥

प्रा॒णापा॒नौ चक्षुः॑ श्रो॒त्रम् । वाचं॑ म॒नसि॑ संभृ॒ताम् ।

हित्वा॑ शरी॒रं ज॒रसः॑ प॒रस्ता॑त् । आ भू॒तिं भू॒तिं व॑यम॒श्नवाम॑है ( ) ॥

इ॒मा ए॒व ता उ॒षसो॑ याः प्र॒थमा॑ व्यौच्छ॒न् ।

ता दे॒व्यः कु॑र्वते पञ्च रू॒पा ।

शश्च॑ती॒र्नाव॑पृ॒ज्यन्ति॑ । न ग॒मन्त्य॑न्तम् ॥ 29 (14)

(क॒रो - म्य॑व॒त्यै - चि - च्छु॑भ्रे - ऽश्न॑वाम॒है च॒त्वारि॑ च) (A6)

2.5.7 उपहोमाः

T.B.2.5.7.1

व॒सूनां॑ त्वाऽऽधी॑तेन । रु॒द्राणा॑मू॒र्म्या । आ॒दि॒त्यानां॑ तेज॒सा ।
वि॒श्वेषां॑ दे॒वानां॑ क्र॒तुना॑ । म॒रुता॑मे॒म्ना जु॑होमि स्वाहा ॥
अ॒भिभू॑ति-र॒हमा॑गमम् । इन्द्र॑सखा स्वायु॒धः ।
आस्वा॑शासु दु॒ष्पहः॑ ॥ इ॒दं व॑र्चो अ॒ग्निना॑ द॒त्तमा॑गात् ॥
यशो॑ भ॒र्गः सह॑ ओजो॒ बलं॑ च । 30 (10)

T.B.2.5.7.2

दी॒र्घायु॑त्वाय॒ शत॑शा॒रदा॑य । प्र॒तिगृ॑भ्णामि म॒हते॑ वी॒र्या॑य ॥
आयु॑रसि वि॒श्वायु॑रसि । स॒र्वायु॑रसि स॒र्वमा॑यु॒रसि ।
सर्वं॑ म॒ आयु॑र्भूयात् । स॒र्वमा॑यु॒र्गेष॑म् ॥ भू॒र्भुवः॑ सु॒वः ॥
अ॒ग्निर्-ध॑र्मे॒णान्ना॑दः । मृ॒त्युर्-ध॑र्मे॒णान्न॑पतिः ।
ब्र॒ह्म क्ष॑त्र॒ स्वाहा॑ ॥ 31 (10)

T.B.2.5.7.3

प्र॒जाप॑तिः प्र॒णेता॑ । बृ॒हस्प॑तिः पु॒र ए॒ता । य॒मः प॑न्थाः ॥
चन्द्र॑माः पु॒नर॑सुः स्वाहा ॥ अ॒ग्निर॑न्ना॒दोऽन्न॑पतिः ।

अ॒न्नाद्य॑म॒स्मिन्. य॒ज्ञे यज॑मानाय ददातु॒ स्वाहा॑ ॥

सोमो॑ रा॒जा रा॒जप॑तिः ।

रा॒ज्यम॒स्मिन्. य॒ज्ञे यज॑मानाय ददातु॒ स्वाहा॑ ॥

वरु॑णः स॒म्राट् थ्स॒म्राट्प॑तिः ।

सा॒म्राज्य॑म॒स्मिन्. य॒ज्ञे यज॑मानाय ददातु॒ स्वाहा॑ ॥ 32 (10)

T.B.2.5.7.4

मि॒त्रः क्ष॒त्रं क्ष॒त्रप॑तिः । क्ष॒त्रम॒स्मिन्. य॒ज्ञे यज॑मानाय ददातु॒ स्वाहा॑ ॥

इन्द्रो॑ ब॒लं ब॒लप॑तिः । ब॒लम॒स्मिन्. य॒ज्ञे यज॑मानाय ददातु॒ स्वाहा॑ ॥

बृ॒हस्प॑तिर् ब्र॒ह्म ब्र॒ह्मप॑तिः । ब्र॒ह्मम॒स्मिन्. य॒ज्ञे यज॑मानाय ददातु॒ स्वाहा॑ ॥

स॒वि॒ता रा॒ष्ट्रं रा॒ष्ट्रप॑तिः । रा॒ष्ट्रम॒स्मिन्. य॒ज्ञे यज॑मानाय ददातु॒ स्वाहा॑ ॥

पू॒षा वि॒शां वि॑ट्पतिः ।

वि॒शम॒स्मिन्. य॒ज्ञे यज॑मानाय ददातु॒ स्वाहा॑ ( ) ॥

सर॑स्वती पु॒ष्टिः पु॒ष्टिप॑त्नी । पु॒ष्टिम॒स्मिन्. य॒ज्ञे यज॑मानाय ददातु॒ स्वाहा॑ ॥

त्व॒ष्टा प॒शूनां॑ मि॒थुना॑नां रूप॒कृद्-रूप॑पतिः ।

रूपे॑णा॒स्मिन्. य॒ज्ञे यज॑मानाय प॒शून् ददातु॒ स्वाहा॑ ॥ 33 (14)

(च – स्वाहा – साम्राज्यमस्मिन्. यज्ञे यजमानाय ददातु स्वाहा –
विशमस्मिन्. यज्ञे यजमानाय ददातु स्वाहा चत्वारि च) (A7)

Special Korvai

(अग्निः सोमो वरुणो मित्र इन्द्रो बृहस्पतिः सविता पूषा सरस्वती
त्वष्टा दश)

2.5.8 उपहोमाः

T.B.2.5.8.1

स ईं पाहि य ऋजीषी तरुत्रः । यः शिप्रवान् वृषभो यो मतीनाम् ।
यो गौत्रभिद्-वज्रभृद्यो हरिष्ठाः । स इन्द्र चित्रां अभितृन्धि वाजान् ॥
आ ते शुष्मो वृषभ एतु पश्चात् । ओत्तरादधरागा पुरस्तात् ।
आ विश्वतो अभि समैत्वर्वाङ् । इन्द्र द्युम्नं सुवर्वद्धेह्यस्मे ॥
प्रोष्वस्मै पुरोरथम् । इन्द्राय शूषमर्चत । 34 (10)

T.B.2.5.8.2

अभीके चिदु लोककृत् । सङ्गे समथ्सु वृत्रहा ।
अस्माकं बोधि चोदिता । नभन्ता-मन्यकेषाम् ।
ज्याका अधि धन्वसु ॥ इन्द्रं वयं शुनासीरम् ।

अ॒स्मिन् य॒ज्ञे ह॒वामहे॑ । आ॒वा॒जैरु॒प नो ग॒मत् ॥

इन्द्रा॒य शु॒नासी॒राय॑ । सु॒चा जुहु॑त नो ह॒विः । 35 (10)

T.B.2.5.8.3

जुष॑तां प्र॒ति मे॒धिरः॑ ॥ प्र ह॒व्यानि॑ घृ॒तव॑न्त्यस्मै ।

हर्य॑श्वाय॒ भर॒ता स॒जोषाः॑ ॥ इन्द्र॑र्तुभिर् ब्रह्म॑णा वावृ॒धानः॑ ।

शु॒नासी॒री ह॒विरि॒दं जुष॑स्व ॥ वयः॑ सु॒पर्णा उप॑सेदु॒रिन्द्र॑म् ॥

प्रि॒यमे॒धा ऋ॒षयो॑ नाध॒मानाः॑ ।

अप॑ ध्वा॒न्तमू॑र्णुहि पू॒र्दिर्ध॑ चक्षुः । मु॒मुग्ध्य॑स्मान् नि॒धये॑व ब॒द्धान् ॥

बृ॒हदिन्द्रा॒य गा॒यत॑ । 36 (10)

T.B.2.5.8.4

मरु॑तो वृ॒त्रह॑न्तमम् । येन॑ ज्योति॒-र॒जन॑यन् नृ॒तावृ॑धः ।

दे॒वं दे॒वाय॑ जागृ॒वि ॥ का मि॒हैकाः॑ क इ॒मे प॒तङ्गाः॑ ।

मा॒न्था॒लाः कु॒लि परि॑ मा प॒तन्ति॑ । अ॒ना॒वृ॒तैना॑न्-प्र॒धम॑न्तु दे॒वाः ।

सौ॒पर्णं॑ चक्षु॒स्तनु॑वा वि॒देय॑ ॥ ए॒वा व॑न्दस्व वरु॒णं बृ॒हन्त॑म् ।

नम॑स्या धी॒रम॑मृ॒तस्य॑ गो॒पाम् ।

स नः॑ शर्म॑ त्रि॒वरू॑थं वि॒यञ्॑सत् । 37 (10)

T.B.2.5.8.5

यू॒यं पा॒त स्व॒स्तिभिः॑ सदा॑ नः ॥ नाके॑ सु॒पर्णमु॒प यत्-प॑त॒न्तम् ।
हृ॒दा वे॑न॒न्तो अ॒भ्यच॑क्ष॒त त्वा । हि॒रण्य॑पक्षं॒ वरु॑णस्य दू॒तम् ।
य॒मस्य॑ यो॒नौ शकु॑नं भु॒रण्यु॑म् ॥ शं नो॑ दे॒वीर॒भिष्ट॑ये ।
आपो॑ भव॒न्तु पी॒तये॑ ॥ शं यो॒रभि॑स्र॒वन्तु नः॑ ॥ ईशा॑ना वा॒र्याणा॑म् ।
क्ष॑य॒न्ती-श्च॑र्ष॒णीना॑म् । 38 (10)

T.B.2.5.8.6

अ॒पो या॑चा॒मि भे॒षज॑म् ॥ अ॒प्सु मे॒ सोमो॑ अब्रवीत् ।
अ॒न्तर् वि॒श्वानि॑ भे॒षजा॑ । अ॒ग्निं च॑ वि॒श्वश॑म्भुवम् ।
आप॑श्च वि॒श्वभे॑ष॒जीः ॥ यद॑प्सु ते॒ सर॑स्वति । गो॒ष्वश्च॑षु॒ यन्म॑धु ।
तेन॑ मे वा॒जिनी॑वति । मु॒खम॑ङ्गि॒धि सर॑स्वति ॥
या सर॑स्वती वै॒शम्भ॑ल्या । 39 (10)

T.B.2.5.8.7

तस्यां॑ मे रा॒स्व । तस्या॑स्ते भक्षी॒य । तस्या॑स्ते भू॒यिष्ठ॑भाजो भू॒यास्म ॥
अ॒हं त्वद॑स्मि म॒दसि॑ त्वमे॒तत् । ममा॑सि यो॒निस्त॑व यो॒निर॑स्मि ।
ममे॒व स॒न्वह॑ ह॒व्यान्य॑ग्ने । पु॒त्रः पि॒त्रे लो॒ककृ॑ज्जा॒तवे॑दः ॥

इ॒है॒व स॒न्त॒त्र स॒न्तं त्वा॑ ऽग्ने॑ । प्रा॒णेन॑ वा॒चा म॒नसा॑ बि॒भर्मि॑ ।

ति॒रो मा॒ स॒न्त॒मायु॑र्मा प्रहा॑सीत् । 40 (10)

T.B.2.5.8.8

ज्योति॑षा त्वा वै॒श्वान॑रे॒णोप॑तिष्ठे ॥ अ॒यं ते॒ योनि॑र्ऋ॒त्वियः॑ ।

यतो॑ जा॒तो अ॒रोच॑थाः । तं जा॒नन्न॑ग्न॒ आरो॑ह ।

अथा॑ नो व॒र्धया॑ र॒यिम् ॥

या ते॑ अ॒ग्ने य॒ज्ञिया॑ त॒नूस्त॑ये-ह्यारो॑हा॒त्माऽऽत्मा॑नम् ।

अच्छा॑ वसू॒नि कृ॑ण्वन्न॒स्मे न॒र्या पु॒रूणि॑ ।

य॒ज्ञो भू॒त्वा य॒ज्ञमा॑सीद॒ स्वां यो॑निम् ।

जा॒तवे॑दो भुव॒ आजा॑यमानः स॒क्षय॑ एहि ॥

उपा॑वरोह जा॒तवे॑दः पुन॒स्त्वम् । 41 (10)

T.B.2.5.8.9

दे॒वेभ्यो॑ ह॒व्यं व॑ह नः प्रजा॒नन् । आ॒युः प्र॒जा र॒यिम॑स्मासु धेहि ।

अज॑स्रो दीदिहि नो दुरो॒णे ॥ तमि॑न्द्रं जोह॒वीमि॑ म॒घवा॑नमु॒ग्रम् ।

स॒न्नाद॑धान-मप्रतिष्कु॒त श॒वा सि॑ ।

म॒हिष्ठो॑ गी॒र्भिरा॑ च य॒ज्ञियो॑ ऽव॒वर्त॑त् ।

रा॒ये नो॒ वि॒श्वा सु॒प॒था कृ॒णोतु॒ व॒ज्री ॥
 त्रि॒क॒द्रु॒केषु॑ म॒हिषो॑ यवा॒शिरं॑ तुवि॒शुष्म॑स्तृ॒पत् ।
 सोम॑मपिब॒द्-वि॒ष्णुना॑ सु॒तं यथा॑व॒शत् ।
 स ई॑ ममा॒द् म॒हि क॒र्म क॒र्त॒वे म॒हामु॑रुम् । 42 (10)

T.B.2.5.8.10

सै॒नꣳ स॒श्वद्-दे॒वं दे॒वः स॒त्यमि॑न्दुꣳ स॒त्य इ॒न्द्रः ॥
 वि॒दद्य॑ती॒ सर॑मा रु॒ग्णम॑द्रैः । म॒हि पा॑थः पू॒र्वꣳ स॒द्दि॒ध्रय॑क्कः ।
 अ॒ग्रं न॑य॒त् सु॒प॒द्यक्ष॑राणाम् । अ॒च्छा र॑वं प्र॒थमा॑ जा॒नती॑ गा॒त् ॥
 वि॒दद्-ग॒व्यꣳ स॒रमा॑ दृढ॒मूर्व॑म् । येना॒ नु॒कं मा॑नु॒षी भो॑ज॒ते वि॑ट् ।
 आ ये वि॒श्वा स्व॑प॒त्यानि॑ च॒क्रुः । कृ॒ण्वाना॑सो अ॒मृत॑त्वाय॒ गा॒तुम् ॥
 त्वं नृ॑भिर्नृ॒पते॑ दे॒वहू॑तौ । 43 (10)

T.B.2.5.8.11

भू॒रीणि॑ वृ॒त्वा ह॑र्यश्च हꣳसि । त्वं नि॒दस्युं॑ चु॒मु॒रिम् ।
 धु॒निं चा॑स्वा॒पयो॑ द॒भीत॑ये सु॒हन्तु॑ ॥ ए॒वा पा॑हि प्र॒त्न॒था म॑न्दतु॒ त्वा ।
 श्रु॒धि ब्र॑ह्म वावृ॒धस्वो॑त गी॒र्भिः । आ॒विः सूर्य॑ कृ॒णुहि॑ पी॒पिही॑षः ।
 ज॒हि श॒त्रूꣳर॒भि गा॑ इ॒न्द्र तृ॑न्धि ॥ अ॒ग्ने बा॑धस्व वि॒मृधो॑ नुदस्व ।

अ॒पामी॑वा॒ अप॒ रक्षा॑सि॒ सेध॑ ।

अ॒स्मात्-स॒मु॒द्राद्-बृ॒हतो॑ दि॒वो नः॑ । 44 (10)

T.B.2.5.8.12

अ॒पां भू॒मान॒मुप॑ नः सृ॒जेह॑ ॥ य॒ज्ञ प्र॑ति॒तिष्ठ॑ सु॒मतौ सु॒शेवा॒ आ त्वा॑ ॥

व॒सूनि॑ पु॒रुधा॑ वि॒शन्तु॑ । दी॒र्घमा॑युर् यज॑मानाय कृ॒ण्वन् ।

अथा॒मृते॑न ज॒रितार॑मङ्घि ॥ इन्द्रः॑ शु॒नावद्-वि॑तनोति सी॒रम् ॥

स॒म्व॑त्स॒रस्य॑ प्र॒तिमा॑णमे॒तत् । अ॒र्कस्य॑ ज्यो॒तिस्त॑दि॒दास॑ ज्येष्ठ॑म् ।

स॒म्व॑त्स॒रश् शु॒नव॑त्सी॒रमे॑तत् ॥ इन्द्र॑स्य रा॒धः प्र॑यतं पु॒रु त्मना॑ ( ) ।

तदर्क॑रूपं वि॒मिमा॑नमेति । द्वा॒दशा॑रे प्र॒ति॒तिष्ठ॑तीद्-वृ॒षा ॥

अ॒श्वाय॑न्तो ग॒व्यन्तो॑ वा॒जय॑न्तः । ह॒वाम॑हे त्वो॒पग॑न्त वा उ ।

आ॒भूष॑न्तस्त्वा सु॒मतौ न॑वायाम् ।

व॒यमिन्द्र॑ त्वा शु॒नश् हु॑वेम ॥ 45 (16)

(अ॒र्च॒त - ह॒विर् - गा॑यत - य॒स्य॑ - च॒र्षणी॑नां - वै॒श॒म्भ॒ल्या
- हा॒सीत् - त्व - मु॒रुं - दे॒वहू॑तौ - नः - त्म॒ना षट् च॑) (A8)

Prapaataka Korvai with starting Words of 1 to 8 Anuvaakams :-

(प्रा॒ण – उ॒दे॒हि – पु॒न॒र्न – आ नो॑ भ॒र – य॒ज्ञो रा॒यो – वा॒र्त्रह॒त्याय॒
– व॒सू॒नाꣳ – स ई॑ पा॒ह्य ष्ठौ)

Korvai with starting Words of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(प्रा॒णो र॒क्ष – त्य॒गृभी॒ता – धा॒राव॒रा म॒रुतो॑ – दी॒र्घायु॒त्वाय॒ –
ज्यो॒तिषा॑ त्वा पञ्च॑च॒त्वारिꣳश॒त्)

First and Last Word 2nd Ashtakam 5th Prapaatakam :-

(प्रा॒णः – शु॒नꣳ हु॒वेम॑)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय ब्राह्मणे द्वितीयाष्टके पञ्चमः प्रपाठकः समाप्तः ॥

=====

**Details of Dasini & Vaakyams for
Ashtakam 2 ,Prapaatakam 5 (TB 2.5)**

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	3	37
Anuvakam 2	4	40
Anuvakam 3	4	39
Anuvakam 4	6	61
Anuvakam 5	7	74
Anuvakam 6	5	54
Anuvakam 7	4	44
Anuvakam 8	12	126
Total →	45	475

Appendix

T.B.2.5.5.4 – "विचक्रमे {1}", "त्रिर्देवः{2}"

विचक्रमे पृथिवीमेष एताम् । क्षेत्राय विष्णुर् मनुषे दशस्यन् ।

ध्रुवासो अस्य कीरयो जनासः । उरुक्षितिꣳ सुजनिमा चकार ॥ {1}

त्रिर्देवः पृथिवीमेष एताम् । विचक्रमे शतर्चसं महित्वा ।

प्र विष्णु-रस्तु तवसस्त वीयान् । त्वेषꣳ ह्यस्य स्थविरस्य नाम ॥ {2}

Both appearing in T.B.2.4.3.5

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

2.6 द्वितीयाष्टके षष्ठः प्रपाठकः – सौत्रामणिः कौकिली होत्रं च

2.6.1 अनुवाकं 1 – ग्रहाः

T.B.2.6.1.1

स्वा॒र्द्धीं॑ त्वा॒ स्वा॒दुना॑ । ती॒व्रां ती॒व्रेण॑ । अ॒मृता॑-म॒मृते॑न ।

मधु॑मतीं॒ मधु॑मता । सृ॒जामि॒ सꣳ सो॒मेन॑ ।

सोमो॑ऽस्य॒श्चिभ्यां॑ पच्यस्व । सर॑स्वत्यै पच्यस्व ।

इन्द्रा॑य सु॒त्राम्णे॑ पच्यस्व ॥ परी॒तोषि॑ञ्चता सु॒तम् ।

सोमो॑ य उ॒त्तमꣳ ह॒विः । 1 (10)

T.B.2.6.1.2

दध॑न्वा यो न॒र्यो अ॒फस्व॑न्तरा । सु॒षाव॑ सोम॒मद्रि॑भिः ॥

पुना॑तु ते परि॒स्रुत॑म् । सोमꣳ सूर्य॑स्य दुहि॒ता । वा॒रेण॑ शश्च॒ता तना॑ ।

वा॒युः पू॒तः प॒वित्रे॑ण । प्राङ्ख॑सोमो अति॑द्रुतः ।

इन्द्र॑स्य यु॒ज्यः सखा॑ ॥ वा॒युः पू॒तः पवि॑त्रेण ।

प्र॒त्यङ्ख॑सो॒मो आ॑ति॒द्रुतः॑ । 2 (10)

T.B.2.6.1.3

इन्द्र॑स्य यु॒ज्यः सखा॑ ॥ ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं प॑वते तेज॑ इन्द्रि॒यम् ।

सुर॑या सोमः सु॒त आ॑सुतो म॒दाय॑ । शु॒क्रेण॑ दे॒व दे॒वताः॑ पिपृ॒ग्धि ।

रसे॑नान्नं य॑ज॒मानाय॑ धेहि ॥ कु॒विद॑ङ्गं यव॑मन्तो य॒वं चि॑त् ।

यथा॑ दा॒न्त्यनु॑पूर्वं वि॒यूय॑ । इ॒हेहै॑षां कृ॒णुत॑ भो॒जनानि॑ ।

ये ब॒र्हिषो॑ नमो॒वृक्तिं॑ न ज॒ग्मुः ॥

उ॒पया॑म-गृ॒हीतोऽस्य॑श्चि॒भ्यां त्वा जु॑ष्टं गृ॒ह्णामि॑ । 3 (10)

T.B.2.6.1.4

सर॑स्वत्या इन्द्रा॑य सु॒त्राम्णो॑ ॥ ए॒ष ते॒ योनि॑स्तेज॒से त्वा ।

वी॒र्या॑य त्वा ब॒लाय॑ त्वा ॥ तेजो॑ऽसि तेजो॒ मयि॑ धेहि ।

वी॒र्य॑मसि वी॒र्यं मयि॑ धेहि । ब॒लम॑सि ब॒लं मयि॑ धेहि ॥

ना॒ना हि वां॑ दे॒वहि॑त॒ः सदः॑ कृ॒तम् ।

मा स॑ऽसृ॒क्षाथां॑ प॒रमे॑ व्योमन् । सु॒रा त्वम॑सि शु॒ष्मिणी॑ सोम॑ ए॒षः ।

मा मा॑ हि॒ऽसीः स्वां॑ योनि॑माविशन् ॥ 4 (10)

T.B.2.6.1.5

उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒तो॒ऽस्य॒ाश्चि॒नं॑ ते॒जः॑ । सा॒र॒स्व॒तं॑ वी॒र्य॑म् । ऐ॒न्द्रं॑ ब॒लम्॑ ॥

ए॒ष ते॒ यो॒नि॒र्मो॒दाय॑ त्वा । आ॒न॒न्दा॒य त्वा॑ म॒ह॒से॒ त्वा ॥

ओ॒जो॒ऽस्यो॒जो म॒यि धे॑हि । म॒न्यु॒र॒सि म॒न्युं म॒यि धे॑हि ।

म॒हो॒ऽसि म॒हो म॒यि धे॑हि । स॒हो॒ऽसि स॒हो म॒यि धे॑हि ॥

या व्या॒घ्रं वि॒षू॒चिका॑ ( ) । उ॒भौ वृ॒कं च॑ र॒क्षति॑ ।

श्ये॒नं प॒त॒त्रि॒णं॑ सि॒हम् । से॒मं पा॒त्व॒ह॒सः ॥

सं पृ॒चः स्थ॒ सं मा॒ भ॒द्रेण॑ पृ॒ङ्ग ।

वि॒पृ॒चः स्थ॒ वि मा॒ पा॒प्म॒ना पृ॒ङ्ग ॥ 5 (15)

(ह॒विः – प्र॒त्यङ्ख॒सो॒मो आ॒ति॒द्रु॒तो – गृ॒ह्णा – म्या॒वि॒शन् –

वि॒षू॒चिका॑ पञ्च॑ च) (A1)

2.6.2 अनुवाकं 2 – ग्रहोपस्थानम्

T.B.2.6.2.1

सो॒मो रा॒जा॒ऽमृतं॑ सु॒तः । ऋ॒जी॒षे॒णा॒ज॒हा॒न्मृ॒त्युम् ।

ऋ॒ते॒न स॒त्यमि॒न्द्रि॒यम् । वि॒पा॒नं शु॒क्रम॒न्ध॒सः । इ॒न्द्र॒स्ये॒न्द्रि॒यम् ।

इ॒दं प॒योऽमृतं॑ म॒धु ॥ सोम॑म॒द्भ्यो व्य॑पिबत् ।
छन्द॑सा ह॒सः शुचि॑षत् । ऋ॒तेन॑ स॒त्यमिन्द्रि॑यम् ।
अ॒द्भ्यः क्षी॑रं व्य॑पिबत् । 6 (10)

T.B.2.6.2.2

क्रु॒ङ्गाङ्गिर॑सो धि॒या । ऋ॒तेन॑ स॒त्यमिन्द्रि॑यम् । अ॒न्नात् परि॑स्रुतो र॒सम् ॥
ब्र॒ह्मणा॑ व्य॑पिबत् क्ष॒त्रम् । ऋ॒तेन॑ स॒त्यमिन्द्रि॑यम् ॥ रे॒तो मू॒त्रं वि॑जहाति ।
योनिं॑ प्रवि॒शदिन्द्रि॑यम् । गर्भो॑ ज॒रायु॑णाऽऽवृ॒तः ।
उ॒ल्बं जहा॑ति जन्म॒ना । ऋ॒तेन॑ स॒त्यमिन्द्रि॑यम् । 7 (10)

T.B.2.6.2.3

वेदे॑न रू॒पे व्य॑करोत् । स॒ता॒स॒ती प्र॒जाप॑तिः । ऋ॒तेन॑ स॒त्यमिन्द्रि॑यम् ॥
सोमे॑न सोमौ व्य॑पिबत् । सु॒ता॒सु॒तौ प्र॒जाप॑तिः ।
ऋ॒तेन॑ स॒त्यमिन्द्रि॑यम् । दृ॒ष्ट्वा रू॒पे व्या॑करोत् ।
स॒त्या॒नृ॒ते प्र॒जाप॑तिः । अ॒श्र॒द्धा-म॒नृ॒तेऽद॑धात् ।
श्र॒द्धाँ स॒त्ये प्र॒जाप॑तिः ( ) । ऋ॒तेन॑ स॒त्यमिन्द्रि॑यम् ॥
दृ॒ष्ट्वा परि॑स्रुतो र॒सम् । शु॒क्रेण॑ शु॒क्रं व्य॑पिबत् ।
प॒यः सोमं॑ प्र॒जाप॑तिः । ऋ॒तेन॑ स॒त्यमिन्द्रि॑यम् ।

वि॒पा॒न॒ꣳ शु॒क्र॒म॒न्ध॒सः । इ॒न्द्र॒स्ये॒न्द्रि॒यम् ।

इ॒दं प॒योऽमृतं॑ म॒धु ॥ 8 (18)

(अ॒द्भ्यः क्षी॒रं व्य॑पि॒ब – ज॒न्म॑न॒र्तेन॑ स॒त्यमि॑न्द्रि॒यꣳ –
श्र॒द्धाꣳ स॒त्ये प्र॒जाप॑तिर॒ष्टौ च॑) (A2)

Special Korvai

(सो॒मो रा॒जा वि॒पा॒न॒ꣳ सोम॑म॒द्भ्योऽन्ना॑द् रे॒तो मू॒त्रं वे॑देन स॒तास॑ती
सो॒मेन॑ सु॒तासु॑तौ दृ॒ष्ट्वा रू॒पे दृ॒ष्ट्वा परि॑स्रु॒तो र॒सं वि॒पा॒नं द॑श)

2.6.3 अनुवाकं 3 – ग्रहहोमः

T.B.2.6.3.1

सु॒राव॑न्तं ब॒र्हिष॑दꣳ सु॒वी॒रम् । य॒ज्ञꣳ हि॒न्वन्ति॑ म॒हिषा॑ नमो॒भिः ।
द॒धानाः॑ सोमं दि॒वि दे॒वता॑सु । म॒देमे॑न्द्रं य॒जमा॑नाः स्व॒र्काः ॥
यस्ते॑ र॒सः संभृ॑त ओष॒धीषु॑ । सोम॑स्य शु॒ष्मः सु॒रया॑ सु॒तस्य॑ ।
तेन॑ जि॒न्व य॒जमा॑नं म॒देन॑ । सर॑स्वती-म॒श्विना-वि॒न्द्र-म॒ग्निम् ॥
यम॑श्वि॒ना नमु॑चेरासु॒रादधि॑ । सर॑स्वत्य॒सनो॑दिन्द्रि॒याय॑ । 9 (10)

T.B.2.6.3.2

इ॒मं त॒ꣳ शु॒क्रं म॒धु॒मन्त॒-मि॒न्दुम् । सोम॒ꣳ रा॒जा॒नमि॒ह भ॑क्षयामि ॥
यद॒त्र रि॒प्तꣳ र॒सि॒नः सु॒तस्य॑ । यदि॒न्द्रो अ॒पि॒ब॒च्छ॒चीभिः॑ ।
अ॒हं तद॒स्य म॒नसा॑ शि॒वेन॑ । सोम॒ꣳ रा॒जा॒नमि॒ह भ॑क्षयामि ॥
पि॒तृ॒भ्यः स्व॒धावि॒भ्यः स्व॒धा नमः॑ ।
पि॒ताम॒हे॒भ्यः स्व॒धावि॒भ्यः स्व॒धा नमः॑ ।
प्र॒पि॒ताम॒हे॒भ्यः स्व॒धावि॒भ्यः स्व॒धा नमः॑ । अ॒क्षन् पि॒तरः॑ । 10 (10)

T.B.2.6.3.3

अमी॑मदन्त पि॒तरः॑ । अती॑तृपन्त पि॒तरः॑ । अमी॑मृजन्त पि॒तरः॑ ।
पि॒तरः शु॒न्ध॒ध्वम् ॥ पु॒नन्तु॑ मा पि॒तरः॑ सो॒म्यासः॑ ।
पु॒नन्तु॑ मा पि॒ताम॒हाः । पु॒नन्तु॑ प्र॒पि॒ताम॒हाः । प॒वि॒त्रेण॑ श॒तायु॑षा ।
पु॒नन्तु॑ मा पि॒ताम॒हाः । पु॒नन्तु॑ प्र॒पि॒ताम॒हाः । 11 (10)

T.B.2.6.3.4

प॒वि॒त्रेण॑ श॒तायु॑षा ॥ वि॒श्वमा॒युर्-व्य॑श्नवै ।
"अ॒ग्न आ॒यूꣳषि॑ प॒वसे॑ {3}" "ऽग्ने॑ प॒वस्व{4}" ।
"प॒व॒मा॒नः सु॒व॒र्जनः॑{5}" "पु॒नन्तु॑ मा दे॒वज॒नाः{6}" ।

"जा॒तवे॒दः प॒वि॒त्रव॒द्{7}" "य॒त्ते प॒वि॒त्रम॒र्चि॒षि{8}" ।

"उ॒भा॒भ्यां दे॒व स॒वि॒तर्{9}" "वै॒श्वदे॒वी पु॒न॒ती{10}" ॥

ये स॒मा॒नाः स॒म॒न॒सः । पि॒त॒रो य॒मरा॒ज्ये ।

तेषां ँलो॒कः स्व॒धा न॒मः । य॒ज्ञो दे॒वेषु॑ क॒ल्प॒ताम् ॥ 12 (10)

T.B.2.6.3.5

ये स॒जा॒ताः स॒म॒न॒सः । जी॒वा जी॒वेषु॑ मा॒म॒काः ।

तेषां॑ श्री॒र्म॒यि क॒ल्प॒ताम् । अ॒स्मि॒ल् ँलो॒के श॒त॑ समाः ॥

द्वे सु॒ती अ॒शृ॒ण॒वं पि॒तृ॒णाम् । अ॒हं दे॒वाना॑मु॒त म॒र्त्या॑नाम् ।

या॒भ्यामि॒दं वि॒श्वमे॒ज॒थ्-स॒मे॒ति । यद॑न्त॒रा पि॒तरं॑ मा॒तरं॑ च ॥

इ॒दं ह॒विः प्र॒ज॒न॒नं मे॑ अ॒स्तु । द॒श॒वी॒रं स॒र्व॒ग॒णं स्व॒स्तये॑ ( ) ।

आ॒त्म॒स॒नि प्र॒जा॒स॒नि । प॒शु॒स॒न्य॒भ॒य॒स॒नि लो॒क॒स॒नि ।

अ॒ग्निः प्र॒जां ब॒हु॒लां मे॑ क॒रोतु॑ । अ॒न्नं प॒यो रे॒तो अ॒स्मा॒सु ध॒त्त ।

रा॒य॒स्पोष॑-मि॒षमूर्ज॑म॒स्मा॒सु दी॒ध॒र॒थ्-स्वा॒हा ॥ 13 (15)

(इ॒न्द्रि॒याय॑ - पि॒तरः॑ - श॒तायु॑षा पु॒न॒न्तु॑ मा पि॒ताम॒हाः पु॒न॒न्तु॑

प्र॒पि॒ताम॒हाः-क॒ल्प॒ता-स्व॒स्तये॑ प॒ञ्च च) (A3)

2.6.4 अनुवाकं 4 – उपहोमाः

T.B.2.6.4.1

सी॒सेन॑ तन्त्रं॒ मन॑सा॒ मनी॑षिणः । ऊ॒र्णा॒सू॒त्रेण॑ क॒वयो॑ वयन्ति ।
अ॒श्विना॑ य॒ज्ञं स॑विता सरस्वती । इन्द्र॑स्य रूपं॒ वरु॑णो भिष॒ज्यन् ॥
तद॑स्य रूपममृतं॒ शची॑भिः । तिस्रो॑ दधुर्दे॒वताः॑ स॒र्राणाः॑ ।
लो॒मानि॑ श॒ष्पैर् बहु॑धा न तोक्मभिः ।
त्वग॑स्य मा॒सम॑भवन्न ला॒जाः ॥ तद॑श्विना भिष॒जा रु॒द्रव॑र्तनी ।
सर॑स्वती वयति पेशो॒ अन्तरः॑ । 14 (10)

T.B.2.6.4.2

अ॒स्थि म॒ज्जानं॑ मा॒सरैः॑ । का॒रोत॑रेण दधतो॒ गवां॑ त्वचि ॥
सर॑स्वती मनसा पेशलं॒ वसु॑ । नास॑त्याभ्यां॒ वयति॑ दर्श॒तं व॑पुः ।
रसं॑ परि॒स्रुता॒ न रो॑हितम् । न॒ग्नहु॑र्धीरस्त॒सरं॑ न वेम ॥
पय॑सा शु॒क्रम॑मृतं॒ जनि॑त्रम् । सुर॒या मू॒त्राज्जन॑यन्ति रे॒तः ।
अपा॑मतिं दु॒र्मतिं॑ बाधमानाः ।
ऊ॒वद्ध्यं॑ वा॒तं स॒बुवं॑ तदारात् ॥ 15 (10)

T.B.2.6.4.3

इन्द्रः सु॒त्रामा॑ हृ॒दये॑न स॒त्यम् । पु॒रो॒डाशे॑न स॒विता॑ ज॒जान॑ ।
य॒कृत् क्लो॑मानं वरु॑णो भिष॒ज्यन् ।
म॒तस्ने॑ वा॒यव्यै॑र्न मि॒नाति॑ पि॒त्तम् ॥
आ॒न्त्राणि॑ स्था॒ली मधु॑ पि॒न्वमा॑ना । गु॒दा पा॒त्राणि॑ सु॒दुघा॑ न धे॒नुः ।
श॒येन॑स्य प॒त्रं न प्ली॒हा श॒चीभिः॑ । आ॒स॒न्दी नाभि॑रु॒दरं॑ न मा॒ता ॥
कु॒म्भो वनि॑ष्ठु॒र्जनि॑ता श॒चीभिः॑ ।
यस्मि॒न्नग्रे॑ यो॒न्यां गर्भो॑ अ॒न्तः । 16 (10)

T.B.2.6.4.4

प्ला॒शीर्व्य॑क्तः श॒तधा॑र उ॒त्सः॑ । दु॒हे न कु॒म्भी॑ स्व॒धां पि॒तृभ्यः॑ ॥
मु॒खं सद॑स्य शि॒र इ॒त्सदे॑न । जि॒ह्वा प॒वित्र॑म॒श्विना॑ स॒ सर॑स्वती ।
च॒प्पं न पा॒युर्भिष॑गस्य॒ वालः॑ । व॒स्तिर्न शो॑पो ह॒रसा॑ तर॒स्वी ॥
अ॒श्विभ्यां॑ चक्षु॒रमृतं॑ ग॒हाभ्या॑म् । छागे॑न ते॒जो ह॒विषा॑ शृ॒तेन॑ ।
पक्ष्मा॑णि गो॒धूमैः॑ क्वलै॒रुता॑नि ।
पेशो॑ न शु॒क्लम॑सितं व॒साते॑ ॥ 17 (10)

T.B.2.6.4.5

अ॒वि॒र्न॒ मे॒षो न॒सि वी॒र्या॑य । प्रा॒णस्य॑ प॒न्था अ॒मृतो॑ ग्र॒हाभ्या॑म् ॥
 सर॑स्वत्युप॒वाकै॑व्या॒नम् । नस्या॑नि ब॒र्हिर् ब॒दरै॑र्-ज॒जान ॥
 इन्द्र॑स्य रू॒पमृ॑ष॒भो ब॒लाय॑ । कर्णा॑भ्या॒ श्रोत्र॑म॒मृतं॑ ग्र॒हाभ्या॑म् ॥
 यवा॑ न ब॒र्हिर् भ्रु॒वि के॑सराणि । क॒र्कन्धु॑ ज॒ज्ञे मधु॑ सा॒रघं॑ मु॒खात् ॥
 आ॒त्मन्नु॒पस्थे॑ न वृ॒कस्य॑ लो॒म ।
 मुखे॑ श्मश्रू॒णि न॑ व्याघ्रलो॒मम् । 18 (10)

T.B.2.6.4.6.

के॒शा न॑ शी॒र्षन् यश॑से श्रि॒यै शि॒खा ।
 सि॒ंहस्य॑ लो॒म त्विषि॑-रिन्द्रि॒याणि ॥
 अ॒ङ्गान्या॑त्मन्-भि॒षजा॑ तद॒श्विना॑ । आ॒त्मान॑म॒ङ्गैः स॑म॒धात् सर॑स्वती ।
 इन्द्र॑स्य रू॒पं श॑तमा॒नमा॒युः । च॒न्द्रेण॑ ज्योति॒रमृतं॑ द॒धाना ॥
 सर॑स्वती यो॒न्यां गर्भ॑म॒न्तः । अ॒श्विभ्यां॑ प॒त्नी सु॑कृतं बि॒भर्ति॑ ।
 अ॒पां र॑से॒न वरु॑णो न सा॒म्ना ।
 इन्द्र॑ श्रि॒यै ज॒नय॑न्न॒प्सु राजा॑ ( ) ॥
 तेजः॑ प॒शूनां॑ ह॒विरिन्द्रि॒यावत् । प॒रि॒स्रुता॑ प॒यसा॑ सा॒रघं॑ मधु॑ ।

अ॒श्विभ्यां॑ दु॒ग्धं॑ भि॒षजा॑ सर॒स्वत्या॑ सु॒तासु॑ताभ्याम् ।

अ॒मृतः॑ सोम॒ इन्दुः॑ ॥ 19 (14) (अ॒न्तर॑ – आ॒रा – द॒न्तर् – व॑साते
– व्याघ्र॑लोम॒र् – राजा॑ च॒त्वारि॑ च) (A4)

2.6.5 अनुवाकं 5 – अभिषेकः

T.B.2.6.5.1

मि॒त्रोऽसि॑ वरु॒णोऽसि॑ । स॒म॒हं वि॒श्वैर्दे॒वैः ॥ क्ष॒त्रस्य॑ ना॒भिर॑सि ।

क्ष॒त्रस्य॑ यो॒निर॑सि ॥ स्यो॒नामा॑सीद । सु॒षदा॑मासीद ।

मा त्वा हि॒ंसीत् । मा मा हि॒ंसीत् ॥

नि॒षसा॑द धृ॒तव्र॑तो वरु॒णः । प॒स्त्या॑स्वा । 20 (10)

T.B.2.6.5.2

सा॒म्राज्या॑य सु॒क्रतुः॑ ॥ दे॒वस्य॑ त्वा स॒वितुः॑ प्र॒सवे॑ ।

अ॒श्विनो॑र्बा॒हुभ्या॑म् । पू॒ष्णो ह॑स्ताभ्याम् । अ॒श्विनो॑र्-भैष॒ज्येन॑ ।

तेज॑से ब्र॒ह्मव॑र्चसाया॒भिषि॑ञ्चामि ॥ दे॒वस्य॑ त्वा स॒वितुः॑ प्र॒सवे॑ ।

अ॒श्विनो॑र्-बा॒हुभ्या॑म् । पू॒ष्णो ह॑स्ताभ्याम् ।

सर॒स्वत्यै॑ भैष॒ज्येन॑ । 21 (10)

T.B.2.6.5.3

वी॒र्या॒यान्नाद्या॒याभि॒षिञ्चा॑मि ॥ दे॒वस्य॑ त्वा स॒वितुः॑ प्र॒सवे॑ ।
अ॒श्विनो॑र् बा॒हुभ्या॑म् । पू॒ष्णो ह॒स्ताभ्या॑म् । इन्द्र॑स्येन्द्रि॒येण॑ ।
श्रि॒यै यश॑से ब॒लाया॑भि॒षिञ्चा॑मि ॥
को॒ऽसि क॒तमो॑ऽसि । कस्मै॑ त्वा का॒य त्वा ॥
सु॒श्लोकाँ॑(४) सु॒मङ्ग॒लाँ॑(४) स॒त्यरा॒जा(३)न् ॥
शि॒रो मे॑ श्रीः । 22 (10)

T.B.2.6.5.4

यशो॑ मु॒खम् । त्वि॒षिः केशा॑श्च श्मश्रू॒णि । राजा॑ मे प्रा॒णोऽमृत॑म् ।
स॒म्राट् चक्षुः॑ । वि॒राट्छ्रो॑त्रम् । जि॒ह्वा मे॑ भ॒द्रम् । वाङ्म॑हः ।
मनो॑ म॒न्युः । स्व॒राड्भा॑मः । मो॒दाः प्र॒मोदा॑ अ॒ङ्गुली॑रङ्गानि । 23 (10)

T.B.2.6.5.5

चि॒त्तं मे॑ स॒हः । बा॒हू मे॑ ब॒लमिन्द्रि॒यम् । ह॒स्तौ मे॑ क॒र्म वी॒र्यम्॑ ।
आ॒त्मा क्ष॒त्रमु॒रो म॑म । पृ॒ष्ठीर्मे॑ रा॒ष्ट्रमु॒दर॑म॒सौ । ग्री॒वाश्च॑ श्रो॒ण्यौ ।
ऊ॒रू अ॒र॒न्नी जा॒नुनी॑ । वि॒शो मे॑ऽङ्गानि स॒र्वतः॑ ।
नाभि॑र्मे चि॒त्तं वि॒ज्ञान॑म् । पा॒युर्मे॑ऽप॒चिति॑र्भ॒सत् । 24 (10)

T.B.2.6.5.6.

आ॒न॒न्द॒न॒न्दा॒वा॒ण्डौ॑ मे॑ । भ॒गः॑ सौ॒भा॒ग्यं॑ प॒सः॑ ॥
ज॒ङ्घा॑भ्यां प॒द्भ्यां॑ ध॒र्मो॑ऽस्मि । वि॒शि॒ राजा॑ प्र॒ति॒ष्ठि॒तः॑ ॥
प्र॒ति॒ क्ष॒त्रे॑ प्र॒ति॒ति॒ष्ठामि॑ रा॒ष्ट्रे । प्र॒त्य॒श्वेषु॑ प्र॒ति॒ति॒ष्ठामि॑ गो॒षु ।
प्र॒त्य॒ङ्गेषु॑ प्र॒ति॒ति॒ष्ठाम्या॒त्मन् । प्र॒ति॒ प्रा॒णेषु॑ प्र॒ति॒ति॒ष्ठामि॑ पु॒ष्टे ।
प्र॒ति॒ द्या॒वापृ॑थि॒व्योः॑ । प्र॒ति॒ति॒ष्ठामि॑ य॒ज्ञे ॥ 25 (10)

T.B.2.6.5.7

त्र॒या दे॒वा ए॒काद॑श । त्र॒य॒स्त्रि॒ंशः॑ सु॒राध॑सः । बृ॒ह॒स्पति॑ पु॒रोहि॑ताः ।
दे॒वस्य॑ स॒वितुः॑ स॒वे । दे॒वा दे॒वैर॑वन्तु मा । प्र॒थ॒मा द्वि॒तीयैः॑ ।
द्वि॒तीया॑स्तृ॒तीयैः॑ । तृ॒तीयाः॑ स॒त्येन॑ । स॒त्यं य॒ज्ञेन॑ ।
य॒ज्ञो य॒जुर्भिः॑ । 26 (10)

T.B.2.6.5.8

य॒जूंषि॑ सा॒मभिः॑ । सा॒मान्यृ॑ग्भिः । ऋ॒चो या॒ज्याभिः॑ ।
या॒ज्या व॑षट्कारैः । व॒षट्का॑रा आहु॒तिभिः॑ ।
आहु॑तयो मे॒ कामा॑न्त् सम॒र्द्धय॑न्तु ॥ भूः स्वाहा ॥

लो॒मानि॑ प्र॒यति॑र्म॒म । त्व॒ङ्म॒ आ॒नति॑रा॒गतिः॑ ।

मा॒ञ्सं॑ म॒ उप॑नतिः ( ) । व॒ स्व॒स्थि॑ । म॒ज्जा म॒ आ॒नतिः॑ ॥ 27 (12)

(प॒स्त्या॒स्वा – सर॑स्वत्यै॒ भैष॑ज्ये॒न – श्री॑ – र॒ङ्गानि॑ – भ॒सद् –
य॒ज्ञे – य॒ज्ञो य॒जुर्भि॑ – रु॒प॒नति॑र्द्वे च) (A5)

2.6.6 अनुवाकं 6 – अवभृथः

T.B.2.6.6.1

यद्-दे॒वा दे॒वहे॑ड॒नम् । दे॒वास॑श्च॒कृ॒मा व॒यम् । अ॒ग्नि॒र्मा त॒स्मादे॑न॒सः ।

वि॒श्वान्॑ मु॒ञ्च॒त्व॒ह॒सः॑ ॥ य॒दि दि॒वा य॒दि न॑क्तम् ।

ए॒ना॒ञ्सि॑ च॒कृ॒मा व॒यम् । वा॒यु॒र्मा त॒स्मादे॑न॒सः ।

वि॒श्वान्॑ मु॒ञ्च॒त्व॒ह॒सः॑ ॥ य॒दि जा॒ग्रद्-य॒दि स्व॑प्ने ।

ए॒ना॒ञ्सि॑ च॒कृ॒मा व॒यम् । 28 (10)

T.B.2.6.6.2

सू॒र्यो मा॒ तस्मा॑दे॒न॒सः । वि॒श्वान्॑ मु॒ञ्च॒त्व॒ह॒सः॑ ॥ यद्ग्रा॒मे य॒दर॑ण्ये ।

य॒थ् स॒भायां॑ य॒दिन्द्रि॑ये । य॒च्छू॒द्रे य॒दर्ये॑ । ए॒नश्च॑कृ॒मा व॒यम् ।

य॒दे॒कस्या॑धि॒ धर्म॑णि । तस्या॑व॒य॒ज॒न॒म॒सि ॥

य॒दापो॑ अ॒घ्निया॑ व॒रु॒णेति॑ श॒पाम॑हे । ततो॑ व॒रु॒ण नो॑ मु॒ञ्च ॥ 29 (10)

T.B.2.6.6.3

अव॑भृ॒थ नि॒चङ्कु॑ण नि॒चेरु॑रसि नि॒चङ्कु॑ण ।
 अव॑ दे॒वैर्-दे॒वकृ॑तमे॒नोऽया॑ट् । अव॑ म॒र्त्यैर्म॒र्त्यकृ॑तम् ।
 उ॒रोरा॑ नो दे॒व रि॒षस्पा॑हि ॥ सु॒मि॒त्रा न॒ आप॒ ओष॑धयः सन्तु ।
 दु॒र्मि॒त्रास्त॑स्मै भु॒यासुः॑ । यो॑ऽस्मान् द्वेष्टि॑ । यं च॑ व॒यं द्वि॒ष्मः ॥
 द्रु॒पदा॑दि॒वेन्-मु॑मु॒चानः॑ । स्वि॒न्नः स्ना॒त्वी म॒लादि॑व । 30 (10)

T.B.2.6.6.4

पू॒तं प॒वित्रे॑णे॒वाज्य॑म् । आपः॑ शु॒न्धन्तु॑ मै॒नसः॑ ॥ उ॒द्वयं॑ तम॒सस्प॑रि ।
 पश्य॑न्तो ज्योति॒रुत्त॑रम् । दे॒वं दे॒वत्रा॑ सूर्य॑म् । अ॒गन्म॑ ज्योति॒रुत्त॑मम् ॥
 प्र॒तियु॑तो वरु॒णस्य॑ पा॒शः । प्र॒त्यस्तो॑ वरु॒णस्य॑ पा॒शः ॥
 ए॒धोऽस्ये॑धि॒षीम॑हि । स॒मिद॑सि । 31 (10)

T.B.2.6.6.5

तेजो॑ऽसि तेजो॒ मयि॑ धेहि ॥ अ॒पो अ॒न्वचा॑रिषम् । र॒सेन॑ स॒मसृ॑क्ष्महि ।
 प॒यस्वा॑ अ॒ग्न आ॑ऽगमम् । तं मा॒ स॒सृ॑ज॒ वर्च॑सा ।
 प्र॒जया॑ च ध॒नेन॑ च ॥ स॒माव॑वर्ति पृथि॒वी । स॒मुषाः॑ । स॒मु सूर्यः॑ ।
 स॒मु वि॒श्वमि॑दं जगत् ( ) । वै॒श्वान॑र ज्योति॒र्-भूया॑सम् ।

वि॒भुं॑ का॒मं॑ व्य॒श्न॒वै ॥ भूः॑ स्वा॒हा ॥ 32 (13)

(स्व॒प्न ए॒ना॒सि॑ च॒क॒मा व॒यं – मु॒ञ्च – म॒ला॒दि॒व – स॒मि॒द॒सि –
ज॒गत् त्री॑णि॒ च) (A6)

2.6.7 अनुवाकं 7 – ऐन्द्रे प्रश्नौ प्रयाजानामेकादश मैत्रावरुणप्रैषाः

T.B.2.6.7.1

हो॒ता यक्ष॑त्-स॒मि॒धेन्द्र॑-मि॒डस्प॑दे । ना॒भा पृ॒थि॒व्या अ॒धि ।
दि॒वो वर्ष्म॑न्त् स॒मि॒द्ध्य॑ते । ओ॒जि॒ष्ठश्च॑र्ष॒णीस॑हान् ।
वे॒त्वाज्य॑स्य॒ हो॒तर्य॑ज ॥ हो॒ता यक्ष॑त्त॒नून॑पा॒तम् ।
ऊ॒तिभि॑र्-जे॒ता॒र-म॑प॒राजि॑तम् । इन्द्रं॑ दे॒व सु॑व॒र्वि॒दम् ।
प॒थिभि॑र् म॒धु॒म॒त्त॒मैः । न॒रा॒श॒से॒न ते॑ज॒सा । 33 (10)

T.B.2.6.7.2

वे॒त्वाज्य॑स्य॒ हो॒तर्य॑ज ॥ हो॒ता यक्ष॑दि॒डाभि॑-रिन्द्र-मी॒डि॒तम् ।
आ॒जु॒ह्वा॒न-म॑म॒र्त्यम् । दे॒वो दे॒वैः स॒वी॒र्यः॑ । व॒ज्रह॑स्तः पु॒रंद॑रः ।
वे॒त्वाज्य॑स्य॒ हो॒तर्य॑ज ॥ हो॒ता यक्ष॑द्-ब॒र्हि॒षीन्द्रं॑ निष॒द्वर॑म् ।
वृ॒षभं॑ न॒र्या॒प॒सम् । व॒सु॒भी रु॒द्रैरा॑दि॒त्यैः ।
स॒यु॒ग्भि॑र्-ब॒र्हि॒रा ऽस॑दत् । 34 (10)

T.B.2.6.7.3

वे॒त्वाज्य॑स्य॒ हो॒त॒र्य॒ज॑ ॥ हो॒ता॑ यक्ष॒दो॒जो॒ न॒ वी॒र्य॑म् ।
 स॒हो॒ द्वा॒र इन्द्र॑मव॒र्धय॑न् । सु॒प्रा॒य॒णा वि॒श्रय॑न्तामृ॒तावृ॑धः ।
 द्वा॒र इन्द्रा॑य मी॒ढुषे॑ ॥ वि॒यन्त्वा॑ज्यस्य॒ हो॒त॒र्य॒ज॑ ॥
 हो॒ता॑ यक्ष॒दुषे॑ इन्द्र॑स्य धे॒नू । सु॒दु॒घे मा॒तरौ॑ म॒ही ।
 स॒वा॒त॒रौ न ते॑ज॒सी । व॒थ्स॑मिन्द्र॑-मव॒र्धता॑म् । 35 (10)

T.B.2.6.7.4

वी॒ता॒मा॒ज्य॑स्य॒ हो॒त॒र्य॒ज॑ ॥ हो॒ता॑ यक्ष॒द् दै॒व्या हो॒ता॒रा ।
 भि॒ष॒जा स॒खा॒या । ह॒वि॒षेन्द्रं॑ भिष॒ज्यतः॑ । क॒वी दे॒वौ प्र॑चे॒त॒सौ ।
 इन्द्रा॑य ध॒त्त इन्द्रि॑यम् । वी॒ता॒मा॒ज्य॑स्य॒ हो॒त॒र्य॒ज॑ ॥
 हो॒ता॑ यक्ष॒त्ति॒स्रो दे॒वीः ।
 त्रय॑स्त्रि॒धा॒त॒वो॒ऽप॒सः । इ॒डा॒ सर॑स्वती॒ भा॒रती॑ । 36 (10)

T.B.2.6.7.5

म॒हीन्द्र॑प॒त्नीर्-ह॒वि॒ष्म॒तीः । वि॒यन्त्वा॑ज्यस्य॒ हो॒त॒र्य॒ज॑ ॥
 हो॒ता॑ यक्ष॒त्त्व॒ष्टार॑-मिन्द्रं॑ दे॒वम् । भि॒ष॒ज॑ सु॒य॒जं घृ॒त॒श्रि॒यम् ।
 पु॒रु॒रूप॑ सु॒रे॒त॒सं म॒घो॒निम् । इन्द्रा॑य त्व॒ष्टा द॑धदिन्द्रि॒याणि॑ ।

वे॒त्वाज्य॑स्य॒ हो॒तर्य॑ज ॥ हो॒ता यक्ष॑द्-व॒नस्प॑तिम् ।

श॒मि॒तार॑ꣳ श॒तक्र॑तुम् । धि॒यो जो॒ष्टार॑-मि॒न्द्रिय॑म् । 37 (10)

T.B.2.6.7.6.

म॒ध्वा स॒मज्ज॑न्प॒थिभिः॑ सु॒गेभिः॑ । स्व॒दाति॑ ह॒व्यं म॑धु॒ना घृ॑तेन ।

वे॒त्वाज्य॑स्य॒ हो॒तर्य॑ज ॥ हो॒ता यक्ष॑दिन्द्रꣳ स्वाहाꣳज्य॑स्य ।

स्वाहा॑ मे॒दसः॑ । स्वाहा॑ स्तो॒काना॑म् । स्वाहा॑ स्वाहा॑कृ॒तीना॑म् ।

स्वाहा॑ ह॒व्यसू॑क्तीनाम् । स्वाहा॑ दे॒वाꣳ आ॒ज्य॒पान् । स्वाहे॑न्द्रꣳ

हो॒त्राज्जु॑षा॒णाः ( ) । इन्द्र॑ आ॒ज्य॒स्य वि॑यन्तु । हो॒तर्य॑ज ॥ 38 (12)

(तेज॑सा-ꣳस॒द-द॒वद॑र्ध॒तां-भा॑र॒ती-न्द्रि॑यं-जु॒षाणा॑ द्वे च) (A7)

Special Korvai

(स॒मि॒धेन्द्रं॑ त॒नून॑पा॒तमि॑डाभिर् ब॒र्हिष्यो॑ज उ॒षे दै॒व्या ति॒स्रस्त्व॑ष्टारं
व॒नस्प॑तिमिन्द्रम् । स॒मि॒धेन्द्रं॑ च॒तुर्वे॑त्वे॒को वि॑यन्तु द्वि॒र्वीता॑मे॒को
वि॑यन्तु द्वि॒र्वेत्वे॑को वि॑यन्तु हो॒तर्य॑ज)

2.6.8 अनुवाकं 8 – ऐन्द्रे प्रश्नौ प्रयाजयाज्याः

T.B.2.6.8.1

समि॑द्ध इ॒न्द्र उ॒षसा॒मनी॑के । पु॒रोरु॑चा पूर्॒वकृ॑द्वावृ॒धानः॑ ।
 त्रिभि॑र्दे॒वैस्त्रि॑ञ्शता॒ वज्र॑बाहुः । ज॒घान॑ वृ॒त्रं वि॑ दुरो॒ ववार॑ ॥
 नरा॑श्सः॒ प्रति॑ शूरो॒ मिमा॑नः । तनू॑नपा॒त्-प्रति॑ य॒ज्ञस्य॑ धाम॑ ।
 गोभि॑र्-व॒पावा॒न्-मधु॑ना सम॒ञ्जन् । हिर॑ण्यैश्च॒न्द्री य॑जति॒ प्रचे॑ताः ॥
 ई॒डितो॑ दे॒वैर्हरि॑वाञ् अभि॒ष्टिः ।
 आ॒जुह्वा॑नो ह॒विषा॑ श॒र्द्धमा॑नः । 39 (10)

T.B.2.6.8.2

पु॒रं द॒रो म॒घवा॒न् वज्र॑बाहुः । आ॒यातु॑ य॒ज्ञमु॑प नो जुषा॒णः ॥
 जुषा॒णो ब॒र्हिर्हरि॑वान्न इ॒न्द्रः । प्रा॒चीनञ् सी॑दत्प्र॒दिशा॑ पृथि॒व्याः ।
 उ॒रुव्य॑चाः प्रथ॒मानञ् स्यो॑नम् । आ॒दित्यै॑र॒क्तं व॑सुभिः स॒जोषाः॑ ॥
 इ॒न्द्रं दुरः॑ क॒वष्यो॑ धाव॒मानाः॑ । वृषा॑णं य॒न्तु ज॑नयः सु॒पत्नीः॑ ।
 द्वा॒रो दे॒वीर॒भितो॑ वि॒श्रय॑न्ताम् ।
 सु॒वीरा॑ वी॒रं प्रथ॑माना॒ महो॑भिः ॥ 40 (10)

T.B.2.6.8.3

उ॒षा॒सा न॒क्ता बृ॒हती॑ बृ॒हन्त॑म् । प॒यस्व॑ती सु॒दु॒धे शू॒रमिन्द्र॑म् ।
 पे॒शस्व॑ती तन्तु॑ना स॒म् व्य॑यन्ती । दे॒वानां॑ दे॒वं य॑जतः सु॒रु॒क्मे ॥
 दै॒व्या मि॑माना॒ मन॑सा पु॒रु॒त्रा । हो॒ता॒रा॒विन्द्रं॑ प्रथ॒मा सु॒वा॒चा ।
 मू॒र्धन् य॒ज्ञस्य॑ म॒धुना॑ द॒धाना॑ ।
 प्रा॒चीनं॑ ज्योति॑र्ह॒विषा॑ वृ॒धातः॑ ॥
 ति॒स्रो दे॒वीर्ह॒विषा॑ व॒र्धमा॑नाः ।
 इन्द्रं॑ जुषा॒णा वृष॑णं न प॒त्नीः । 41 (10)

T.B.2.6.8.4

अ॒च्छिन्नं॑ तन्तुं॑ प॒यसा॑ सर॒स्वती॑ । इ॒डा दे॒वी भा॑रती वि॒श्वतू॑र्तिः ॥
 त्वष्टा॑ दध॒दिन्द्रा॑य शु॒ष्मम् । अ॒पा॒कोऽचि॑ष्टुर्यश॑से पु॒रू॒णि ।
 वृषा॑ य॒जन् वृष॑णं भू॒रिरे॑ताः । मू॒र्धन् य॒ज्ञस्य॑ स॒मन॑क्तु दे॒वान् ॥
 वन॑स्पति॒-रव॑सृष्टो न पा॒शैः । त्म॒न्या स॒मज्ज॑ञ्छ॒मिता॑ न दे॒वः ।
 इन्द्र॑स्य ह॒व्यैर्ज॑ठरं पृ॒णानः॑ । स्व॒दाति॑ ह॒व्यं म॒धुना॑ घृ॒तेन॑ ( ) ॥
 स्तो॒काना॑मिन्द्रुं॑ प्रति॒ शू॒र इन्द्रः॑ । वृषा॑यमाणो वृष॒भ-स्तु॑रा॒षाट् ।

घृत॑प्रुषा॒ मधु॑ना ह॒व्यमु॒न्दन् ।

मू॒र्धन्. य॒ज्ञस्य॑ जुषता॒ स्वाहा॑ ॥ 42 (14)

(श॒र्द्धमा॑नो – महो॑भिः – प॒त्नीर् – घृ॒तेन॑ च॒त्वारि॑ च) (A8)

2.6.9 अनुवाकं 9 – ऐन्द्रे प्रश्नौ वपादीनां याज्यानुवाक्याः

T.B.2.6.9.1

"आच॑र्षणि॒प्रा{11}" , "वि॒वेष॑ यन्मा॒{12}" ॥ "त॒ स॒द्धी॒चीः{13}" ॥

स॒त्यमि॑त्तन्न त्वावा॑ अन्यो अस्ति । इन्द्र॑ दे॒वो न॑ म॒र्त्यो ज्या॑यान् ।

अ॒हन्न॑हिं परि॒श्या॑नम॒र्णः । अ॒वा॒सृ॒जोऽपो॑ अ॒च्छा॑ स॒मु॒द्रम् ॥

प्र॒स॒सा॒हिषे॑ पु॒रु॒हू॒त श॒त्रून् । ज्ये॑ष्ठस्ते शु॒ष्म इ॒ह रा॒तिर॑स्तु ।

इन्द्रा॑भर दक्षि॒णेना॑ व॒सूनि॑ । प॒तिः सि॒न्धूना॑म॒सि रे॒वती॑नाम् ( ) ॥

स शे॑वृ॒धम॑धि॒धा द्यु॒म्नम॑स्मे । म॒हि क्ष॒त्रं ज॑ना॒षाडि॑न्द्र तव्य॑म् ।

र॒क्षा च॑ नो म॒घो॒नः पा॒हि सू॒रीन् ।

रा॒ये च॑ नः स्व॒प॒त्या इ॒षे धाः॑ ॥ 43 (14)

(रे॒वती॑नां च॒त्वारि॑ च) (A9)

2.6.10 अनुवाकं 10 – ऐन्द्रे प्रश्नौ अनुयाजानामेकादश

मैत्रावरुणप्रैषाः

T.B.2.6.10.1

दे॒वं ब॒र्.हि॒रि॒न्द्रं॑ सु॒दे॒वं दे॒वैः । वी॒र॒व॒थ्-स्ती॒र्णं वे॒द्याम॑व॒र्धय॑त् ।
व॒स्तोर्वृ॑तं प्रा॒क्तोर्भू॑तम् । रा॒या ब॒र्.हि॒ष्म॒तोऽत्य॑गात् ।
व॒सु॒वने॑ व॒सु॒धेय॑स्य वे॒तु य॑ज ॥ दे॒वीर्द्वा॒र इ॒न्द्रं॑ संघा॒ते ।
वि॒ड्वी॒र्याम॑न्नव॒र्धय॑न् ।

आ व॒थ्से॒न तरु॑णे॒न कु॒मा॒रेण॑ च मी॒वि॒ता अ॒पा॒र्वा॒णम् ।
रे॒णुक॑का॒टं नु॒दन्ता॑म् । व॒सु॒वने॑ व॒सु॒धेय॑स्य वि॒यन्तु॑ य॑ज ॥ 44 (10)

T.B.2.6.10.2

दे॒वी उ॒षा॒सा न॑क्ता । इ॒न्द्रं य॑ज्ञे प्र॒य॒त्य॒ह्वेता॑म् । दै॒वीर्वि॒शः प्रा॑या॒सि॒ष्टाम् ।
सु॒प्री॑ते सु॒धिते॑ अ॒भू॒ताम् । व॒सु॒वने॑ व॒सु॒धेय॑स्य वी॒तां य॑ज ॥
दे॒वी जो॒ष्ट्री व॑सु॒धि॒ती । दे॒वमि॒न्द्रम॑व॒र्धता॑म् । अ॒याव्य॑न्याऽघा द्वे॒षाँ॑सि ।
आऽन्या॑ वा॒क्षी॒द् व॑सु॒वा॒र्या॑णि । य॒ज॒मा॒नाय॑ शि॒क्षिते॑ । 45 (10)

T.B.2.6.10.3

व॒सु॒वने॑ व॒सु॒धेय॑स्य वी॒तां य॑ज ॥ दे॒वी ऊ॒र्जा॒हुती॑ दु॒घे सु॒दु॒घे ॥
 प॒य॒सेन्द्र॑मव॒र्धता॑म् । इ॒ष॒मूर्ज॑म॒न्या ऽवा॑क्षीत् । स॒ग्धिꣳ स॒पी॒तिम॑न्या ।
 न॒वेन॑ पूर्॒वं द॑य॒माने॑ । पु॒रा॒णेन॑ न॒वम् ॥
 अ॒धा॒ता-मूर्ज॑मूर्जा॒हुती॑ व॒सु वा॑र्याणि । य॒ज॒मा॒नाय॑ शि॒क्षिते॑ ।
 व॒सु॒वने॑ व॒सु॒धेय॑स्य वी॒तां य॑ज ॥ 46(10)

T.B.2.6.10.4

दे॒वा दै॒व्या हो॑तारा । दे॒वमिन्द्र॑मव॒र्धता॑म् ।
 ह॒ता॒घ॒शꣳ सा॒वाभा॑र्ष्ठाँ व॒सु वा॑र्याणि । य॒ज॒मा॒नाय॑ शि॒क्षितौ॑ ।
 व॒सु॒वने॑ व॒सु॒धेय॑स्य वी॒तां य॑ज ॥
 दे॒वीस्ति॑स्र॒स्ति॒स्रो दे॒वीः । प॒तिमिन्द्र॑मव॒र्धय॑न् ।
 अ॒स्पृक्ष॑द्भा॒रती॑ दि॒वम् । रु॒द्रैर्य॑ज्ञꣳ स॒रस्व॑ती ।
 इ॒डा व॒सु॒मती॑ गृ॒हान् । 47 (10)

T.B.2.6.10.5

व॒सु॒वने॑ व॒सु॒धेय॑स्य वि॒यन्तु॑ य॒ज ॥ दे॒व इन्द्रो॑ न॒राशꣳसः॑ ।
 त्रि॒व॒रूथ॑-स्त्रि॒व॒न्धुरः॑ । दे॒वमिन्द्र॑मव॒र्धय॑त् ।

श॒तेन॑ शि॒तिपृ॑ष्ठाना॒माहि॑तः । स॒हस्रे॑ण प्रव॒र्तते॑ ।
मि॒त्रावरु॑णेदस्य हो॒त्रमर्॑हतः । बृ॒हस्प॑तिः स्तो॒त्रम् ।
अ॒श्विनाऽऽ॒ध्वर्य॑वम् ।

व॒सुव॑ने वसु॒धेय॑स्य वेतु॒ यज॑ ॥ 48 (10)

T.B.2.6.10.6.

दे॒व इन्द्रो॑ वनस्पतिः । हि॒रण्य॑पर्णो मधु॒शाखः॑ सु॒पिप्प॑लः ।
दे॒वमिन्द्र॑मव॒र्धय॑त् । दि॒वम॑ग्रेणा॒प्रात् । आऽन्त॑रि॒क्षं पृ॑थि॒वीम॑दृ॒हीत् ।
व॒सुव॑ने वसु॒धेय॑स्य वेतु॒ यज॑ ॥ दे॒वं ब॒र्हिर्वा॑रितीनाम् ।
दे॒वमिन्द्र॑मव॒र्धय॑त् । स्वा॒स॒स्थ॒मिन्द्रे॑णासन्नम् ।
अ॒न्या ब॒र्ही॑ष्यभ्य॒भूत् ( ) । व॒सुव॑ने वसु॒धेय॑स्य वेतु॒ यज॑ ॥
दे॒वो अ॒ग्निः स्वि॑ष्टकृत् । दे॒वमिन्द्र॑मव॒र्धय॑त् ।
स्वि॑ष्टं कु॒र्वन्थ॑ स्वि॑ष्टकृत् । स्वि॑ष्टम॒द्य क॑रोतु नः ।
व॒सुव॑ने वसु॒धेय॑स्य वेतु॒ यज॑ ॥ 49 (16)

(वि॒यन्तु॑ यज॑ – शि॒क्षिते॑ – शि॒क्षिते॑ व॒सुव॑ने वसु॒धेय॑स्य वी॒तां
य॑ज॑-गृ॒हान्-वे॑तु॒ यजा॑-भू॒थ षट्च॑) (A10)

Special Korvai

दे॒वं ब॒र्हिर् दे॒वीर्द्वा॒रो दे॒वी उ॒षा॒सा न॒क्ता दे॒वी जो॒ष्ट्री दे॒वी ऊ॒र्जाहु॑ती
 दे॒वा दै॒व्या हो॒तारा शि॒क्षितौ॑ दे॒वीस्ति॒स्रस्ति॒स्रो दे॒वीः पतिं॑ दे॒व इन्द्रो॑
 न॒राश॑ꣳसो दे॒व इन्द्रो॑ व॒नस्प॑तिर् दे॒वं ब॒र्हिर्वा॑रितीनां दे॒वो अ॒ग्निः
 स्वि॑ष्ट॒कृद् दे॒वम् ।

वे॒तु वि॒यन्तु॑ च॒तुर्वी॑ता॒मेको॑ वि॒यन्तु॑ च॒तुर्वे॑तु ।
 अ॒व॒र्धय॑द॒व॒र्धय॑न् त्रि॒व॒र्धता॑मे॒को ऽव॑र्धयꣳश्च॒तुर्व॑र्धयत् ।
 व॒स्तो॒रा व॒थ्से॒न दै॒वीर॒यावी॑षꣳ ह॒तास्पृ॑क्षच्छ॒तेन॒ दि॒वमिन्द्र॑ꣳ स्वा॒स
 स्थꣳ स्वि॑ष्टम् । शि॒क्षिते॑ शि॒क्षिते॑ शि॒क्षितौ॑ ।

2.6.11 अनुवाकं 11 – पशुत्रये प्रय जार्था मैत्रावरुणप्रैषाः

T.B.2.6.11.1

हो॒ता यक्ष॑त्-स॒मिधा॑ऽग्नि-मि॒डस्प॑दे । अ॒श्विनेन्द्र॑ꣳ सर॑स्वतीम् ।
 अ॒जो धू॒म्रो न गो॒धूमैः॑ क्व॒लैर्भे॑षजम् । मधु॑ श॒ष्पैर्न तेज॑ इन्द्रि॒यम् ।
 प॒यः सोमः॑ परि॒स्रुता॑ घृ॒तं मधु॑ । वि॒यन्त्वा॒ज्यस्य॑ हो॒तर्य॑ज ॥

हो॒ता य॒क्षत्त॒नू॒नपा॒थ् सर॒स्वती॑ । अ॒वि॒र्मे॒षो न भे॒षज॑म् ।

प॒था म॒धु॒मता॑ ऽऽभ॒रन् । अ॒श्वि॒नेन्द्रा॑य वी॒र्य॑म् । 50 (10)

T.B.2.6.11.2

ब॒दरै॑रु॒पवा॑काभिर् भे॒षजं॑ तो॒क्मभिः॑ । प॒यः सोमः॑ प॒रि॒स्रुता॑ घृ॒तं म॒धु ।

वि॒यन्त्वा॒ज्यस्य॑ हो॒तर्य॑ज ॥ हो॒ता य॒क्षन्ना॒श॒स्सं॒न न॒ग्नहु॑म् ।

प॒ति॒ सु॒रायै॑ भे॒षज॑म् । मे॒षः सर॒स्वती॑ भि॒षक् ।

र॒थो न च॒न्द्र॒र्यश्चि॑नोर्व॒पा इन्द्र॑स्य वी॒र्य॑म् ।

ब॒दरै॑रु॒पवा॑काभिर् भे॒षजं॑ तो॒क्मभिः॑ । प॒यः सोमः॑ प॒रि॒स्रुता॑ घृ॒तं म॒धु ।

वि॒यन्त्वा॒ज्यस्य॑ हो॒तर्य॑ज ॥ 51 (10)

T.B.2.6.11.3

हो॒ता य॒क्षदि॒डे॒डित॑ आ॒जु॒ह्वानः॑ सर॒स्वती॑म् ।

इन्द्रं॑ ब॒लेन॑ व॒र्द्धय॑न् । ऋ॒षभे॑ण ग॒वेन्द्रि॑यम् ।

अ॒श्वि॒नेन्द्रा॑य वी॒र्य॑म् । य॒वैः क॒र्कन्धु॑भिः ।

म॒धु ला॒जैर्न॑ मा॒सर॑म् । प॒यः सोमः॑ प॒रि॒स्रुता॑ घृ॒तं म॒धु ।

वि॒यन्त्वा॒ज्यस्य॑ हो॒तर्य॑ज ॥ हो॒ता य॒क्षद्-ब॒र्हिः सु॒ष्ट्री॒मोऽर्ण॑म्र॒दाः ।

भि॒षङ्ना॑स॒त्या । 52 (10)

T.B.2.6.11.4

भि॒षजाऽश्वि॒नाऽश्वा॑ शि॒शुमती॑ । भि॒षग्धे॒नुः सर॑स्वती ।
 भि॒षग्दु॒ह इन्द्रा॑य भे॒षज॑म् । पयः॑ सोमः॑ परि॒स्रुता॑ घृ॒तं मधु॑ ।
 वि॒यन्त्वाज्य॑स्य हो॒तर्य॑ज ॥ हो॒ता यक्ष॑द्दु॒रो दि॒शः ।
 क॒व॒ष्यो न व्य॑चस्वतीः । अ॒श्विभ्यां॑ न दु॒रो दि॒शः ।
 इन्द्रो॑ न रोद॑सी दु॒र्घे । दु॒हे कामा॑न्त् सर॑स्वती । 53 (10)

T.B.2.6.11.5

अ॒श्विनेन्द्रा॑य भे॒षज॑म् । शु॒क्रं न ज्योति॑रिन्द्रि॒यम् ।
 पयः॑ सोमः॑ परि॒स्रुता॑ घृ॒तं मधु॑ । वि॒यन्त्वाज्य॑स्य हो॒तर्य॑ज ॥
 हो॒ता यक्ष॑त् सु॒पेश॑सो॒षे नक्तं॑ दि॒वा । अ॒श्विना॑ संजा॒नाने॑ ।
 सम॑ञ्जाते सर॑स्वत्या । त्वि॒षिमि॒न्द्रे न भे॑षजम् ।
 श्ये॒नो न रज॑सा ह॒दा । पयः॑ सोमः॑ परि॒स्रुता॑ घृ॒तं मधु॑ । 54 (10)

T.B.2.6.11.6.

वि॒यन्त्वाज्य॑स्य हो॒तर्य॑ज ॥ हो॒ता यक्ष॑द्दै॒व्या हो॒तारा॑ भि॒षजाऽश्वि॒ना ॥
 इन्द्रं॑ न जा॒गृवी॑ दि॒वा नक्तं॑ न भे॒षजैः । शू॒षः सर॑स्वती भि॒षक् ।
 सी॒सेन॑ दु॒ह इन्द्रि॑यम् । पयः॑ सोमः॑ परि॒स्रुता॑ घृ॒तं मधु॑ ।

वियन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ होता यक्षत् तिस्रो देवीर्न भेषजम् ।

त्रयस्त्रिधातवोऽपसः । रूपमिन्द्रे हिरण्ययम् ॥ 55 (10)

T.B.2.6.11.7

अश्विनेडा न भारती । वाचा सरस्वती । मह इन्द्राय दधुरिन्द्रियम् ।

पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु । वियन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥

होता यक्षत्त्वष्टार-मिन्द्रमश्विना ॥ भिषजं न सरस्वतीम् ।

ओजो न जूतिरिन्द्रियम् । वृको न रभसो भिषक् ।

यशः सुरया भेषजम् ॥ 56 (10)

T.B.2.6.11.8

श्रिया न मासरम् । पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु ।

वियन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ होता यक्षद्-वनस्पतिम् ॥

शमितारं शतक्रतुम् ।

भीमं न मन्युं राजानं व्याघ्रं नमसाऽश्विना भामं ॥

सरस्वती भिषक् । इन्द्राय दुह इन्द्रियम् ।

पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु । वियन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ 57 (10)

T.B.2.6.11.9

हो॒ता य॑क्षद॒ग्निः॒ स्वा॒हाऽऽज्य॑स्य स्तो॒काना॑म् ।
 स्वा॒हा मे॒दसां॑ पृथक् । स्वा॒हा छा॒गम॑श्चि॒भ्याम्॑ ।
 स्वा॒हा मे॒षः॑ सर॒स्वत्यै॑ ।
 स्वा॒हार्ष॑भ-मिन्द्रा॒य सि॒हाय॑ सह॒सेन्द्रि॑यम् ।
 स्वा॒हाऽग्निं॑ न भै॒षज॑म् । स्वा॒हा सोम॑मिन्द्रि॒यम् ।
 स्वा॒हेन्द्र॑ः सु॒त्रामा॑णः सवि॒तारं॑ वरु॒णं भि॒षजां॑ पति॑म् ।
 स्वा॒हा वन॑स्पतिं प्रि॒यं पाथो॑ न भै॒षज॑म् ।
 स्वा॒हा दे॒वाः॑ आ॒ज्यपा॑न् । 58 (10)

T.B.2.6.11.10

स्वा॒हाऽग्निः॑ हो॒त्राज्जु॑षा॒णो अ॒ग्निर् भै॒षज॑म् ।
 पयः॑ सोमः॑ परि॒स्रुता॑ घृ॒तं मधु॑ । वि॒यन्त्वाज्य॑स्य हो॒तर्य॑ज ॥
 हो॒ता य॑क्षद॒श्चिना॑ सर॒स्वती॑मिन्द्र॑ः सु॒त्रामा॑णम् ।
 इ॒मे सोमाः॑ सु॒त्रामा॑णः । छा॒गैर्न॑ मे॒षैर्ऋ॒षभैः॑ सु॒ताः ।
 श॒ष्यैर्न॑ तो॒क्मभिः॑ । ला॒जैर्म॑हस्वन्तः । म॒दा मा॑सरेण परि॒ष्कृताः॑ ।
 शु॒क्राः पय॑स्वन्तोऽमृ॒ताः ( ) । प्र॒स्थिता॑ वो मधु॒श्रुतः॑ ।

तान॑श्चि॒ना सर॑स्वतीन्द्रः॒ सु॒त्रामा॑ वृ॒त्रहा । जु॒षन्ता॑ꣳ सौ॒म्यं मधु॑ ।

पिब॑न्तु म॒दन्तु॑ वि॒यन्तु॑ सोम॑म् । हो॒तर्य॑ज ॥ 59 (15)

(वी॒र्यं – वि॒यन्त्वा॑ज्यस्य॒ हो॒तर्य॑ज – ना॒स॒त्या – सर॑स्वती – मधु॑

– हि॒रण्य॑यं – भे॒षजं – वि॒यन्त्वा॑ज्यस्य॒ हो॒तर्य॑जा – ज्य॒पा –

न॒मृताः॑ पञ्च॑ च) (A11)

Special Korvai

स॒मि॒धाऽग्नि॑ꣳ षट् । त॒नून॑पा॒थ् स॒प्त । न॒राश॑ꣳस॒मृषिः॑ । इ॒डेडि॒तो
य॒वैर॑ष्टौ । ब॒र्हिः स॒प्त । दु॒रोऽश्चि॒ना शु॒क्रन्न॑व । सु॒पे॒श॒सोषे॑ न॒क्तमृ॑षिः ।
दै॒व्या हो॒ता॒रा सी॒से॒न र॒सः । ति॒स्रस्त्व॑ष्टार॒मष्टा॑वष्टौ । व॒नस्प॑ति॒मृषिः॑ ।
अ॒ग्निं त्रयो॑दश । अ॒श्चि॒ना द्वा॒दश॑ त्रयो॑दश । स॒मि॒धाऽग्निं॑ ब॒दरै॑र् ब॒दरै॑र्
य॒वैर॑श्चि॒ना त्वि॑षि॒मश्चि॒ना न भे॑षजꣳ रू॒पम॑श्चि॒ना भी॒मं भा॑मम् ।

2.6.12 अनुवाकं 12 – पशुत्रये प्रयाजयाज्या आप्रियः

T.B.2.6.12.1

स॒मि॒द्धो अ॒ग्निर॑श्चि॒ना । त॒प्तो घ॒र्मो वि॒राट् थ् सु॒तः ।

दु॒हे धे॒नुः सर॑स्वती । सोम॑ꣳ शु॒क्रमि॑हेन्द्रि॒यम् ॥

त॒नू॒पा भि॒ष॒जा सु॒ते । अ॒श्वि॒नो॒भा सर॑स्वती ।
 म॒ध्वा र॒जा॒सीन्द्रि॑यम् । इन्द्रा॑य प॒थिभिर् व॑हान् ॥
 इन्द्रा॑येन्दु॒ सर॑स्वती । नरा॑श॒सेन॑ न॒ग्नहुः॑ । 60 (10)

T.B.2.6.12.2

अ॒धा॒ताम॒श्वि॒ना म॑धु । भे॒ष॒जं भि॒ष॒जा सु॒ते ॥ आ॒जु॒ह्वा॒ना सर॑स्वती ।
 इन्द्रा॑येन्द्रि॒याणि॑ वी॒र्य॑म् । इ॒डाभि॑रश्वि॒नावि॑षम् ।
 स॒मूर्ज॑ स॒ रयि॑ दधुः ॥ अ॒श्वि॒ना न॑मु॒चेः सु॒तम् ।
 सोम॑ शुक॒रं प॑रि॒स्रु॒ता । सर॑स्वती त॒माभ॑रत् ।
 ब॒र्हि॒षेन्द्रा॑य पा॒तवे॑ ॥ 61 (10)

T.B.2.6.12.3

क॒व॒ष्यो न॑ व्य॒च॒स्वतीः॑ । अ॒श्वि॒भ्यां न॑ दुरो दि॒शः॑ ।
 इन्द्रो॑ न रोद॒सी दु॒र्घे॑ । दु॒हे का॒मान्थ॑-सर॒स्वती॑ ॥
 उ॒षा॒सा न॑क्तमश्वि॒ना । दि॒वेन्द्र॑ सा॒यमिन्द्रि॑यैः । सं॒जा॒नाने॑ सु॒पे॒श॒सा ।
 स॒म॒ज्जा॑ते सर॒स्वत्या॑ ॥ पा॒तं नो॑ अ॒श्वि॒ना दि॒वा॑ ।
 पा॒हि न॑क्त॒ सर॑स्वति । 62 (10)

T.B.2.6.12.4

दै॒व्या॑ हो॒तारा॑ भि॒षजा॑ । पा॒तमि॒न्द्रं॑ स॒चा सु॒ते ॥ ति॒स्रस्त्रे॒धा सर॑स्वती ।
 अ॒श्विना॑ भा॒रती॑डा । ती॒व्रं परि॑स्रुता सोमम् । इन्द्रा॑य सु॒षवु॒र्मदम् ॥
 अ॒श्विना॑ भे॒षजं॑ म॒धु । भे॒षजं॑ नः सर॑स्वती । इ॒न्द्रे त्व॑ष्टा य॒शः श्रि॑यम् ।
 रू॒पं रू॒पम॑धुः सु॒ते ( ) ॥ ऋ॒तुथे॒न्द्रो वन॑स्पतिः । श॒शमा॑नः परि॑स्रुता ।
 की॒लाल॑म॒श्विभ्यां॑ म॒धु । दु॒हे धे॒नुः सर॑स्वती ॥ गो॒भिर्न॑ सोममश्विना ।
 मा॒सरे॑ण परि॑ष्कृता । सम॑धातां सर॑स्वत्या ।
 स्वा॒हेन्द्रे॑ सु॒तं म॒धु ॥ 63 (18)

(न॒ग्नहुः॑ – पा॒तवे॑ – सर॑स्व – त्य॒धुः सु॒तेऽष्टौ॑ च) (A12)

2.6.13 अनुवाकं 13 – पशुत्रये वपादीनां याज्यानुवाक्याः

T.B.2.6.13.1

अ॒श्विना॑ ह॒विरि॒न्द्रिय॑म् । नमु॑चेर्दि॒र्धया॑ सर॑स्वती ।
 आ शु॒क्रमा॑सु॒राद्व॑सु । म॒घमि॒न्द्राय॑ ज॒भिरे॑ ॥ यम॑श्विना सर॑स्वती ।
 ह॒विषे॑न्द्र-मव॑र्धयन् । स बि॑भेद ब॒लं (व॒लं) म॒घम् ।
 नमु॑चावा॒सुरे स॒चा । तमि॑न्द्रं प॒शवः॑ स॒चा ॥
 अ॒श्विनो॒भा सर॑स्वती । 64 (10)

T.B.2.6.13.2

द॒धाना॑ अ॒भ्यनू॑षत । ह॒विषा॑ य॒ज्ञमिन्द्रि॑यम् ॥ य इन्द्र॑ इन्द्रि॒यं द॒धुः ।
 स॒विता॑ वरु॒णो भ॑गः । स सु॒त्रामा॑ ह॒विष्प॑तिः । यज॑मानाय सश्र॒त ॥
 स॒विता॑ वरु॒णो द॑धत् । यज॑मानाय दा॒शुषे॑ ॥ आद॑त्त नमु॒चेर्व॑सु ।
 सु॒त्रामा॑ ब॒लमिन्द्रि॑यम् ॥ 65 (10)

T.B.2.6.13.3

वरु॒णः क्ष॒त्रमिन्द्रि॑यम् । भ॒गेन॑ स॒विता॑ श्रि॒यम् । सु॒त्रामा॑ यश॒सा ब॒लम् ।
 द॒धाना॑ य॒ज्ञमा॑शत ॥ अ॒श्विना॑ गो॒भिरिन्द्रि॑यम् । अ॒श्वेभिर् वी॒र्यं॑ ब॒लम् ।
 ह॒विषेन्द्र॑ꣳ सर॒स्वती॑ । यज॑मान-मव॒र्धय॑न् ॥ ता ना॑स॒त्या सु॒पेश॑सा ।
 हि॒रण्य॑वर्तनी नरा॑ ( ) । सर॒स्वती॑ ह॒विष्म॑ती । इन्द्र॑ कर्म॒सु नोऽव॑त ॥
 ता भिष॑जा सु॒कर्म॑णा । सा सु॒दुघा॑ सर॒स्वती॑ । स वृ॒त्रहा॑ श॒तक्र॑तुः ।
 इन्द्रा॑य द॒धुरिन्द्रि॑यम् ॥ 66 (16)

(उ॒भा सर॒स्वती॑ – ब॒लमिन्द्रि॑यं – नरा॑ षट्च) (A13)

2.6.14 अनुवाकं 14 – पशुत्रये अनूयाजप्रैषाः

T.B.2.6.14.1

दे॒वं ब॒र्हिः॑ सर॒स्वती॑ । सु॒दे॒वमि॒न्द्रे॑ अ॒श्विना॑ ॥ ते॒जो न चक्षु॑र॒क्ष्योः॑ ।
ब॒र्हिषा॑ दधु॒रिन्द्रि॑यम् । व॒सुव॑ने वसु॒धेय॑स्य वियन्तु॒ यज॑ ॥
दे॒वीर्द्वा॒रो अ॒श्विना॑ ॥ भि॒षजे॑न्द्रे सर॒स्वती॑ । प्रा॒णं न वी॒र्यं॑ न॒सि ।
द्वा॒रो दधु॒रिन्द्रि॑यम् । व॒सुव॑ने वसु॒धेय॑स्य वियन्तु॒ यज॑ ॥ 67 (10)

T.B.2.6.14.2

दे॒वी उ॒षासा॑व॒श्विना॑ ॥ भि॒षजे॑न्द्रे सर॒स्वती॑ । ब॒लं न वाच॑मा॒स्यै॑ ॥
उ॒षाभ्यां॑ दधु॒रिन्द्रि॑यम् । व॒सुव॑ने वसु॒धेय॑स्य वियन्तु॒ यज॑ ॥
दे॒वी जो॒ष्ट्री अ॒श्विना॑ ॥ सु॒त्रामे॑न्द्रे सर॒स्वती॑ । श्रो॒त्रं न क॑र्णयो॒र्यशः॑ ।
जो॒ष्ट्रीभ्यां॑ दधु॒रिन्द्रि॑यम् । व॒सुव॑ने वसु॒धेय॑स्य वियन्तु॒ यज॑ ॥ 68 (10)

T.B.2.6.14.3

दे॒वी ऊ॒र्जाहु॑ती दु॒ग्धे सु॒दुग्धे॑ ॥ प॒यसे॑न्द्रं सर॒स्वत्य॑श्विना॑ भि॒षजा॑ऽवत ।
शु॒क्रं न ज्यो॑तिः स्तनयो॒राहु॑ती धत्त इन्द्रि॑यम् ।
व॒सुव॑ने वसु॒धेय॑स्य वियन्तु॒ यज॑ ॥ दे॒वा दे॒वानां॑ भि॒षजा॑ ॥
हो॒ता रा॒विन्द्र॑-म॒श्विना॑ ॥ व॒षट्का॑रैः सर॒स्वती॑ । त्विषिं॑ न हृदये म॒तिम् ।

होतृ॑भ्यां दधुरिन्द्रि॒यम् ।

वसु॑वने वसु॒धेयस्य॑ वियन्तु॒ यज ॥ 69 (10)

T.B.2.6.14.4

दे॒वी-स्ति॒स्र-स्ति॒स्रो दे॒वीः । सर॑स्वत्य॒श्विना॒ भार॒तीडा॑ ॥

शू॒षं न म॑द्ध्ये नाभ्याम् । इन्द्रा॑य दधुरिन्द्रि॒यम् ।

वसु॑वने वसु॒धेयस्य॑ वियन्तु॒ यज ॥ दे॒व इन्द्रो॑ नरा॒श॒सः ।

त्रि॒व॒रूथः॑ सर॑स्वत्या ऽश्वि॒भ्यामी॑यते रथः ।

रेतो॑ न रू॒पम॑मृतं ज॒नित्र॑म् । इन्द्रा॑य त्वष्टा दधदिन्द्रि॒याणि॑ ।

वसु॑वने वसु॒धेयस्य॑ वियन्तु॒ यज ॥ 70 (10)

T.B.2.6.14.5

दे॒व इन्द्रो॑ वन॒स्पतिः॑ । हि॒र॒ण्य॒पर्णो॑ अश्वि॒भ्याम् ॥

सर॑स्वत्याः सु॒पि॒प्पलः॑ । इन्द्रा॑य पच्यते मधु ।

ओ॒जो न जू॑तिमृष॒भो न भा॑मम् । वन॒स्पति॑र्नो दधदिन्द्रि॒याणि॑ ।

वसु॑वने वसु॒धेयस्य॑ वियन्तु॒ यज ॥

दे॒वं ब॒र्हि॒र्वारि॑तीनाम् । अ॒ध्व॒रे स्ती॒र्णम॑श्वि॒भ्याम् ॥

ऊ॒र्णम॑दाः सर॑स्वत्याः । 71 (10)

T.B.2.6.14.6.

स्यो॒नमिन्द्र॑ ते॒ सदः॑ । ई॒शायै॑ म॒न्युꣳ राजा॑नं ब॒र्हिषा॑ दधुरिन्द्रि॒यम् ।
वसु॑वने वसु॒धेय॑स्य वियन्तु॒ यज ॥ दे॒वो अ॒ग्निः स्वि॑ष्टकृत् ।
दे॒वान् यक्ष॑द्-यथायथम् । हो॒तारा॑-विन्द्र॑मश्विना॑ ॥
वा॒चा वाच॑ꣳ सर॑स्वतीम् । अ॒ग्निꣳ सोम॑ꣳ स्वि॑ष्टकृत् ।
स्वि॑ष्ट इन्द्रः॑ सु॒त्रामा॑ सवि॒ता वरु॑णो भिषक् ।
इ॒ष्टो दे॒वो वन॑स्पतिः ( ) । स्वि॑ष्टा दे॒वा आ॒ज्यपाः॑ ।
इ॒ष्टो अ॒ग्निर॒ग्निना॑ ॥ हो॒ता हो॒त्रे स्वि॑ष्टकृत् । यशो॑ न दधदिन्द्रि॒यम् ।
ऊ॒र्जम॑पचि॒तिꣳ स्व॒धाम् ।

वसु॑वने वसु॒धेय॑स्य वियन्तु॒ यज ॥ 72 (16)

(द्वारो॑ दधुरिन्द्रि॒यं वसु॑वने वसु॒धेय॑स्य वियन्तु॒ यज - जोष्ट्री॑भ्यां
दधुरिन्द्रि॒यं वसु॑वने वसु॒धेय॑स्य वियन्तु॒ यज - होत॑रभ्यां दधुरिन्द्रि॒यं
वसु॑वने वसु॒धेय॑स्य वियन्तु॒ यजे॑ - द्रि॒याणि॑ वसु॑वने वसु॒धेय॑स्य
वियन्तु॒ यज - सर॑स्वत्या - वन॑स्पतिः षट्च) (A14)

Special Korvai

(दे॒वं ब॒र्हिर् दे॒वीर् द्वा॒रो दे॒वी उ॒षा॒सा॒व॒श्वि॒ना दे॒वी जो॒ष्ट्री दे॒वी
ऊ॒र्जा॒हू॒ती दे॒वा दे॒वानां॑ भि॒षजा॑ व॒षट्का॒रैर् दे॒वीस्ति॒स्रस्ति॒स्रो
दे॒वीः सर॑स्वती दे॒व इन्द्रो॑ न॒राश॑सो दे॒व इन्द्रो॑ व॒नस्प॑तिर्दे॒वं
ब॒र्हिर्वा॒रिती॑नां दे॒वो अ॒ग्निः स्वि॑ष्टकृद् दे॒वान्) ।

(स॒मि॒धा॒ऽग्निं दे॒वं ब॒र्हिः सर॑स्वत्या॒श्वि॒ना स॒र्वं वि॑यन्तु । द्वा॒रस्ति॒स्रः
स॒र्वं वि॑यन्तु । अ॒ज इन्द्र॑मोजो॒ऽग्निं प॒रः सर॑स्वतीम् ।
न॒क्तं पू॒र्वः सर॑स्वति । अ॒न्यत्र॑ सर॑स्वति । भि॒षक् पू॒र्वं दु॒ह इन्द्रि॑यं ।
अ॒न्यत्र॑ दधु॒रिन्द्रि॑यम् । सौ॒त्रा॒म॒ण्या॑ सु॒तासु॑ती ।
अ॒ञ्ज॒न्त्ययं॑ य॒ज॒मानः॑)

2.6.15 अनुवाकं 15 – सूक्तवाकप्रैषः

T.B.2.6.15.1

अ॒ग्नि॒म॒द्य हो॒तार॑मवृणीत । अ॒य॑ सु॒तासु॑ती य॒ज॒मानः॑ ।
प॒चन् प॒क्तीः । प॒चन् पु॒रोडा॑शान् । गृ॒ह्णन् ग्र॑हान् ।
ब॒द्ध॒न् न॒श्चि॒भ्यां छा॒ग॑ सर॑स्वत्या॒ इन्द्रा॑य ।

ब॒ध्नन्त्स॑ सर॒स्वत्यै॑ मे॒षमिन्द्रा॑याश्चि॒भ्याम् ।

ब॒ध्नन्निन्द्रा॑यर्ष॒भ-म॒श्चिभ्या॑ꣳ सर॒स्वत्यै॑ ।

सू॒प॒स्था अ॒द्य दे॒वो वन॑स्पतिरभवत् ।

अ॒श्चिभ्यां॑ छागे॒न सर॑स्वत्या इन्द्रा॑य । 73 (10)

T.B.2.6.15.2

सर॒स्वत्यै॑ मे॒षेणेन्द्रा॑याश्चि॒भ्याम् । इन्द्रा॑यर्ष॒भेणा॒श्चिभ्या॑ꣳ सर॒स्वत्यै॑ ।

अक्ष॑ꣳस्तान्मे॒दस्तः॑ प्र॒ति प॒चता॑ऽग्र॒भीषुः॑ । अ॒वीवृ॑धन्त॒ ग्रहैः॑ ।

अपा॑ताम॒श्चिना॒ सर॑स्वतीन्द्रः सु॒त्रामा॑ वृ॒त्रहा । सोमा॑न्त्-सु॒राम्णः॑ ।

उपो॑ उक्थाम॒दाः श्रौ॒द्विम॑दा अदन् । अ॒वीवृ॑धन् ताङ्गू॒षैः ।

त्वा॒म॒द्यर्ष॑ आ॒र्षेय॑र्षीणां नपादवृणीत ।

अ॒यꣳ सु॒तासु॑ती यज॒मानः॑ ( ) । ब॒हुभ्य॑ आसंगतेभ्यः ।

ए॒ष मे॑ दे॒वेषु॑ वसु॒ वार्या॑ यक्ष्यत॒ इति॑ । ता या दे॒वा दे॒वदाना॑न्यदुः ।

तान्य॑स्मा आ च॒ शास्व॑ । आ च॒ गुरस्व॑ ।

इ॒षितश्च॑ हो॒तर॑सि भ॒द्रवा॑च्याय प्रेषि॒तो मानु॑षः ।

सू॒क्तवा॑काय॒ सू॒क्ता ब्रू॑हि ॥ 74 (17)

(इन्द्राय – यजमानः सप्त च) (A15)

2.6.16 अनुवाकं 16 – पितृयज्ञयाज्यानुवाक्याः

T.B.2.6.16.1

"उ॒श॒न्त॒स्त्वा॒ ह॒वा॒म॒ह॒{14}", "आ॒ नो॑ अ॒ग्ने॒ सु॒के॒तु॒ना॑{15}" ।

"त्व॒ऽ सो॒म॒ म॒हे॒ भ॒गं॑{16}", "त्व॒ऽ सो॒म॒ प्र॒चि॒कितो॑ म॒नी॒षा॑{17}" ।

"त्व॒या॒ हि॒ नः॑ पि॒तरः॑ सो॒म॒ पूर्वे॑{18}", "त्व॒ऽ सो॒म॒ पि॒तृ॒भिः॑

स॒म्वि॒दा॒नः॑{19}" । "ब॒र्हि॒षदः॑ पि॒तरः॑{20}", "आ॒ऽहं॑ पि॒तृन्॑{21}" ।

"उ॒प॒हू॒ताः॑ पि॒तरो॑{22}", "ऽग्नि॒ष्वा॒त्ताः॑ पि॒तरः॑{23}" ॥

अ॒ग्नि॒ष्वा॒त्ता॒नृ॒तु॒म॒तो॑ ह॒वा॒म॒हे॒ । न॒रा॒श॒ऽसे॑ सो॒म॒पी॒थं॑ च॒ आ॒शुः॑ ।

ते॒ नो॑ अ॒र्व॒न्तः॑ सु॒ह॒वा॑ भ॒वन्तु॑ । शं॑ नो॑ भ॒वन्तु॑ द्वि॒प॒दे॒ शं॑ च॒तु॒ष्प॒दे॒ ॥

ये॒ अ॒ग्नि॒ष्वा॒त्ता॒ ये॒ऽन॒ग्नि॒ष्वा॒त्ताः॑ । 75 (10)

T.B.2.6.16.2

अ॒ऽहो॒मु॒चः॑ पि॒तरः॑ सो॒म्या॒सः॑ । पे॒रे॒ऽव॒रे॒ऽमृ॒ता॒सो॑ भ॒वन्तः॑ ।

अ॒धि॒ब्रु॒वन्तु॑ ते॒ अ॒व॒न्त्व॒स्मा॒न् ॥ वा॒न्या॒यै॑ दु॒ग्धे॑ जु॒ष॒मा॒णाः॑ क॒र॒म्भ॒म् ।

उ॒दी॒रा॒णा॒ अ॒व॒रे॒ पे॒रे॑ च॒ । अ॒ग्नि॒ष्वा॒त्ता॒ ऋ॒तु॒भिः॑ स॒म्वि॒दा॒नाः॑ ।

इ॒न्द्र॒व॒न्तो॑ ह॒वि॒रि॒दं॑ जु॒ष॒न्ता॒म् ॥

"यदग्ने॑ क॒व्यवा॒हन{24}, "त्वम॑ग्न ई॒डितो॑ जा॒तवे॒दः{25}" ।

"मा॒तली॑क॒व्यैः{26}" ॥ ये ता॑तृ॒पुर्दे॑व॒त्रा जे॑ह॒मानाः॑ ( ) ।

हो॒त्रावृ॒धः स्तो॑म॒तष्टा॑सो अ॒र्कैः । आ॒ग्ने या॑हि सु॒विद॒त्रेभि॒रवा॒ङ् ।

स॒त्यैः क॒व्यैः पि॒तृभि॒र्-घ॒र्मस॒द्भिः ॥ ह॒व्यवा॑ह॒मज॑रं पु॒रुप्रि॒यम् ।

अ॒ग्निं घृ॒तेन॑ ह॒विषा॑ स॒पर्य॑न् । उपा॑सदं क॒व्यवा॑हं पि॒तृणा॑म् ।

स नः॑ प्र॒जां वी॒रव॑ती॒ꣳ समृ॑ण्वतु ॥ 76 (17)

(अ॒नग्नि॑ष्वा॒त्ता – जे॑ह॒मानाः॑ स॒प्त च) (A16)

2.6.17 अनुवाकं 17 – ऐन्द्रो पशौ एकादश प्रयाजाः

T.B.2.6.17.1

हो॒ता यक्ष॑दि॒डस्प॑दे । स॒मिधा॑नं म॒हद्य॑शः । सु॒षमि॑द्धं व॒रेण्य॑म् ।

अ॒ग्निमि॑न्द्रं व॒योध॑सम् । गा॒यत्रीं छ॑न्द इ॒न्द्रि॒यम् ।

त्र्य॒विं गां व॒यो द॑धत् । वे॒त्वाज्य॑स्य हो॒तर्य॑ज ॥

हो॒ता यक्ष॑च्छु॒चि॒व्रत॑म् ।

त॒नून॑पा॒तमु॒द्भि॑दम् । यं ग॒र्भम॑दि॒तिर्द॑धे । 77 (10)

T.B.2.6.17.2

शुचि॒मिन्द्रं॑ ँवयो॒धसम्॑ । उ॒ष्णिहं॑ छन्द॒ इन्द्रि॒यम् ।
 दि॒त्यवा॒हं गां॑ ँवयो॒ दधत् । वे॒त्वाज्य॑स्य हो॒तर्य॑ज ॥
 होता॑ यक्ष॒दीडे॑न्यम् । ई॒डितं॑ ँवृ॒त्रह॑न्तमम् । इ॒डाभि॑री॒ड्युः सहः॑ ।
 सोम॑मिन्द्रं॑ ँवयो॒धसम् । अ॒नुष्टु॒भं छन्द॑ इन्द्रि॒यम् ।
 त्रि॒व॒थ्सं गां॑ ँवयो॒ दधत् । 78 (10)

T.B.2.6.17.3

वे॒त्वाज्य॑स्य हो॒तर्य॑ज ॥ होता॑ यक्ष॒थ् सु॒बर्हि॑षदम् ।
 पू॒ष॒ण्वन्त॑-मम॒र्त्यम् । सी॒दन्तं॑ बर्हि॒षि प्रि॒ये । अ॒मृते॑न्द्रं॑ ँवयो॒धसम्॑ ।
 बृ॒हतीं॑ छन्द॒ इन्द्रि॒यम् । प॒ञ्चाविं॑ गां॑ ँवयो॒ दधत् ।
 वे॒त्वाज्य॑स्य हो॒तर्य॑ज ॥ होता॑ यक्ष॒द् व्य॑चस्वतीः ।
 सु॒प्रा॒य॒णा ऋ॒तावृ॑धः । 79 (10)

T.B.2.6.17.4

द्वा॒रो दे॒वीर्हि॒र॒ण्ययीः॑ । ब्र॒ह्मा॒ण इन्द्रं॑ ँवयो॒धसम्॑ ।
 प॒ङ्क्तिं॑ छन्द॒ इहेन्द्रि॒यम् । तु॒र्यवा॒हं गां॑ ँवयो॒ दधत् ।
 वे॒त्वाज्य॑स्य हो॒तर्य॑ज ॥ होता॑ यक्ष॒थ्-सु॒पे॒श॒से ।

सु॒शि॒ल्ये॑ बृ॒हती॑ उ॒भे । न॒क्तो॒षासा॑ न द॒र्श॒ते ।

वि॒श्वमि॒न्द्रं॑ व॒यो॒धस॑म् । त्रि॒ष्टु॒भं॑ छ॒न्द इ॒न्द्रि॒यम् । 80 (10)

T.B.2.6.17.5

प॒ष्टवा॒हं गां॑ व॒यो द॑धत् । वे॒त्वाज्य॑स्य हो॒तर्य॑ज ॥

हो॒ता यक्ष॑त् प्र॒चेत॑सा । दे॒वाना॑मु॒त्तमं॑ य॒शः । हो॒तारा॑ दै॒व्या क॒वी ।

स॒युजे॑न्द्रं व॒यो॒धस॑म् । जग॑तीं छ॒न्द इ॒हेन्द्रि॒यम् ।

अ॒न॒ड्वा॒हं गां॑ व॒यो द॑धत् । वे॒त्वाज्य॑स्य हो॒तर्य॑ज ॥

हो॒ता यक्ष॑त् पे॒शस्व॑तीः । 81 (10)

T.B.2.6.17.6

ति॒स्रो दे॒वीर्हि॒र॒ण्ययीः॑ । भा॒रती॑र्-बृ॒हती॑र्म॒हीः । प॒तिमि॒न्द्रं॑ व॒यो॒धस॑म् ।

वि॒राजं॑ छ॒न्द इ॒हेन्द्रि॒यम् । धे॒नुं गां॑ न व॒यो द॑धत् ।

वे॒त्वाज्य॑स्य हो॒तर्य॑ज ॥ हो॒ता यक्ष॑त् सु॒रेत॑सम् । त्व॒ष्टारं॑ पु॒ष्टि॒वर्ध॑नम् ।

रू॒पाणि॑ बि॒भ्रतं॑ पृथक् । पु॒ष्टिमि॒न्द्रं॑ व॒यो॒धस॑म् । 82 (10)

T.B.2.6.17.7

द्वि॒पदं॑ छ॒न्द इ॒हेन्द्रि॒यम् । उ॒क्षाणं॑ गां॑ न व॒यो द॑धत् ।

वे॒त्वाज्य॑स्य हो॒तर्य॑ज ॥ हो॒ता यक्ष॑च्छ॒तक्र॑तुम् ।

हिरण्यपर्ण-मुक्थिनम् । रशानां बिभ्रतं वशिम् ।
 भगमिन्द्रं वयोधसम् । ककुभं छन्द इहेन्द्रियम् ।
 वशां वेहतं गां न वयो दधत् । वेत्वाज्यस्य होतर्यज ( ) ॥
 होता यक्षथ्-स्वाहाकृतीः । अग्निं गृहपतिं पृथक् ।
 वरुणं भेषजं कविम् । क्षत्रमिन्द्रं वयोधसम् ।
 अतिच्छन्दसं छन्द इन्द्रियम् । बृहदृषभं गां वयो दधत् ।
 वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥ 83 (17)

(दधे - दधद् - ऋतावृथ - इन्द्रियं - पेशस्वतीर् - वयोधसं -
 वेत्वाज्यस्य होतर्यज सप्त च) (A17)

Special Korvai

इ॒डस्प॑दे॒ऽग्निं॑ गा॒यत्रीं॑ त्र्य॒विम् । शु॒चि॑व्र॒तꣳ शु॒चि॑मु॒ष्णिहं॑ दि॒त्यवा॑हम् ।
 ई॒डेन्यꣳ सोम॑-म॒नुष्टु॑भं त्रि॒वत्स॑म् । सु॒बर्हि॑षद॒ममृ॑तेन्द्रं बृ॒हतीं॑
 पञ्चा॑विम् । व्य॒चस्व॑तीः सु॒प्राय॑णा द्वा॒रो ब्रा॒ह्मणः॑ पा॒ङ्क्तिमि॑ह
 तु॒र्यवा॑हम् । सु॒पेश॑से वि॒श्वमि॑न्द्रं त्रि॒ष्टुभं॑ प॒ष्ठवा॑हम् ।
 प्र॒चेत॑सा स॒युजे॑न्द्रं जग॑तीमि॒हान॒ड्वाह॑म् । पे॒शस्व॑तीस्ति॒स्त्रो भा॑रतीः
 पतिं॑ वि॒राज॑मि॒ह धे॒नुं न । सु॒रेत॑सं त्व॒ष्टारं॑ पु॒ष्टिं द्वि॒पद॑मि॒होक्षा॑णं न ।
 श॒तक्र॑तुं भग॑मि॒न्द्रं क॒कुभ॑मि॒ह व॒शां वै॒हतं॑ गां न ।
 स्वा॒हाकृ॑तीः क्ष॒त्रम॑ति॒च्छन्द॑सं बृ॒हदृ॑षभं गां वयः ।
 इन्द्रि॑यमु॒षिव॑सु॒नव॑द॒शेहेन्द्रि॑यमष्ट॒ नव॑ द॒श गां॑ न वयो॒ दध॑त् सर्व॑वेतु ।

2.6.18 अनुवाकं 18 – ऐन्द्रो पशौ प्रयाजयाज्याः

T.B.2.6.18.1

समि॑द्धो अ॒ग्निः समि॑धा । सु॒षमि॑द्धो व॒रेण्यः॑ । गा॒यत्री छ॑न्द इन्द्रि॒यम् ।
 त्र्य॒विगौर्वयो॑ दधुः ॥ त॒नून॑पा-च्छु॒चि॑व्र॒तः ।
 त॒नून॑पाच्च (त॒नूपा॑च्च) सर॑स्वती ।

उ॒ष्णिक्छ॑न्द इ॒न्द्रि॒यम् । दि॒त्य॒वाङ्गौ॑र्वयो दधुः ॥

इ॒डाभि॑र॒ग्निरी॑द्यः । सोमो॑ दे॒वो अ॑मर्त्यः । 84 (10)

T.B.2.6.18.2

अ॒नु॒ष्टुप्छ॑न्द इ॒न्द्रि॒यम् । त्रि॒व॒थ्सो॑ गौर्वयो दधुः ॥

सु॒ब॒र्.हि॒र॒ग्निः पू॑ष॒ण्वान् । स्ती॒र्ण-ब॒र्.हि॒र॒म॒र्त्यः ।

बृ॒ह॒ती छ॑न्द इ॒न्द्रि॒यम् । पञ्चा॑विर् गौर्वयो दधुः ॥

दु॒रो दे॒वीर्दि॑शो म॒हीः । ब्र॒ह्मा दे॒वो बृ॒ह॒स्प॒तिः ।

प॒ङ्क्ति॑श्छ॑न्द इ॒हेन्द्रि॒यम् । तु॒र्य॒वाङ् गौ॑र्वयो दधुः ॥ 85 (10)

T.B.2.6.18.3

उ॒षे य॒ह्वी सु॑पे॒श॒सा । वि॒श्वे दे॒वा अ॑मर्त्याः । त्रि॒ष्टुप् छ॑न्द इ॒न्द्रि॒यम् ।

प॒ष्ठ॒वाद्गौ॑र्वयो दधुः ॥ दै॒व्या हो॑तारा भिष॒जा । इ॒न्द्रेण॑ स॒यु॒जा यु॒जा ।

ज॒ग॒ती छ॑न्द इ॒हेन्द्रि॒यम् । अ॒न॒ड्वान्-गौ॑र्वयो दधुः ॥

ति॒स्र इ॒डा सर॑स्वती । भा॒रती॑ म॒रुतो॑ वि॒शः । 86 (10)

T.B.2.6.18.4

वि॒राट्छ॑न्द इ॒हेन्द्रि॒यम् । धे॒नु॒गौर्न॑ वयो दधुः ॥ त्व॒ष्टा तु॒री॒पो अ॑द्भुतः ।

इ॒न्द्रा॒ग्नी पु॑ष्टि॒व॒र्ध॒ना । द्वि॒पा॒च्छ॑न्द इ॒हेन्द्रि॒यम् ।

उ॒क्षा गौ॑र्न वयो॑ दधुः ॥ श॒मि॒ता नो॑ व॒नस्प॑तिः ।

स॒वि॒ता प्र॑सु॒वन्भ॑गम् । क॒कु॒च्छ॒न्द

इ॒हेन्द्रि॑यम् । व॒शा वे॒हद्गौ॑र्न वयो॑ दधुः ( ) ॥ स्वाहा॑ य॒ज्ञं व॑रुणः ।

सु॒क्षत्रो॑ भैष॒जं क॑रत् । अ॒ति श॑छ॒न्दा श॑छ॒न्द इन्द्रि॑यम् ।

बृ॒हदृ॑ष॒भो गौ॑र्वयो॑ दधुः ॥ 87 (14)

(अ॒मर्त्य॑ – स्तु॒र्यवा॑ङ्गौ॒र्वयो॑ दधु॒र् – वि॒शो – व॒शा वे॒हद्गौ॑र्न वयो॑
दधु॒श्चत्वा॑रि॒ च) (A18)

2.6.19 अनुवाकं 19 – ऐन्द्रो पशौ वपादीनां यज्यानुवाक्याः

T.B.2.6.19.1

व॒स॒न्तेन॑र्तु॒ना दे॒वाः । व॒स॒वस्त्रि॑वृ॒ता स्तु॑तम् । र॒थ॒न्त॒रेण॑ तेज॒सा ।

ह॒वि॒रिन्द्रे॑ वयो॑ दधुः ॥ ग्री॒ष्मेण॑ दे॒वा ऋ॑तु॒ना । रु॒द्राः प॑ञ्चद॒शे स्तु॑तम् ।

बृ॒ह॒ता य॑श॒सा ब॑लम् । ह॒वि॒रिन्द्रे॑ वयो॑ दधुः ॥

व॒र्षाभि॑र्. ऋ॒तुना॑ऽऽदि॒त्याः । स्तो॑मे स॒प्तद॑शे स्तु॑तम् । 88 (10)

T.B.2.6.19.2

वै॒रूपे॑ण वि॒शौज॑सा । ह॒वि॒रिन्द्रे॑ वयो॑ दधुः ॥ शा॒रदे॑न॒र्तुना॑ दे॒वाः ।

ए॒क॒वि॒ंश॑ ऋ॒भवः॑ स्तु॑तम् । वै॒रा॒जेन॑ श्रि॒या श्रि॑यम् ।

ह॒विरि॒न्द्रे व॒यो द॒धुः ॥ हे॒म॒न्तेन॒र्तुना॑ दे॒वाः । म॒रुत॑स्त्रि॒णवे॑ स्तु॒तम् ।

ब॒लेन॑ श॒क्वरीः॑ स॒हः । ह॒विरि॒न्द्रे व॒यो द॒धुः ( ) ॥

शै॒शिरे॑ण॒र्तुना॑ दे॒वाः । त्रय॑स्त्रि॒ंशो ऽमृत॑ स्तु॒तम् ।

स॒त्येन॑ रे॒वतीः॑ क्ष॒त्रम् । ह॒विरि॒न्द्रे व॒यो द॒धुः ॥ 89 (14)

(स्तो॒मं स॒प्तद॒शे स्तु॒तं - स॒हो ह॒विरि॒न्द्रे व॒यो द॒धुश्च॒त्वारि॑ च)
(A19)

Special Korvai

(व॒स॒न्तेन॑ ग्री॒ष्मेण॑ व॒रु॒षाभिः॑ शा॒रदे॑न हे॒म॒न्तेन॑ शै॒शिरे॑ण षट्)

2.6.20 अनुवाकं 20 – ऐन्द्रो पशौ अनुयाजानां मैत्रावरिणप्रैषाः

T.B.2.6.20.1

दे॒वं ब॒र्हि॒रि॒न्द्रं व॒यो॒धस॑म् । दे॒वं दे॒वम॑व॒र्धय॑त् ।

गा॒य॒त्रि॒या छ॑न्द॒सेन्द्रि॒यम् । तेज॑ इ॒न्द्रे व॒यो द॑धत् ।

व॒सु॒वने॑ व॒सु॒धेय॑स्य वे॒तु यज॑ ॥ दे॒वीर्द्वा॒रो दे॒वमि॑न्द्रं व॒यो॒धस॑म् ।

दे॒वीर्दे॒व-म॑व॒र्धय॑न् । उ॒ष्णि॒हा छ॑न्द॒सेन्द्रि॒यम् ।

प्रा॒णमि॑न्द्रे व॒यो द॑धत् । व॒सु॒वने॑ व॒सु॒धेय॑स्य वि॒यन्तु॑ यज ॥ 90 (10)

T.B.2.6.20.2

दे॒वी दे॒वं व॑यो॒धस॑म् । उ॒षे इ॒न्द्रम॑व॒र्धता॑म् ।
अ॒नु॒ष्टु॒भा छ॑न्द॒सेन्द्रि॑यम् । वा॒चमि॑न्द्रे व॒यो द॑धत् ।
व॒सु॒वने॑ व॒सु॒धेय॑स्य वी॒तां य॑ज ॥ दे॒वी जो॑ष्ट्री दे॒वमि॑न्द्रं व॑यो॒धस॑म् ।
दे॒वी दे॒वम॑व॒र्धता॑म् । बृ॒हत्या॑ छ॑न्द॒सेन्द्रि॑यम् ।
श्रो॒त्रमि॑न्द्रे व॒यो द॑धत् । व॒सु॒वने॑ व॒सु॒धेय॑स्य वी॒तां य॑ज ॥ 91 (10)

T.B.2.6.20.3

दे॒वी ऊ॒र्जा॒हुती॑ दे॒वमि॑न्द्रं व॑यो॒धस॑म् । दे॒वी दे॒वम॑व॒र्धता॑म् ।
प॒ङ्क्त्या॑ छ॑न्द॒सेन्द्रि॑यम् । शु॒क्रमि॑न्द्रे व॒यो द॑धत् ।
व॒सु॒वने॑ व॒सु॒धेय॑स्य वी॒तां य॑ज ॥
दे॒वा दै॒व्या हो॑तारा दे॒वमि॑न्द्रं व॑यो॒धस॑म् । दे॒वा दे॒वम॑व॒र्धता॑म् ।
त्रि॒ष्टु॒भा छ॑न्द॒सेन्द्रि॑यम् । त्वि॒षिमि॑न्द्रे व॒यो द॑धत् ।
व॒सु॒वने॑ व॒सु॒धेय॑स्य वी॒तां य॑ज ॥ 92 (10)

T.B.2.6.20.4

दे॒वी-स्ति॒स्र-स्ति॒स्रो दे॒वीर्व॑यो॒धस॑म् । प॒तिमि॑न्द्र-म॒व॒र्धय॑न् ।
ज॒गत्या॑ छ॑न्द॒सेन्द्रि॑यम् । ब॒लमि॑न्द्रे व॒यो द॑धत् ।

व॒सु॒वने॑ व॒सु॒धेय॑स्य वि॒यन्तु॑ यज ॥
 दे॒वो न॒रा॒श॒सो॑ दे॒वमिन्द्रं॑ ँ॒वयो॒धस॑म् ।
 दे॒वो दे॒वम॑व॒र्धय॑त् । वि॒रा॒जा छ॑न्द॒सेन्द्रि॑यम् । रे॒त इ॒न्द्रे वयो॑ द॒धत् ।
 व॒सु॒वने॑ व॒सु॒धेय॑स्य वे॒तु यज ॥ 93 (10)

T.B.2.6.20.5

दे॒वो व॒नस्प॑तिर्-दे॒वमिन्द्रं॑ ँ॒वयो॒धस॑म् । दे॒वो दे॒वम॑व॒र्धय॑त् ।
 द्वि॒पदा॑ छ॑न्द॒सेन्द्रि॑यम् । भ॒गमि॒न्द्रे वयो॑ द॒धत् ।
 व॒सु॒वने॑ व॒सु॒धेय॑स्य वे॒तु यज ॥
 दे॒वं ब॒र्हि॒र्वारि॑तीनां दे॒वमिन्द्रं॑ ँ॒वयो॒धस॑म् । दे॒वो (दे॒वं) दे॒वम॑व॒र्धय॑त् ।
 क॒कु॒भा छ॑न्द॒सेन्द्रि॑यम् । य॒श इ॒न्द्रे वयो॑ द॒धत् ।
 व॒सु॒वने॑ व॒सु॒धेय॑स्य वे॒तु यज ( ) ॥
 दे॒वो अ॒ग्निः स्वि॑ष्ट॒कृद्-दे॒वमिन्द्रं॑ ँ॒वयो॒धस॑म् ।
 दे॒वो दे॒वम॑व॒र्धय॑त् । अ॒ति॒च्छ॑न्द॒सा छ॑न्द॒सेन्द्रि॑यम् ।
 क्ष॒त्रमि॒न्द्रे वयो॑ द॒धत् । व॒सु॒वने॑ व॒सु॒धेय॑स्य वे॒तु यज ॥ 94 (15)

(वियन्तु यज – वीतां यँज-वीतां यँज-वेतु यज-
वेतु यज पञ्च च) (A20)

Special Korvai

(देवं बर्हिर् गायत्रिया तेजः । देवीर्द्वार उष्णिहा प्राणम् ।
देवी देवमुषे अनुष्टुभा वाचम् । देवी जोष्ट्री बृहत्या श्रोत्रम् ।
देवी ऊर्जाहूती पङ्क्त्या शुक्रम् । देवा दैव्या होतारा त्रिष्टुभा
त्विषिम् । देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीः पतिं जगत्या बलम् ।
देवो नराशंसो विराजा रेतः । देवो वनस्पतिर् द्विपदा भगम् ।
देवं बर्हिर् वारितीनां ककुभा यशः । देवो अग्निः
स्विष्टकृदतिच्छन्दसा क्षत्रम् । वेतु वियन्तु चतुर् वीतामेको वियन्तु
चतुर्वेतु । अवर्धयदवर्धय७ श्वतुरवर्धतामेको ऽवर्धय७
श्वतुरवर्धयत् ।)

Prapaataka Korvai with starting Words of 1 to 20 Anuvaakams :-

(स्वा॒र्द्धीं त्वा॒ – सोमः॑ – सुरा॑वन्त॒ꣳ – सी॒सेन॑ – मि॒त्रोऽसि॑ – यद्
 दे॒वा – हो॒ता यक्ष॑त् स॒मिधेन्द्र॑ꣳ – समि॑द्ध इन्द्र॒ – आच॑र्षणि॒प्रा
 – दे॒वं ब॒र्हि॒रिन्द्र॑ꣳ सु॒देव॑ꣳ – हो॒ता यक्ष॑त् स॒मिधाऽग्नि॑ꣳ –
 समि॑द्धो अ॒ग्निर॑श्विना॒ – ऽश्विना॑ ह॒विरिन्द्रि॑यं – दे॒वं ब॒र्हिः सर॑स्व
 – त्या॒ग्निम॑ – द्यो॒शन्तो॑ – हो॒ता यक्ष॑दि॒डस्प॑दे – समि॑द्धो अ॒ग्निः
 स॒मिधा॑ – वस॑न्तेन॒ – दे॒वं ब॒र्हि॒रिन्द्रं॑ ँ॒वयो॑धसं॒ ँ॒विꣳश॑तिः)

Korvai with starting Words of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(स्वा॒र्द्धीं त्वाऽ॑ – मी॒ मद॑न्त पि॒तरः॑ – सा॒म्राज्या॑य – पू॒तं प॒वित्रे॑णे
 वा॒ज्य – मु॒षासा॑न॒क्ता – ब॒दरै॑ – र॒धाता॑म॒श्विना॑ – दे॒व इन्द्रो॑
 व॒नस्प॑तिः – प॒ष्ठवा॑हं गां – दे॒वी दे॒वं ँ॒वयो॑धसं॒ चतु॑र्नवतिः)

First and Last Word 2nd Ashtakam 6th Prapaatakam :-

(स्वा॒द्वी॒न्त्वा – वे॒तु॒ य॒ज)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय ब्राह्मणे द्वितीयाष्टके षष्ठः प्रपाठकः

समाप्तः ॥

Details of Dasini & Vaakyams for
Ashtakam 2 Prapaatakam 6 (TB 2.6)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	5	55
Anuvakam 2	3	38
Anuvakam 3	5	55
Anuvakam 4	6	64
Anuvakam 5	8	82
Anuvakam 6	5	53
Anuvakam 7	6	62
Anuvakam 8	4	44
Anuvakam 9	1	14
Anuvakam 10	6	66
Anuvakam 11	10	105
Anuvakam 12	4	48
Anuvakam 13	3	36
Anuvakam 14	6	66
Anuvakam 15	2	27
Anuvakam 16	2	27
Anuvakam 17	7	77
Anuvakam 18	4	44
Anuvakam 19	2	24
Anuvakam 20	5	55
Total →	94	1042

Appendix (of expansions)

T.B.2.6.3.4 "अ॒ग्न॒ आ॒यू॒षि॑ प॒व॒से {३}", "अ॒ग्ने॒ प॒व॒स्व{४}"

अ॒ग्न॒ आ॒यू॒षि॑ प॒व॒स आ सु॒वो॒र्ज॒मि॒षं च॑ नः ।

आ॒रे बा॒ध॒स्व दु॒च्छु॒नां ॥ {३}

अ॒ग्ने॒ प॒व॒स्व स्व॒पा अ॒स्मे वर्चः॑ सु॒वी॒र्यं ।

दध॒त् पोष॑ र॒यिं म॒यि ॥ {४}

(Appearing in T.S.1.3.14.8)

T.B.2.6.3.4 "प॒व॒मा॒नः सु॒व॒र्ज॒नः{५}" "पु॒न॒न्तु॑ मा दे॒व॒ज॒नाः{६}"

प॒व॒मा॒नः सु॒व॒र्ज॒नः । प॒वि॒त्रे॒ण वि॒च॒र्ष॒णिः ।

यः पो॒ता स पु॒ना॒तु मा ॥ {५}

पु॒न॒न्तु॑ मा दे॒व॒ज॒नाः । पु॒न॒न्तु॑ म॒न वो धि॒या ।

पु॒न॒न्तु॑ वि॒श्व आ॒य॒वः ॥ {६} (Both appearing in T.B.1.4.8.1)

T.B.2.6.3.4 "जा॒तवे॒दः प॒वि॒त्र॒वद्{७}" "य॒त्ते प॒वि॒त्र॒म॒र्चि॒षि{८}"

जा॒तवे॒दः प॒वि॒त्र॒वत् । प॒वि॒त्रे॒ण पु॒नाहि॑ मा । शु॒क्रेण॑ दे॒व दी॒द्यत् ।

अ॒ग्ने क्र॒त्वा क्र॒तूँ॒रनु॑ ॥ {७}

य॒त्ते प॒वि॒त्र-म॒र्चि॒षि । अ॒ग्ने वि॒त॒त॒म॒न्तरा॑ । ब्र॒ह्म ते॒न पु॒नीम॑हे ॥ {८}

(Both appearing in T.B.1.4.8.2)

T.B.2.6.3.4 "उ॒भाभ्यां॑ दे॒व स॒वि॒तर्{९}" "वै॒श्वदे॒वी पु॒न॒ती{१०}"

उ॒भाभ्यां॑ दे॒व स॒वि॒तः । प॒वि॒त्रे॒ण स॒वे॒न च॑ । इ॒दं ब्र॒ह्म पु॒नीम॑हे ॥ {९}

वै॒श्वदे॒वी पु॒न॒ती दे॒व्यागा॑त् । य॒स्यै ब॒ह्वी-स्त॒नुवो॑ वी॒त॒प॒ष्टाः ।

तया॑ म॒द॒न्तः स॒ध॒माद्यै॑षु । व॒य॒ꣳ स्या॑म॒ प॒त॒यो र॒यी॒णाम् ॥ {१०}

(Both appearing in T.B.1.4.8.2)

T.B.2.6.9.1 "आ॒च॒र्ष॒णि॒प्रा{११}"

आ॒च॒र्ष॒णि॒प्रा वृ॒ष॒भो ज॒ना॒नाम् । रा॒जा कृ॒ष्टी॒नां पु॒रु॒हू॒त इ॒न्द्रः ।

स्तु॒तः श्र॒व॒स्य॒न्न॒व॒सो॒प॒म॒द्रिक् । यु॒क्त्वा ह॒री वृ॒ष॒णा ऽऽया॑ह्य॒र्वाङ् ॥ {११}

(Appearing in T.B.2.4.3.11)

T.B.2.6.9.1 "विवे॒ष यन्मा॑{12}"

वि॒वे॒ष यन्मा॑ धि॒षणा॑ ज॒जान॑ स्तवै॑ पु॒रा पा॒र्यादि॒न्द्र महः॑ ।
अ॒ह॒सो यत्र॑ पी॒पर॒द्यथा॑ नो ना॒वेव॑ या॒न्त मु॒भये॑ हवन्ते ॥ {12}

(Appearing in T.S.1.6.12.3)

T.B.2.6.9.1 "त॒ स॒धीचीः॑{13}"

त॒ स॒धीची॑रू॒तयो॑ वृ॒ष्णि॒यानि॑ । पौ॒॒स्यानि॑ नि॒युतः॑ स॒श्रुरि॒न्द्रम् ।
स॒मु॒द्रं न सि॒न्धव॑ उ॒क्थ॒शुष्माः॑ । उ॒रु॒व्यच॑स॒गिर॑ आ॒वि॒शन्ति॑ ॥ {13}

(Appearing in T.B.2.4.5.2)

T.B.2.6.16.1 "उ॒श॒न्तस्त्वा॑ ह॒वामह॑{14}"

उ॒श॒न्तस्त्वा॑ ह॒वामह॑ उ॒श॒न्तः॑ स॒मि॒धीम॑हि ।
उ॒श॒न्नु॒शत॑ आ॒ वह॑ पि॒तृन् ह॒विषे॑ अ॒त्तवे॑ ॥ {14}

(Appearing in T.S. 2.6.12.1)

T.B.2.6.16.1 "आ॒ नो॑ अ॒ग्ने सु॒के॒तुना॑{15}" "त्व॒ सोम॑ म॒हे भ॒गं॑{16}"

आ॒ नो॑ अ॒ग्ने सु॒के॒तुना॑ । र॒यिं वि॒श्वायु॑पोष॒सम् ।
मा॒र्डीकं॑ धे॒हि जी॒वसे॑ ॥ {15}

त्व॒ सोम॑ म॒हे भ॒गम् । त्वं यून॑ ऋ॒ताय॑ते ।

दक्षं॑ दधा॒सि जी॒वसे॑ ॥ {16}

(Both appearing in T.B.2.4.5.3)

T.B.2.6.16.1 "त्व॒ सोम॑ प्र॒चि॒कितो॑ म॒नीषा॑{17}",

"त्वया॑ हि नः॑ पि॒तरः॑ सोम॒ पूर्वे॑{18}"

त्व॒ सोम॑ प्र॒चि॒कितो॑ म॒नीषा॑ त्व॒ रजि॑ष्ठम॒नु नेषि॑ प॒न्थां ।

तव॑ प्र॒णीती॑ पि॒तरो॑ न इ॒न्दो दे॒वेषु॑ रत्न॑म॒ भज॑न्त॒ धीराः॑ ॥ {17}

त्वया॑ हि नः॑ पि॒तरः॑ सोम॒ पूर्वे॑ क॒र्माणि॑ च॒क्रुः प॑व॒मान॒ धीराः॑ ।

व॒न्वन्न॑वा॒तः प॒रिधी॑ र॒पोर्णु॑ वी॒रेभि॑र॒श्वैर्म॑घ॒वा भ॑वा नः ॥ {18}

(Both appearing in T.S.2.6.12.1)

T.B.2.6.16.1 "त्व॒ सोम॑ पि॒तृभिः॑ स॒म्वि॑दानः{19}"

त्व॒ सोम॑ पि॒तृभिः॑ स॒म्वि॑दानोऽनु॒ द्यावा॑पृथि॒वी आ त॑तन्थ ।

तस्मै॑ त इ॒न्दो ह॒विषा॑ वि॒धेम॑ व॒यं स्या॑म प॒तयो॑ र॒यीणां॑ ॥ {19}

(Appearing in T.S.2.6.12.2)

T.B.2.6.16.1 "ब॒र्हि॒षदः॑ पि॒तरः{20}", "आ॒ऽहं पि॒तृन्{21}",

"उ॒प॒हू॒ताः पि॒तरोः{22}"

ब॒र्हि॒षदः॑ पि॒तर ऊ॒त्य॒र्वा॒गि॒मा वो॑ ह॒व्या च॑कृ॒मा जु॒षध्वं॑ ।

त आ ग॒ताऽव॒सा शं॑ तमे॒नाथा॒स्मभ्य॑ ॒ शं यो॑र॒रपो॑ द॒धात ॥ {20}

(Appearing in T.S.2.6.12.2)

आ॒ऽहं पि॒तृन्थ॑ सु॒विद॒त्रा ॒ अवि॒त्सि॑ नपा॒तं च॑ वि॒क्रम॑णं च वि॒ष्णोः॑ ।

ब॒र्हि॒षदो॑ ये स्व॒धया॑ सु॒तस्य॑ भज॒न्त पि॒त्वस्त॑ इ॒हाऽऽ ग॑मि॒ष्ठाः ॥ {21}

(Appearing in T.S.2.6.12.3)

उ॒प॒हू॒ताः पि॒तरः॑ सो॒म्यासो॑ ब॒र्हिष्ये॑षु नि॒धिषु॑ प्रि॒येषु॑ ।

त आ ग॑म॒न्तु त इ॒ह श्रु॑व॒न्त्वधि॑ ब्रुव॒न्तु ते॑ अ॒वन्त्व॒स्मान् ॥ {22}

(Appearing in T.S.2.6.12.3)

T.B.2.6.16.1 "ऽग्निष्वात्ताः पितरः{23}"

अ॒ग्नि॒ष्वा॒त्ताः॑ पि॒तर ए॒ह ग॒च्छत॑ स॒दः स॒दः स॒दत॑ सु॒प्र॒णी॒तयः॑ ।
अ॒त्ता ह॒वी॒ष्णि॒ प्र॒य॒ता॒नि ब॒र्हि॒ष्य॒था र॒यि॒र्षि॑ सर्व॒वी॒रं द॒धा॒तन॑ ॥ {23}

(Appearing in T.S.2.6.12.2)

T.B.2.6.16.2 "यदग्ने कव्यवाहन{24},

"त्वमग्न ईडितो जातवेदः{25}", "मातलीकव्यैः{26}"

यद॒ग्ने क॒व्य॒वा॒हन॑ पि॒तृन् यक्ष्य॑ता॒वृ॒धः ।
प्र च ह॒व्या॒नि वक्ष्य॑सि दे॒वेभ्य॑श्च पि॒तृभ्य॑ आ ॥ {24}
त्वम॒ग्न ई॒डि॒तो जा॒तवे॒दोऽवा॒ङ्ढ॒व्या॒नि सु॒र॒भी॒णि कृ॒त्वा ।
प्रा॒दाः पि॒तृभ्यः॑ स्व॒धया॑ ते अक्ष॒न्न॒द्धि त्वं दे॒व प्र॒य॒ता ह॒वी॒ष्णि॒ । {25}
मा॒त॒ली क॒व्यैर्य॑मो अ॒ङ्गि॒रो॒भि बृ॒ह॒स्प॒तिर् ऋ॒क्व॒भि वा॒वृ॒धा॒नः ।
या॒श्च दे॒वा वा॒वृ॒धुर्ये॑ च दे॒वान्थ् स्वा॒हाऽन्ये॑
स्व॒धया॑ऽन्ये म॒द॒न्ति ॥ {26}

(The above 3 appearing in T.S.2.6.12.5)

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

2.7 द्वितीयाष्टके सप्तमः प्रपाठकः – सवा एकाहविशेषः

2.7.1 अनुवाकं – बृहस्पतिसवः

T.B.2.7.1.1

त्रिवृ॒थ्-स्तो॑मो भवति । ब्र॒ह्मव॑र्चसंँ वै त्रिवृ॒त् । ब्र॒ह्मव॑र्चसमे॒वाव॑रुन्धे ॥

अ॒ग्नि॒ष्टोमः॑ सोमो॑ भवति । ब्र॒ह्मव॑र्चसंँ वा अ॒ग्नि॒ष्टोमः॑ ।

ब्र॒ह्मव॑र्चसमे॒वाव॑रुन्धे ॥ रथं॑तर॒त् साम॑ भवति ।

ब्र॒ह्मव॑र्चसंँ वै रथ॑न्तरम् । ब्र॒ह्मव॑र्चसमे॒वाव॑रुन्धे ॥

परि॒स्र॒जी होता॑ भवति । 1 (10)

T.B.2.7.1.2

अ॒रु॒णो मि॒र्मिर॑स्त्रि॒शुक्रः॑ । ए॒तद् वै ब्र॒ह्मव॑र्चसस्य॑ रू॒पम् ।

रू॒पेणै॒व ब्र॒ह्मव॑र्चसम॒वरु॑न्धे ॥ बृ॒ह॒स्पति॑-र॒काम॑यत दे॒वानां॑ पु॒रोधां॑

ग॒च्छेय॑मिति । स ए॒तं बृ॒ह॒स्पति॑स॒वम॑पश्यत् । तमा॑ऽहरत् । तेना॑यजत ।

ततो॑ वै स दे॒वानां॑ पु॒रोधा॑-म॒गच्छ॑त् । यः पु॒रोधा॑का॒मः स्यात् ।

स बृ॒ह॒स्पति॑स॒वेन॑ यजेत । 2 (10)

T.B.2.7.1.3

पु॒रो॒धा॒मे॒व ग॒च्छ॒ति ॥ तस्य॑ प्रा॒तस्स॒वने॑ स॒न्नेषु॑ ना॒रा॒श॒ऽसेषु॑ ।
 ए॒का॒द॒श दक्षि॑णा नी॒यन्ते॑ ।
 ए॒का॒द॒श मा॒द्ध्यं॑दि॒ने स॒वने॑ स॒न्नेषु॑ ना॒रा॒श॒ऽसेषु॑ ।
 ए॒का॒द॒श तृ॒तीय॑स॒वने॑ स॒न्नेषु॑ ना॒रा॒श॒ऽसेषु॑ । त्रय॑स्त्रि॒ऽश॒थ्-संप॑द्यन्ते ।
 त्रय॑स्त्रि॒ऽश॒द् वै दे॒वताः॑ ॥ दे॒वता॑ ए॒वाव॑रुन्धे ॥ अश्व॑श्चतुस्त्रि॒ऽशः॑ ।
 प्रा॒जा॒प॒त्यो वा अश्वः॑ । 3 (10)

T.B.2.7.1.4

प्र॒जा॒प॒ति-श्च॑तुस्त्रि॒ऽशो॑ दे॒वता॑नां । याव॑तीरे॒व दे॒वताः॑ ॥
 ता ए॒वाव॑रुन्धे ॥ कृ॒ष्णा॒जि॒ने ऽभि॑षिञ्चति । ब्र॒ह्म॒णो वा ए॒तद्-रू॒पम् ।
 यत् कृ॒ष्णा॒जि॒नम् । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒से॒नै॒वैन॑ऽ सम॑दर्धयति ॥
 आ॒ज्ये॒नाभि॑षिञ्चति । ते॒जो वा आ॒ज्यम्॑ ।
 ते॒ज ए॒वास्मिन्॑ दधाति ( ) ॥ 4 (10)

(हो॒ता भ॑वति – यजे॒त – वा अश्वो॑ – दधाति) (A1)

2.7.2 अनुवाकं – वैश्यसवः

T.B.2.7.2.1

यदा॑ग्ने॒यो भ॑वति । अ॒ग्निमु॑खा ह्यृ॒द्धिः ॥ अथ॑ यत् पौ॒ष्णः ।
पु॒ष्टिर्वै पू॒षा । पु॒ष्टिर्-वै॑श्यस्य । पु॒ष्टिमे॒वाव॑रुन्धे ॥ प्र॒सवा॑य सावि॒त्रः ॥
अथ॑ यत् त्वाष्ट्रः । त्वष्टा॑ हि रू॒पाणि॑ वि॒करो॑ति ॥
निर्व॑रुण॒त्वाय॑ वा॒रुणः॑ । 5 (10)

T.B.2.7.2.2

अथो॑ य ए॒व कश्च॑ सन्ध॒सूयते॑ । स हि वा॒रुणः॑ ॥ अथ॑ यद् वै॒श्वदे॑वः ।
वै॒श्वदे॑वो हि वैश्यः ॥ अथ॑ यन् मा॒रुतः॑ । मा॒रुतो॑ हि वैश्यः ॥
स॒प्तैतानि॑ ह॒वीष्णि॑ भवन्ति । स॒प्तग॑णा वै म॒रुतः॑ ॥
पृ॒श्निः प॒ष्ठौही॑ मा॒रुत्या॑लभ्यते । वि॒ड्वै म॒रुतः॑ ( ) ॥
वि॒श ए॒वैतन्-म॑द्ध्यतोऽभिषि॑च्यते । तस्मा॑द् वा ए॒ष वि॒शः प्रि॒यः ।
वि॒शो हि म॑द्ध्यतोऽभिषि॑च्यते ॥ ऋ॒षभ॑च॒र्मेऽद्ध्य॑भिषि॑ञ्चति ।
स हि प्र॑जनयिता ॥ द॒ध्नाऽभिषि॑ञ्चति । ऊ॒र्वा अ॒न्नाद्यं॑ दधि ।
ऊ॒र्जैवैन॑-म॒न्नाद्ये॑न स॒मर्ध॑यति ॥ 6 (18)

(वा॒रुणो – वि॒ड्वै म॒रुतोऽष्टौ॑ च) (A2)

2.7.3 अनुवाकं 3 – ब्राह्मणसवः

T.B.2.7.3.1

यदाग्ने॒यो भ॒वति॑ । आग्ने॒यो वै ब्रा॒ह्मणः॑ ॥ अथ॒ यथ् सौ॒म्यः ।
 सौ॒म्यो हि ब्रा॒ह्मणः॑ ॥ प्र॒सवा॒यैव सा॒वित्रः॑ ॥ अथ॒ यद् बा॒र्हस्प॒त्यः ।
 एत॒द्वै ब्रा॒ह्मण॒स्य वाक्प॒तीयम्॑ ॥ अथ॒ यद॒ग्नीषो॒मीयः॑ ।
 आग्ने॒यो वै ब्रा॒ह्मणः॑ । तौ यदा॒ संग॒च्छेते॑ । 7 (10)

T.B.2.7.3.2

अथ॒ वी॒र्या॒वत्तरो॑ भ॒वति॑ ॥ अथ॒ यथ् सा॒रस्व॒तः ।
 एत॒द्धि प्र॒त्यक्षं॑ ब्रा॒ह्मण॒स्य वाक्प॒तीयम्॑ ॥ निर्व॒रुण॒त्वायै॑व वा॒रुणः॑ ।
 अथो॒ य ए॒व कश्च॑ स॒न्धस्सू॒यते॑ । स हि वा॒रुणः॑ ॥
 अथ॒ यद् द्या॒वापृ॒थिव्यः॑ । इन्द्रो॑ वृ॒त्राय॑ वज्रमु॒दय॑च्छत् ।
 तं द्या॒वापृ॒थिवी॑ नान्व॒मन्ये॑ताम् ।
 तमे॒तेनै॒व भा॒गधे॒येना॒न्वम॑न्येताम् । 8 (10)

T.B.2.7.3.3

वज्र॒स्य वा ए॒षोऽनु॑मा॒नाय॑ । अनु॒मत॑वज्रः सू॒याता॑ इति॑ ॥
 अ॒ष्टावे॒तानि॑ ह॒वीर्षि॑ भवन्ति । अ॒ष्टाक्ष॑रा गा॒यत्री॑ ।

गा॒य॒त्री ब्र॑ह्मव॒र्च॒सम् । गा॒य॒त्रि॒यै॒व ब्र॑ह्मव॒र्च॒स॒म॒व॒रु॒न्धे ॥
 हि॒र॒ण्ये॒न घृ॒त॒मु॒त् पु॒ना॒ति । ते॒ज॒स ए॒व रु॒चे ॥ कृ॒ष्णा॒जि॒ने॒ऽभि॒षि॒ञ्च॒ति ।
 ब्र॑ह्म॒णो वा ए॒तद्दृ॒ख्सा॒मयो॑ रू॒पम् ( ) । यत् कृ॒ष्णा॒जि॒नम् ।
 ब्र॑ह्म॒न्ने॒वैन॑-मृ॒ख्सा॒मयो॑-र॒द्ध्य॒भि॒षि॒ञ्च॒ति ॥
 घृ॒ते॒ना-भि॒षि॒ञ्च॒ति । त॒था वी॒र्या॑व॒त्त॒रो भ॒वति ॥ 9 (14)

(संगच्छेते – भागधेयेनान्वमन्येतां – रूपं चत्वारि च) (A3)

2.7.4 अनुवाकं 4 – सोमसवः

T.B.2.7.4.1

न वै सोमे॑न सोम॑स्य स॒वो॑ऽस्ति । ह॒तो ह्ये॑षः । अ॒भि॒षु॒तो ह्ये॑षः ।
 न हि ह॒तः सू॒यते॑ । सौ॒मी॒ऽसू॒त॒व॒शा॒मा॒ल॒भ॒ते । सो॒मो वै रे॒तो॒धाः ।
 रे॒त ए॒व तद्-द॑धाति ॥ सौ॒म्य॒र्चा ऽभि॒षि॒ञ्च॒ति । रे॒तो॒धा ह्ये॑षा ।
 रे॒तः सो॒मः ( ) । रे॒त ए॒वास्मि॑न् द॒धाति ॥
 यत् किञ्च॑ रा॒ज॒सू॒य॒मृ॒ते सो॒मम् । त॒थ् सर्वं॑ भ॒वति ॥
 अ॒षाढं॑ यु॒थ्सु॑ पृ॒त॒ना॒सु प॒प्रिम् । सु॒वर्षा॑म॒प्स्वां वृ॒ज॒न॒स्य गो॒पाम् ।
 भ॒रेषु॒जा॒ऽसु॒क्षि॒ति॒ऽसु॒श्र॒व॒सम् ।

ज॒यन्तं॑ त्वा॒मनु॑ म॒देम॑ सोम ॥ 10 (17)

(रे॒तः सोमः॑ स॒प्त च॑) (A4)

2.7.5 अनुवाकं 5 – पृथिसवः

T.B.2.7.5.1

यो वै सोमे॑न सू॒यते॑ । स दे॒वस॒वः । यः प॒शुना॑ सू॒यते॑ । स दे॒वस॒वः ।

य इ॒ष्ट्या॑ सू॒यते॑ । स म॒नुष्य॑स॒वः । ए॒तं वै पृ॑थ॒ये दे॒वाः प्रा॑यच्छन् ।

ततो॑ वै सोऽप्या॑र॒ण्यानां॑ प॒शूना॑मसू॒यत॑ ।

याव॑तीः क॒रि॒यती॑श्च प्र॒जा वाचं॑ व॒दन्ति॑ ।

तासां॑ सर्वा॑सां सू॒यते॑ । 11 (10)

T.B.2.7.5.2

य ए॒तेन॑ यज॒ते । य उ॑ चैनमे॒वं वे॑द ॥ ना॒रा॒शस्य॑र्चा ऽभि॒षिञ्च॑ति ।

म॒नुष्या॑ वै न॒रा॒शसः॑ । नि॒हु॒त्य वा॑वैतत् । अथा॒भि॒षिञ्च॑ति ॥

यत् किञ्च॑ रा॒जसू॑य-म॒नु॒त्तर॑वेदी॒कम् । तथ् सर्वं॑ भवति ॥

ये मे॑ पञ्चा॒शतं॑ द॒दुः । अ॒श्वा॒नास॑धस्तुतिः ( ) ।

द्यु॒म॒द॒ग्ने म॒हि श्र॑वः । बृ॒हत् कृ॑धि म॒घोना॑म् ।

नृ॒व॒द॒मृत॑ नृ॒णाम् ॥ 12 (13) (सू॒यते॑ – स॒धस्तु॑तिस्त्रीणि॑ च) (A5)

2.7.6 अनुवाकं 6 – गोसवः

T.B.2.7.6.1

ए॒ष गो॒सवः॑ । षट्त्रिं॒श उक्थ्यो॑ बृ॒हत् सा॒मा ।
पव॑माने कण्वरथन्तरं भवति ॥ यो वै वा॒जपेयः॑ । स स॒म्राट्थ॒सवः॑ ।
यो रा॒जसूयः॑ । स वरुण॒सवः॑ । प्र॒जाप॑तिः स्वा॒राज्यं॑ परमे॒ष्ठी ।
स्वा॒राज्यं॑ गौरे॒व ॥ गौरि॑व भवति । 13 (10)

T.B.2.7.6.2

य ए॒तेन॑ यजते । य उ॒ चैनमे॒वं वे॒द ॥ उ॒भे बृ॒हद्-रथ॑न्तरे भवतः ।
तद्धि स्वा॒राज्यम्॑ ॥ अ॒युतं॑ दक्षिणाः । तद्धि स्वा॒राज्यम्॑ ॥
प्रति॑धुषा ऽभिषिञ्चति । तद्धि स्वा॒राज्यम्॑ ॥
अनु॑द्धते वे॒द्यै दक्षि॑णत आ॒हव॒नीय॑स्य बृ॒हतः॑ स्तो॒त्रं प्रत्य॑भिषिञ्चति ।
इ॒यं वा॒व रथ॑न्तरम् । 14 (10)

T.B.2.7.6.3

अ॒सौ बृ॒हत् । अ॒नयो॑रे॒वैन-म॑नन्त॒र्.हि॒त-म॑भिषिञ्चति ॥
प॒शुस्तो॒मो वा ए॒षः । तेन॑ गो॒सवः॑ । षट्त्रिं॒शः सर्वः॑ ॥
रेव॑ज्जातः सहसा वृ॒द्धः । क्ष॒त्राणां॑ क्ष॒त्रभृ॑त्तमो वयो॒धाः ।

म॒हान् म॒हित्वे॑ तस्त॒भानः॑ । क्ष॒त्रे रा॒ष्ट्रे च॑ जागृ॒हि ।
 प्र॒जाप॑तेस्त्वा परमे॒ष्ठिनः॑ स्वा॒राज्ये॑ना॒भिषि॑ञ्चा-मीत्या॒ह ( ) ॥
 स्वा॒राज्य॑-मे॒वैनं॑ गमयति ॥ 15 (11)

(इ॒व भ॒वति॑ – रथ॒न्तर॑ – मा॒हैकं॑ च) (A6)

2.7.7 अनुवाकं 7 – ओदनसवमन्त्राः

T.B.2.7.7.1

सि॒॒हे व्या॒घ्र उ॒त या॑ पृ॒दाकौ॑ । त्विषि॑र॒ग्नौ ब्रा॒ह्मणे॑ सू॒र्ये या॑ ।
 इन्द्रं॑ या॒ दे॒वी सु॒भगा॑ ज॒जान॑ । सा न॒ आ॒गन् वर्च॑सा स॒म्वि॑दा॒ना ॥
 या रा॒ज॒न्ये दु॒न्दुभा॑वाय॒तायाम्॑ । अ॒श्वस्य॑ क्र॒न्धे पु॒रुष॑स्य मा॒यौ ।
 इन्द्रं॑ या॒ दे॒वी सु॒भगा॑ ज॒जान॑ । सा न॒ आ॒गन् वर्च॑सा स॒म्वि॑दा॒ना ॥
 या ह॒स्तिनि॑ द्वी॒पिनि॑ या हि॒रण्ये॑ ।
 त्विषि॑-र॒श्मेषु॑ पु॒रुषेषु॑ गोषु॑ । 16 (10)

T.B.2.7.7.2

इन्द्रं॑ या॒ दे॒वी सु॒भगा॑ ज॒जान॑ । सा न॒ आ॒गन् वर्च॑सा स॒म्वि॑दा॒ना ॥
 रथे॑ अ॒क्षेषु॑ वृष॒भस्य॑ वा॒जे । वा॒ते पर्ज॑न्ये वरु॒णस्य॑ शु॒ष्मे ।
 इन्द्रं॑ या॒ दे॒वी सु॒भगा॑ ज॒जान॑ । सा न॒ आ॒गन् वर्च॑सा स॒म्वि॑दा॒ना ॥

रा॒ड॒सि॒ वि॒रा॒ड॒सि॒ । स॒म्रा॒ड॒सि॒ स्व॒रा॒ड॒सि॒ ॥

इ॒न्द्रा॒य त्वा ते॒ज॒स्व॒ते ते॒ज॒स्व॒न्त॒ श्री॒णामि॑ ।

इ॒न्द्रा॒य त्वौ॒ज॒स्व॒त ओ॒ज॒स॒व॒न्त॒ श्री॒णामि॑ । 17 (10)

T.B.2.7.7.3

इ॒न्द्रा॒य त्वा प॒य॒स्व॒ते प॒य॒स्व॒न्त॒ श्री॒णामि॑ ।

इ॒न्द्रा॒य त्वाऽऽयु॑ष्म॒त आ॒यु॑ष्म॒न्त॒ श्री॒णामि॑ ॥ ते॒जो॑ऽसि॒ ।

तत् ते॒ प्र॒य॒च्छामि॑ । ते॒ज॒स्व॒द॒स्तु मे॒ मुख॑म् ।

ते॒ज॒स्व॒च्छि॒रो अ॒स्तु मे॒ । ते॒ज॒स्वा॒न् वि॒श्व॒तः प्र॒त्यङ् ।

ते॒ज॒सा सं॒पि॒पृ॒ग्धि॒ मा ॥ ओ॒जो॑ऽसि॒ । तत् ते॒ प्र॒य॒च्छामि॑ । 18 (10)

T.B.2.7.7.4

ओ॒ज॒स्व॒द॒स्तु मे॒ मुख॑म् । ओ॒ज॒स्व॒च्छि॒रो अ॒स्तु मे॒ ।

ओ॒ज॒स्वा॒न् वि॒श्व॒तः प्र॒त्यङ् । ओ॒ज॒सा सं॒पि॒पृ॒ग्धि॒ मा ॥ प॒यो॑ऽसि॒ ।

तत्ते॒ प्र॒य॒च्छामि॑ । प॒य॒स्व॒द॒स्तु मे॒ मुख॑म् । प॒य॒स्व॒च्छि॒रो अ॒स्तु मे॒ ।

प॒य॒स्वा॒न् वि॒श्व॒तः प्र॒त्यङ् । प॒य॒सा सं॒पि॒पृ॒ग्धि॒ मा ॥ 19 (10)

T.B.2.7.7.5

आयु॑रसि॒ । तत् ते॒ प्रय॑च्छामि॒ । आयु॑ष्मदस्तु मे॒ मुखम्॑ ॥
 आयु॑ष्मच्छि॒रो अस्तु॑ मे । आयु॑ष्मान् विश्व॑तः प्रत्यङ् ।
 आयु॑षा संपि॑पृग्धि मा ॥ इ॒मम॑ग्न आयु॑षे वर्च॑से कृ॒धि ।
 प्रि॒यꣳ रे॒तो वरु॑ण सोम॒ राजन् । मा॒तेवा॑स्मा अदि॒ते शर्म॑ यच्छ ।
 विश्वे॑ दे॒वा जर॑दष्टि॒र्यथा ऽस॑त् ॥ 20 (10)

T.B.2.7.7.6

आयु॑रसि विश्वा॑युरसि॒ । सर्वा॑युरसि॒ सर्व॑मायुरसि ॥
 यतो॒ वातो॑ मनो॒ जवाः॑ । यतः॑ क्षर॑न्ति सिन्ध॑वः ।
 तासां॑ त्वा सर्वा॑साꣳ रु॒चा । अ॒भिषि॑ञ्चामि वर्च॑सा ॥
 स॒मु॒द्र इ॒वासि॑ ग॒ह्वना॑ ॥ सोम॑ इ॒वास्य॑दाभ्यः ।
 अ॒ग्निरि॑व विश्व॑तः प्रत्यङ् । सूर्य॑ इ॒व ज्यो॑तिषा वि॒भूः ॥ 21 (10)

T.B.2.7.7.7

अपां॑ यो द्र॒वणे॑ र॒सः । तम॑हम॒स्मा आ॑मुष्याय॒णाय॑ ।
 तेज॑से ब्र॒ह्मव॑र्चसाय॒ गृह्णामि॑ । अपां॑ य ऊ॒र्मो र॒सः ।
 तम॑हम॒स्मा आ॑मुष्याय॒णाय॑ । ओज॑से वी॒र्याय॑ गृह्णामि ।

अपां॑ यो॑ म॒द्ध्यतो॑ र॒सः । त॒म॒ह॒म॒स्मा॑ आ॒मु॒ष्या॒य॒णाय॑ ।

पु॒ष्ट्यै॑ प्र॒जन॑नाय गृ॒ह्णामि॑ । अ॒पां॑ यो॑ य॒ज्ञियो॑ र॒सः ( ) ।

त॒म॒ह॒म॒स्मा॑ आ॒मु॒ष्या॒य॒णाय॑ ।

आ॒यु॒षे दी॒र्घायु॑त्वाय गृ॒ह्णामि॑ ॥ 22 (12)

(गोष् - वो॒ज॒स्वन्त॑ श्रीणा - म्यो॒जो॑ऽसि त॒त्ते प्र॑यच्छामि -
प॒यसा॑ सं॒पिपृ॑ग्धि मा-सद् - वि॒भूर् - य॒ज्ञियो॑ र॒सो द्वे च॑) (A7)

2.7.8 अनुवाकं 8 – ओदनसवगता स्थारोहणमन्त्राः

T.B.2.7.8.1

अ॒भि॒प्रेहि॑ वी॒रय॑स्व । उ॒ग्रश्चे॑त्ता स॒प॒ल॒हा ॥

आ॒ति॒ष्ठ मि॒त्रव॑र्ध॒नः । तु॒भ्यं दे॒वा अ॒धिब्र॑वन् ॥

"अ॒ङ्कौ न्य॒ङ्काव॑भि॒त{27}" "आ॒ति॒ष्ठ वृ॒त्रह॑न्-र॒थम्{28}" ॥

आ॒ति॒ष्ठन्तं॑ परि॒ विश्वे॑ अ॒भूष॑न् ।

श्रि॒यं व॑सा॒नश्च॑रति॒ स्वरो॑चाः । म॒हत्-त॑द॒स्यासु॑र॒स्य॒ नाम॑ ।

आ वि॒श्वरू॑पो अ॒मृता॑नि तस्थौ ॥

अ॒नु त्वेन्द्रो॑ म॒द॒त्वनु॑ बृ॒हस्प॑तिः । 23 (10)

T.B.2.7.8.2

अनु॑ सोमो॑ अ॒न्व॒ग्नि॑रा॒वीत् । अनु॑ त्वा॒ वि॒श्वे॑ दे॒वा अ॑वन्तु ।
 अनु॑ स॒प्त रा॒जानो॑ य उ॒ताभि॑षि॒क्ताः ॥ अनु॑ त्वा मि॒त्राव॑रु॒णावि॒हाव॑तम् ।
 अनु॑ द्या॒वापृ॑थि॒वी वि॒श्वशं॑भू । सूर्यो॑ अ॒होभि॑रनु॒ त्वाऽव॑तु ।
 च॒न्द्रमा॒ नक्ष॑त्रैरनु॒ त्वाऽव॑तु ॥ द्यौश्च॑ त्वा पृथि॒वी च॒ प्रचे॑तसा ।
 शु॒क्रो बृ॒हद्-दक्षि॑णा त्वा पिप॑र्तु ।
 अनु॑ स्व॒धा चि॑कि॒ताꣳ सोमो॑ अ॒ग्निः ( ) ।
 आ॒ऽयं पृ॑णक्तु॒ रज॑सी उ॒पस्थ॑म् ॥ 24 (11)

(बृहस्पतिः – सोमो अग्निरेकं च) (A8)

2.7.9 अनुवाकं 9 – ओदनसवः

T.B.2.7.9.1

प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा अ॑सृजत । ता अ॑स्मात्-सृ॒ष्टाः प॑रा॒चीरा॑यन् ।
 स ए॒तं प्र॒जाप॑तिरो॒दन-म॑पश्यत् । सोऽन्नं॑ भू॒तोऽति॑ष्ठत् ।
 ता अ॒न्यत्रा॒न्नाद्य॑मवि॒त्त्वा । प्र॒जाप॑तिं प्र॒जा उ॒पाव॑र्तन्त ।
 अ॒न्नमे॒वैनं॑ भू॒तं प॑श्यन्तीः प्र॒जा उ॒पाव॑र्तन्ते । य ए॒तेन॑ यज॑ते ।
 य उ॑ चैनमे॒वं वे॑द ॥ सर्वा॒ण्यन्ना॑नि भवन्ति । 25 (10)

T.B.2.7.9.2

सर्वे॑ पुरु॒षाः । सर्वा॑ण्येवा॒न्ना॒न्यव॑रुन्धे । सर्वा॑न् पुरु॒षान् ॥
रा॒ड॒सि वि॒राड॒सीत्या॑ह । स्वा॒राज्य॑मे॒वैनं॑ गमयति ॥ यद्वि॒रण्यं॑ ददा॒ति ।
तेज॑स्तेनाव॑रुन्धे । यत्ति॑सृ॒धन्व॑म् । वी॒र्यं॑ तेन॑ । यद॒ष्ट्राम् । 26 (10)

T.B.2.7.9.3

पु॒ष्टिं तेन॑ । यत्-क॑म॒ण्ड॒लुम् । आ॒यु॒ष्टेन॑ ॥ यद्वि॒रण्य॑माब॒द्धना॑ति ।
ज्योति॑र्वै हि॒रण्य॑म् । ज्योति॑रेवास्मिन्-दधाति ।
अथो॑ तेजो॒ वै हि॒रण्य॑म् । तेज॑ ए॒वात्म॑न् धत्ते ॥ यदो॑दनं प्रा॒शना॑ति ।
ए॒तदे॒व सर्व॑मव॒रुद्ध्य॑ । 27 (10)

T.B.2.7.9.4

तदस्मिन्-ने॒कधा॑ऽधात् ॥ रोहि॒ण्यां का॒र्यः॑ । यद्ब्रा॑ह्म॒ण ए॒व रोहि॑णी ।
तस्मा॑दे॒व । अथो॑ व॒ष्मै॒वैनं॑ स॒माना॑नां करोति ॥ उ॒द्य॒ता सूर्ये॑ण का॒र्यः॑ ।
उ॒द्यन्तं॑ वा ए॒तं सर्वाः॑ प्र॒जाः प्र॑तिनन्दन्ति ॥
दि॒दृक्षे॑ण्यो द॒र्शनी॑यो भवति । य ए॒वं वे॑द ॥
ब्र॒ह्मवा॑दिनो वदन्ति । 28 (10)

T.B.2.7.9.5

अ॒वे॒त्यो॒ऽव॒भृ॒था(३) ना(३) इति । यद्-द॑र्भ॒पु॒ञ्जी॒लैः प॒व॒य॒ति ।
तथ् स्वि॑दे॒वावै॑ति । तन्ना॑वैति ॥ त्रि॒भिः प॒व॒य॒ति । त्रय॑ इ॒मे लो॒काः ।
ए॒भिरे॒वैनं॑ लो॒कैः प॒व॒य॒ति । अथो॑ अ॒पां वा ए॒तत् तेजो॑ वर्चः ।
यद्-द॑र्भाः । यद्-द॑र्भ॒पु॒ञ्जी॒लैः प॒व॒य॒ति ( ) ।

अ॒पा॒मे॒वैनं॑ तेज॒सा वर्च॑सा॒ऽभि॒षिञ्च॑ति ॥ 29 (11)

(भ॒व - न॒त्य॒ष्टा - म॒वरु॑द्ध्य - वद॑न्ति - द॒र्भा यद् द॑र्भ॒पु॒ञ्जी॒लैः
प॒व॒य॒त्येकं॑ च) (A9)

2.7.10 अनुवाकं 10 – पञ्चशारदीयविधिः

T.B.2.7.10.1

प्र॒जा॒प॒तिर॒काम॑य॒त ब॒हो॒र्भू॒यान्थ्-स्या॑मि॒ति ।
स ए॒तं प॒ञ्च॒शा॒र॒दी॒य-म॑पश्यत् । तमा॑ऽह॒रत् । तेना॑यज॒त ।
ततो॑ वै स ब॒हो॒र्भू॒या-न॑भवत् । यः का॒म॒ये॒त ब॒हो॒र्भू॒यान्थ्-स्या॑मि॒ति ।
स प॒ञ्च॒शा॒र॒दी॒येन॑ यजेत । ब॒हो॒रे॒व भू॒यान् भ॑वति ॥
म॒रुथ् स्तो॒मो वा ए॒षः ।
म॒रुतो॑ हि दे॒वानां॑ भूयि॒ष्ठाः ॥ 30 (10)

T.B.2.7.10.2

ब॒हु॒र्भ॒वति॑ । य ए॒तेन॑ य॒ज॒ते । य उ॑ चैनमे॒वं वे॒द ॥
प॒ञ्च॒शा॒र॒दी॒यो भ॒वति॑ । प॒ञ्च वा ऋ॒तवः॑ स॒म्व॑त्स॒रः ।
ऋ॒तु॒ष्वेव॑ स॒व॑त्स॒रे प्र॒ति॒ति॒ष्ठति॑ । अथो॒ प॒ञ्चाक्ष॑रा प॒ङ्क्तिः॑ ।
पाङ्क्तो॑ य॒ज्ञः । य॒ज्ञमे॒वाव॑रुन्धे ॥ स॒प्तद॑श॒ स्तो॒मा ना॑ति॒यन्ति॑ ( ) ।
स॒प्तद॑शः प्र॒जाप॑तिः । प्र॒जाप॑ते॒राप्त्यै॑ ॥ 31 (12)

(भूयि॑ष्ठा – य॒न्ति द्वे च॑) (A10)

2.7.11 अनुवाकं 11 – पञ्चशारदीयगतपशुविधिः

T.B.2.7.11.1

अ॒ग॒स्यो म॒रुद्भ्य॑ उ॒क्ष्णः॑ प्रौक्ष॑त् । तानि॒न्द्र आ॑दत्त ।
त ए॒नं व॑ज्रमु॒द्यत्या॑भ्यायन्त ।
ता॒न॒ग॒स्त्यश्चै॒वेन्द्र॑श्च॒ कया॑शु॒भीये॑नाशमयताम् । ताञ्छा॒न् ता॒नुपा॑ह्वयत ।
यत् क॒याशु॑भी॒यं भ॑वति॒ शान्त्यै॑ ॥
तस्मा॑दे॒त ऐ॒न्द्रा मा॒रुता॑ उ॒क्षाणः॑ स॒वनी॑या भवन्ति ।
त्रयः॑ प्र॒थमे॑ऽह॒न्नाल॑भ्यन्ते ।
ए॒वं द्वि॒तीये॑ । ए॒वं तृ॒तीये॑ ॥ 32 (10)

T.B.2.7.11.2

ए॒वं च॒तु॒र्थे । प॒ञ्चो॒त्त॒मेऽह॒न्नाल॑भ्यन्ते । व॒र्षि॒ष्ठमि॒व ह्ये॒तद॑हः ॥
व॒र्षि॒ष्ठः स॒मा॒ना॒नां भ॑वति । य ए॒तेन॑ यज॑ते । य उ॑ चैन॒मे॒वं वै॒द ॥
स्वा॒राज्यं॑ वा ए॒ष य॒ज्ञः ।

ए॒तेन॑ वा ए॒क॒या॒वा का॒न्द॒मः स्वा॒राज्य॑-म॒गच्छ॑त् ॥
स्वा॒राज्यं॑ गच्छ॑ति । य ए॒तेन॑ यज॑ते । 33 (10)

T.B.2.7.11.3

य उ॑ चैन॒मे॒वं वै॒द ॥ मा॒रुतो॑ वा ए॒ष स्तो॑मः ।
ए॒तेन॑ वै म॒रुतो॑ दे॒वानां॑ भूयि॒ष्ठा अ॑भवन् । भूयि॒ष्ठः स॒मा॒ना॒नां भ॑वति ।
य ए॒तेन॑ यज॑ते । य उ॑ चैन॒मे॒वं वै॒द ॥ प॒ञ्च॒शा॒र॒दी॒यो वा ए॒ष य॒ज्ञः ।
आ प॒ञ्च॒मा॒त्-पु॒रु॒षा॒द॒न्न॑म॒त्ति । य ए॒तेन॑ यज॑ते ।
य उ॑ चैन॒मे॒वं वै॒द ( ) ॥

स॒प्त॒द॒शऽ स्तो॒मा ना॑ति॒यन्ति॑ । स॒प्त॒द॒शः प्र॒जा॒प॒तिः ।
प्र॒जा॒प॒ते॒रे॒व नै॑ति ॥ 34 (13)

(तृ॒ती॒र्य - गच्छ॑ति य ए॒तेन॑ यज॑ते - ऽ॒ति य ए॒तेन॑ यज॑ते य उ॑
चैन॒मे॒वं वै॒द त्री॑णि च) (A11)

Special Korvai

(अ॒गस्त्यः॑ स्वा॒राज्यं॑ मा॒रुतः॑ पञ्च॑शा॒रदी॒यो वा ए॒ष य॒ज्ञः स॑प्तद॒शं
प्र॒जाप॑तेरेव नैति)

2.7.12 अनुवाकं 12 – अग्निष्टुद्यागे ग्रहाणां पुरोरुचः

T.B.2.7.12.1

अस्या॑जरा॒सो द॒मा म॒रि॒त्राः॑ । अ॒र्च॒द्धू॒मासो॑ अ॒ग्नयः॑ पा॒वकाः॑ ।
श्चि॒ची॒चयः॑ श्वा॒त्रासो॑ भु॒ण्यवः॑ । व॒न॒र्ष॒दो वा॒यवो॑ न सो॒माः॑ ॥
यजा॑ नो मि॒त्राव॑रुणा । यजा॑ दे॒वा ऋ॒तं बृ॒हत् ।
अ॒ग्ने यक्षि॑ स्वं द॒मम् ॥ अ॒श्विना॑ पिब॒त सु॒तम् ।
दी॒द्य॒ग्नी शु॒चि व्र॑ता । ऋ॒तुना॑ य॒ज्ञवा॑हसा ॥ 35 (10)

T.B.2.7.12.2

द्वे वि॒रूपे॑ च॒रतः॑ स्व॒र्थे । अ॒न्याऽन्या॑ व॒थ्समु॑प॒धाप॑येते ।
ह॒रि॒र॒न्यस्यां॑ भ॒वति॑ स्व॒धावा॑न् । शु॒क्रो अ॒न्यस्यां॑ द॒दृशे॑ सु॒वर्चाः॑ ॥
पू॒र्वा॒परं॑ च॒रतो॑ मा॒ययै॑तौ । शि॒शू क्री॑ड॒न्तौ प॑रि॒यातो॑ अ॒ध्वर॑म् ।
वि॒श्वा॒न्य॒न्यो भु॑व॒नाऽभि॑च॒ष्टे । ऋ॒तून् न्यो॑ वि॒दध॑ज्जा॒यते॑ पु॒नः ॥

त्रीणि॑ श॒ता त्री॒षह॒स्राण्य॒ग्निम् ।

त्रि॒ंशच्च॑ दे॒वा नव॑ चास॒पर्यन् । 36 (10)

T.B.2.7.12.3

औ॒क्षन्-घृ॒तैरास्तृ॑णन्-ब॒र्हिर॑स्मै । आदि॒द्धोता॑रं न्य॒षाद॑यन्त ॥

अ॒ग्निना॒ग्निः समि॑द्ध्यते । क॒विर्-गृ॒हप॑तिर्यु॒वा ।

ह॒व्यवा॑ङ्-जु॒ह्वास्यः॑ ॥ अ॒ग्निर्-दे॒वानां॑ ज॒ठर॑म् ।

पू॒तदक्षः॑ क॒विक्र॑तुः । दे॒वो दे॒वेभि॒राग॑मत् ॥

अ॒ग्निश्चि॑यो म॒रुतो॑ वि॒श्वकृ॑ष्टयः ।

आ त्वे॒षमु॒ग्रम॑व ई॒महे व॑यम् । 37 (10)

T.B.2.7.12.4

ते स्वा॒निनो॑ रु॒द्रिया॑ व॒र्षनि॑र्णिजः । सि॒ंहा न हे॒षक्र॑तवः सु॒दान॑वः ॥

यदु॒त्तमे॑ म॒रुतो॑ मद्ध्य॒मे वा॑ । यद्वा॒ऽवमे॑ सु॒भगा॑सो दि॒विष्ठ॑ ।

ततो॑ नो रु॒द्रा उ॒त वा॒ऽन्वस्य॑ । अ॒ग्ने वि॒त्ताद्ध॑वि॒षो यद्य॑जामः ॥

ई॒डे अ॒ग्निं स्व॑व॒सं नमो॑भिः । इ॒ह प्र॑स॒प्तो वि॒चय॑त्कृ॒तं नः॑ ।

रथै॑रिव प्र॒भरे॑ वा॒जय॑द्धिः ।

प्र॒दक्षि॑णिन्-म॒रुता॑ स्तो॒ममृ॑द्ध्याम् ॥ 38 (10)

T.B.2.7.12.5

श्रु॒धि श्रु॒त्कर्ण॑ वह्नि॒भिः । दे॒वैर॑ग्ने स॒याव॑भिः ।
 आसी॑दन्तु ब॒र्हिषि॑ । मि॒त्रो वरु॑णो अर्य॒मा ।
 प्रा॒तर्या॑वाणो अ॒ध्वर॑म् ॥ वि॒श्वेषा॑-म॒दिति॑र्-य॒ज्ञिया॑नाम् ।
 वि॒श्वेषा॑-म॒तिथि॑र्-मा॒नुषा॑णाम् । अ॒ग्निर्-दे॒वाना॑मव आवृ॒णानः॑ ।
 सु॒मृ॒डी॒को भव॑तु वि॒श्ववे॑दाः ॥ त्वे अ॒ग्ने सु॒मतिं॑ भि॒क्षमा॑णाः । 39 (10)

T.B.2.7.12.6

दि॒वि श्रवो॑ दधि॒रे य॒ज्ञिया॑सः । नक्ता॑ च च॒क्रुरु॑षसा वि॒रूपे॑ ।
 कृ॒ष्णं च॒ वर्ण॑म॒रुणं॑ च स॒न्धुः ॥ त्वाम॑ग्न आ॒दित्या॑स आ॒स्यम् ॥
 त्वां जि॒ह्वाञ् शुच॑यश्चक्रि॒रे कवे॑ । त्वाञ् रा॒तिषा॑चो अ॒ध्वरे॑षु स॒श्चिरे॑ ।
 त्वे दे॒वा ह॒विर॑द॒न्त्याहु॑तम् ॥ नि त्वा॑ य॒ज्ञस्य॑ सा॒धन॑म् ।
 अ॒ग्ने हो॒तार॑-मृ॒त्विज॑म् । व॒नुष्वद्-दे॒व धी॑महि प्र॒चेत॑सम् ( ) ।
 जी॒रं दू॒तम॑मर्त्यम् ॥ 40 (11) (य॒ज्ञवा॒हसा॑ - ऽस॒पर्य॑न् - वय -
 मृ॒द्ध्यां - भि॒क्षमा॑णाः - प्र॒चेत॑समे॒कं च) (A12)

2.7.13 अनुवाकं 13 – इन्द्रस्तुद्यागे ग्रहाणां पुरोरुचः

T.B.2.7.13.1

ति॒ष्ठा ह॒री रथ॒ आ यु॒ज्यमा॑ना या॒हि । वा॒युर्न॑ नि॒युतो॑ नो अ॒च्छ ।
 पि॒बा॒स्यन्थो॑ अ॒भिसृ॑ष्टो अ॒स्मे । इन्द्र॒ स्वाहा॑ र॒रिमा॑ ते म॒दाय॑ ॥
 कस्य॒ वृषा॑ सु॒ते सचा॑ ॥ नि॒युत्वान्॑ वृष॒भो रण॑त् ।
 वृ॒त्रहा॑ सोमपी॒तये॑ ॥ इन्द्रं॑ व॒यं म॑हा॒धने॑ । इन्द्र॒मर्भे॑ हवामहे ।
 युजं॑ वृ॒त्रेषु॑ व॒ज्रिण॑म् ॥ 41 (10)

T.B.2.7.13.2

द्वि॒तायो॑ वृ॒त्रह॑न्तमः । वि॒द इन्द्रः॑ श॒तक्र॑तुः । उप॑ नो ह॒रिभिः॑ सु॒तम् ॥
 स सूर॒ आज॑नय॒ज्योति॑रिन्द्रम् । अ॒या धि॒या तर॑णिर॒द्रिर्ब॒र्हाः ।
 ऋ॒तेन॑ शु॒ष्मीन॑वमानो अ॒र्केः । व्यु॒स्रिधो॑ अ॒स्रो अ॒द्रिर्बि॑भेद ॥
 उत॑ त्यदाश्च॒श्रिय॑म् । य॒दिन्द्र॒ नाहु॑षी॒ष्वा ।
 अ॒ग्रे वि॒क्षु प्र॑तीदयत् ॥ 42 (10)

T.B.2.7.13.3

भ॒रेष्विन्द्र॑ सु॒हव॑ सु॒हव॑ हवामहे । अ॒हो॒मुच॑ सु॒कृतं॑ दै॒व्यज्जन॑म् ।
 अ॒ग्निं मि॒त्रं व॑रुण॑ सा॒तये॑ भ॒गम् । द्यावा॑पृ॒थिवी॑ म॒रुतः॑ स्व॒स्तये॑ ॥

म॒हि॒ क्षेत्रं॑ पु॒रुश्च॒न्द्रं वि॒वि॒द्वान् । आदि॑त् स॒खिभ्य॑श्च रथ॒ꣳ समै॑रत् ।

इन्द्रो॑ नृ॒भिर॑जन॒द्-दी॒द्यानः॑ सा॒कम् । सूर्य॑मु॒षसं॑ गा॒तुम॒ग्निम् ॥

उरुं॑ नो॒ लोक॑मनु॒नेषि॑ वि॒द्वान् ।

सुव॑र्व-ज्ज्योति॒रभय॑ꣳ स्व॒स्ति । 43 (10)

T.B.2.7.13.4

ऋ॒ष्वा त इन्द्र॑ स्थवि॒रस्य॑ बा॒हू । उप॑स्थेयाम शर॒णा बृ॒हन्ता॑ ॥

आ नो॑ वि॒श्वाभि॑रू॒तिभिः॑ स॒जोषाः॑ ॥ ब्र॒ह्म जु॑षा॒णो ह॑र्यश्च याहि ।

व॒रीवृ॑ज॒त् स्थ॑वि॒रेभिः॑ सु॒शिप्र॑ । अ॒स्मे दध॑द्-वृष॒णꣳ शु॑ष्ममिन्द्र ॥

इन्द्रा॑य गाव आ॒शिर॑म् । दु॒दुहे॑ व॒ज्रिणे॑ मधु । यत् सी॑मुपह॒रेऽवि॒दत् ॥

तास्ते॑ व॒ज्रिन् धे॒नवो॑ जो॒जयु॑र्नः ( ) । 44 (10)

T.B.2.7.13.5

ग॒भस्त॑यो नि॒युतो॑ वि॒श्ववा॑राः । अ॒हर॒हर्भू॑य इ॒ज्जोगु॑वानाः ।

पू॒र्णा इन्द्र॑ क्षु॒मतो॑ भो॒जन॑स्य ॥ इ॒मां ते॒ धियं॑ प्र॒भरे॑ म॒हो म॒हीम् ।

अ॒स्य स्तो॒त्रे धि॒षणा॑ यत्त आ॒नजे॑ ।

तमु॑त्सवे च प्र॒सवे॑ च सा॒सहि॑म् ।

इन्द्रं॑ दे॒वासः॑ शव॒सा म॑दन्ननु ॥ 45 (7)

(वज्रिण॑ – मय॑त् – स्व॒स्ति – जो॑जयुर्नः – +स॒प्त च॑) (A13)

2.7.14 अनुवाकं 14 – अ॒प्तोर्या॑माविधिः

T.B.2.7.14.1

प्र॒जाप॑तिः प॒शून॑सृजत । तेऽस्मा॑त् सृ॒ष्टाः प॒राञ्च॑ आ॒यन् ।

ता॒न॒ग्नि॑ष्टोमे॒न ना॒प्नो॑त् । ता॒नु॒क्थ्ये॑न॒ नाप्नो॑त् ।

ता॒न्थ॑ षोड॒शिना॒ नाप्नो॑त् । ता॒न्रा॒त्रिया॒ नाप्नो॑त् ।

ता॒न्थ॑ स॒न्धिना॒ नाप्नो॑त् । सोऽग्नि॑मब्रवीत् । इ॒मान्म॑ ई॒प्से॑ति ।

ता॒न॒ग्नि॑स्त्रिवृ॒ता स्तो॑मे॒न ना॒प्नो॑त् । 46 (10)

T.B.2.7.14.2

स इ॒न्द्रम॑ब्रवीत् । इ॒मान्म॑ ई॒प्से॑ति ।

ता॒निन्द्रः॑ पञ्चद॒शेन॒ स्तोमे॑न॒ नाप्नो॑त् । स वि॒श्वान् दे॒वा-न॑ब्रवीत् ।

इ॒मान्म॑ ई॒प्सते॑ति । ता॒न् वि॒श्वे दे॒वाः स॑प्तद॒शेन॒ स्तोमे॑न॒ नाप्नु॑वन् ।

स वि॒ष्णुम॑ब्रवीत् । इ॒मान्म॑ ई॒प्से॑ति ।

ता॒न् वि॒ष्णु॑रेकवि॒ंशेन॒ स्तोमे॑नाप्नोत् ।

वा॒रव॑न्ती॒र्येना॑वा॒रय॑त ( ) । 47 (10)

T.B.2.7.14.3

इ॒दं वि॒ष्णु॒र् वि॒च॒क्र॒म इति॑ व्य॒क्र॒म॒त ॥
यस्मा॑त् प॒श॒वः प्र॒ प्रे॒व भ्र॑ञ्शोर॒न् । स ए॒तेन॑ य॒जेत ॥ यदा॑प्नो॒त् ।
तद॒प्तो॒र्याम॑स्याप्तो॒र्याम॑त्वम् ॥ ए॒तेन॑ वै दे॒वा जै॑त्वानि जि॒त्वा ।
यं का॒म-म॑का॒म॒यन्त॑ तमा॒प्नुव॑न् ।
यं का॒मं का॒म॒य॒ते । तमे॒तेना॑प्नोति ॥ 48 (9)

(स्तो॒मेन॑ ना॒प्नो - द॒वा॒र॒य॒त - +न॒व च) (A14)

2.7.15 अनुवाकं 15 – राजाभिषेकः

T.B.2.7.15.1

व्याघ्रो॑ऽय॒म॒ग्नौ च॑रति॒ प्र॒वि॒ष्टः । ऋ॒षी॑णां पु॒त्रो अ॑भि॒श॒स्ति॒पा अ॒यम् ।
न॒म॒स्का॒रेण॑ नम॒सा ते॑ जु॒होमि॑ । मा दे॒वानां॑ मि॒थु॒या क॑र्म भा॒गम् ॥
सा॒वी॒र्हि दे॒व प्र॑स॒वाय॑ पि॒त्रे । व॒र्ष्मा॑ण॒म॒स्मै व॑रि॒माण॑म॒स्मै ।
अथा॑स्मभ्य॑ स॒वितः॑ स॒र्वता॑ता । दि॒वे दि॒व आ॑सु॒वा भू॑रि॒प॒श्वः ॥
भू॒तो भू॒तेषु॑ च॒रति॑ प्र॒वि॒ष्टः । स भू॒ताना॑-म॒धि॒प॒तिर्-ब॑भूव । 49 (10)

T.B.2.7.15.2

तस्य मृत्यौ चरति राजसूयम् । स राजा राज्य-मनुमन्यतामिदम् ॥
 येभिः शिल्पैः पप्रथानामदृहत् । येभिर्दर्यामभ्यपिंशत्-प्रजापतिः ।
 येभिर्वाचं विश्वरूपां समव्ययत् ।
 तेनेममग्न इह वर्चसा समङ्ग्धि ॥ येभिरादित्यस्तपति प्रकेतुभिः ।
 येभिः सूर्यो ददृशे चित्रभानुः । येभिर्वाचं पुष्कलेभिरव्ययत् ।
 तेनेममग्न इह वर्चसा समङ्ग्धि ॥ 50 (10)

T.B.2.7.15.3

आज्यं भातु शवसा पञ्च कृष्टीः । इन्द्र इव ज्येष्ठो भवतु प्रजावान् ।
 अस्मा अस्तु पुष्कलं चित्रभानु । आज्यं पृणक्तु रजसी उपस्थम् ॥
 यत्ते शिल्पं कश्यप रोचनावत् । इन्द्रियावत्-पुष्कलं चित्रभानु ।
 यस्मिन्त् सूर्या अर्पिताः सप्त साकम् ।
 तस्मिन्-राजान-मधिविश्रयेमम् ॥ द्यौरसि पृथिव्यसि ॥
 व्याघ्रो वैयाघ्रेऽधि । 51 (10)

T.B.2.7.15.4

वि॒श्रय॑स्व दि॒शो म॒हीः । वि॒श॑स्त्वा सर्वा॑ वाञ्छन्तु ।
मा त्वद्-रा॒ष्ट्रमधि॑भ्रशत् ॥ या दि॒व्या आपः॑ पय॑सा सं॒बभू॑वुः ।
या अ॒न्तरि॑क्ष उ॒त पा॒र्थि॒वीर्याः॑ । ता सां॑ त्वा सर्वा॑सां रु॒चा ।
अ॒भिषि॑ञ्चामि वर्च॑सा । अ॒भि त्वा वर्च॑सा सि॒चं दि॒व्येन॑ ।
पय॑सा सह । यथाऽऽसा॑ रा॒ष्ट्रव॑र्धनः । 52 (10)

T.B.2.7.15.5

तथा॑ त्वा स॒विता॑ करत् । इन्द्रं॑ वि॒श्वा अ॒वीवृ॑धन् ।
स॒मु॒द्र व्य॑चसं गिरः । र॒थीत॑मं र॒थीना॑म् ।
वा॒जानां॑ सत् पतिं॑ पतिम् ।
वस॑वस्त्वा पु॒रस्ता॑द॒भिषि॑ञ्चन्तु गाय॒त्रेण॑ छन्द॑सा ।
रु॒द्रास्त्वा दक्षि॑णतोऽ॒भिषि॑ञ्चन्तु त्रै॒ष्टुभे॑न छन्द॑सा ।
आ॒दि॒त्यास्त्वा प॒श्चाद॑भिषिञ्चन्तु जा॒गते॑न छन्द॑सा ।
वि॒श्वे त्वा दे॒वा उत्त॑रतोऽ॒भिषि॑ञ्चन्-त्वानु॑ष्टुभेन छन्द॑सा ।
बृ॒हस्प॑ति-स्त्वोप॑रि॒ष्टा-द॑भिषिञ्चतु पा॒ङ्केन॑ छन्द॑सा ॥ 53 (10)

T.B.2.7.15.6

अ॒रु॒णं त्वा वृ॒कमु॒ग्रं ख॒जं क॒रम् । रोच॑मानं म॒रुता॒मग्रे अ॒र्चिषः॑ ।
 सूर्य॑वन्तं म॒घवा॑नं वि॒षास॒हिम् । इन्द्र॑मु॒क्थ्येषु॑ ना॒महू॑तमꣳ हु॒वेम ॥
 प्र बा॒हवा॑ सि॒सृतं जी॒वसे॑ नः । आ नो॑ ग॒व्यूति॑मु॒क्षतं घृ॒तेन॑ ।
 आ नो॑ जने॑ श्रव॒यतं यु॑वाना । श्रु॒तं मे मि॒त्राव॑रुणा ह॒वेमा ॥
 इन्द्र॑स्य ते वी॒र्य॑कृतः । बा॒हू उपा॑वहरामि ( ) ॥ 54 (10)

(ब॒भू - वाव्य॑यत् तेने॒मम॑ग्न इ॒ह वर्च॑सा सम॒ङ्गिधि॑ - वैयाघ्रे॑ङ्गिधि -
 रा॒ष्ट्रव॑र्ध॒नः - पा॒ङ्गेन॑ छन्द॒सो - पा॑वहरामि) (A15)

2.7.16 अनुवाकं 16 – राजाभिषेकाङ्गं रथारोहणम्

T.B.2.7.16.1

अ॒भि प्रे॑हि वी॒र्य॑स्व । उ॒ग्रश्चे॑त्ता स॒पत्न॑हा ॥ आ॒तिष्ठ॑ वृ॒त्रह॑न्तमः ।
 तु॒भ्यं दे॒वा अ॒धिब्र॑वन् ॥ अ॒ङ्गौ न्य॒ङ्गाव॑भि॒तो रथं॑ यौ ।
 ध्वा॒न्तं वा॑ताग्रमनु॒सं च॑रन्तौ । दू॒रे हे॑ति-रिन्द्रि॒यावा॑न् प॒त॒त्री ।
 ते नो॑ऽग्नयः प॒प्रयः॑ पा॒रय॑न्तु ॥ नम॑स्त ऋ॒षे ग॑द ।
 अव्य॑थायै (अव्य॑थायै) त्वा स्व॒धायै॑ त्वा । 55 (10)

T.B.2.7.16.2

मा न इन्द्राभितस्त्व-दृष्वारिष्टासः । एवा ब्रह्मन्तवेदस्तु ॥
तिष्ठा रथे अधि यद्-वज्रहस्तः ॥ आ रश्मीन्देव युवसे स्वश्वः ॥
"आतिष्ठ वृत्रहन् {29}", "नातिष्ठन्तं परि {30}" ।
"अनु त्वेन्द्रो मद {31}" । "त्वनु त्वा मित्रावरुणौ {32}" ॥
द्यौश्च त्वा पृथिवी च प्रचेतसा । शुक्रो बृहद्-दक्षिणा त्वा पिपर्तु ।
अनु स्वधा चिकिताꣳ सोमो अग्निः ।
अनु त्वाऽवतु सविता सवेन ॥ 56 (10)

T.B.2.7.16.3

इन्द्रं विश्वा अवीवृधन् । समुद्र व्यचसं गिरः । रथीतमꣳ रथीनाम् ।
वाजानाꣳ सत् पतिं पतिम् ॥ परि मा सेन्या घोषाः ॥
ज्यानां वृज्जन्तु गृध्रध्नवः । मेथिष्ठाः पिन्वमाना इह ।
मां गोपतिमभि सम्विशन्तु ॥ तन्मेऽनुमति-रनुमन्यताम् ।
तन्माता पृथिवी तत् पिता द्यौः । 57 (10)

T.B.2.7.16.4

तद्ग्रा॒वाणः॑ सोम॒सुतो॑ मयो॒भुवः॑ । तद॒श्विना॑ शृणुत॑ सौ॒भगा॑ यु॒वम् ॥
 "अ॒वते॑ हे॒ड {33}", "उ॒दुत्त॑मम् {34}" ॥ ए॒ना व्या॒घ्रं परि॑षस्वजा॒नाः ।
 सि॒हं हि॒न्वन्ति॑ मह॒ते सौ॒भगाय॑ । स॒मु॒द्रं न सु॒हवं॑ तस्ति॒वा॒सम् ।
 म॒र्म॒ज्यन्ते॑ द्वी॒पिन॑म॒प्स्वन्तः॑ ॥ उ॒दसा॑वेतु॒ सूर्यः॑ । उ॒दिदं॑ मा॒मकं॑ व॒चः ।
 उ॒दिहि॑ दे॒व सूर्य॑ ( ) । स॒ह व॒ग्नना॑ म॒म । अ॒हं वा॒चो वि॒वाच॑नम् ।
 मयि॑ वा॒गस्तु॑ धर्ण॒सिः । यन्तु॑ न॒दयो॑ व॒र्षन्तु॑ पर्ज॒न्याः ।
 सु॒पिप्प॒ला ओष॑धयो भवन्तु ॥ अ॒न्नव॑तामो॒दन॑वतामा॒मिक्ष॑वताम् ।
 ए॒षा राजा॑ भूया॒सम् ॥ 58 (17)

(स्व॒धायै॑ त्वा – स॒वेन – द्यौः – सूर्य॑ स॒प्त च) (A16)

2.7.17 अनु॒वाकं॑ 17 – राजाभिषेकाङ्गं वपनम्

T.B.2.7.17.1

ये के॒शिनः॑ प्रथ॒माः स॒त्रमा॑सत । येभि॒राभृ॑तं य॒दिदं॑ वि॒रोच॑ते ।
 तेभ्यो॑ जुहोमि बहु॒धा घृ॒तेन॑ । रा॒यस्पोषे॑णे॒मं व॒र्चसा॑ स॒सृजा॑थ ॥
 न॒र्ते ब्र॒ह्मण॑स्तप॒सो वि॒मो॒कः । द्वि॒नाम्नी॑ दी॒क्षा व॒शिनी॑ ह्यु॒ग्रा ।

प्र॒केशाः॑ सु॒वते॑ का॒ण्डिनो॑ भवन्ति । तेषां॑ ब्र॒ह्मेदी॑शे व॒पन॑स्य नान्यः ॥
आ॒रोह॑ प्रो॒ष्ठं वि॑षह॒स्व श॒त्रून् । अवा॑स्राग्दी॒क्षा व॒शिनी॑ ह्यु॒ग्रा । 59 (10)

T.B.2.7.17.2

दे॒हि दक्षि॑णां प्र॒तिर॒स्वायुः॑ । अथा॑ मु॒च्यस्व॑ व॒रुण॑स्य पा॒शात् ॥
येना॑वपथ् सवि॒ता क्षु॒रेण॑ । सोम॑स्य रा॒ज्ञो व॒रुण॑स्य वि॒द्वान् ।
तेन॑ ब्रह्मा॒णो वप॑ते॒दम॒स्योर्जे॑मम् । र॒य्या वर्च॑सा स॒सृ॒जाथ ॥
मा ते॒ केशा॑ननु गा॒द्वर्च॑ ए॒तत् । तथा॑ धा॒ता करो॑तु ते ।
तुभ्य॑मिन्द्रो बृह॒स्पतिः॑ । स॒विता॑ वर्च॒ आद॑धात् ॥ 60 (10)

T.B.2.7.17.3

तेभ्यो॑ नि॒धानं॑ बहु॒धा व्यैच्छ॑न् । अ॒न्तरा॑ द्यावापृथि॒वी अपः॑ सु॒वः ।
दर्भ॑स्त॒म्बे वी॒र्य॑कृ॒ते नि॒धाय॑ । पौ॒॒स्येने॒मं वर्च॑सा स॒सृ॒जाथ ॥
बलं॑ ते बाहु॒वोः सवि॑ता दधातु । सोम॑स्त्वा॒नक्तु॑ पयसा घृ॒तेन॑ ।
स्त्रीषु॑ रू॒पम॑श्चि॒नैत॑-न्निध॒त्तम् । पौ॒॒स्येने॒मं वर्च॑सा स॒सृ॒जाथ ॥
यथ् सी॒मन्तं॑ कङ्क॒तस्ते॑ लि॒लेख॑ । यद्वा॑ क्षु॒रः परि॑व॒वर्ज॑ वप॒स्ते ( ) ।
स्त्रीषु॑ रू॒पम॑श्चि॒नैत॑-न्निध॒त्तम् ।
पौ॒॒स्येने॒मं स॒सृ॒जाथो॑ वी॒र्ये॑ण ॥ 61 (12)

(अ॒वा॒स्रा॒ग्दी॒क्षा वा॒शिनी॒ ह्यु॒ग्रा-ऽऽ॒द॒धाद्-व॒वर्ज॒ वप॒॑स्ते द्वे च॑)
(A17)

Special Korvai

(ये के॒शि॒नो न॑र्ते मा ते ब॒लं य॑त् सी॒मन्तं प॑ञ्च)

2.7.18 अनुवाकं 18 – विघनाख्य एकाहविशेषः

T.B.2.7.18.1

इन्द्रं॑ वै स्वा॒ विशो॑ म॒रुतो॑ नापा॒चायन् ।
सोऽन॑पचाय्यमान ए॒तं वि॒घन॑मपश्यत् । तमाऽह॑रत् । तेना॑यजत ।
तेनै॒वासां॑ त॒ स॒स्तम्भं॑ व्य॒हन् । यद् व्यह॑न् ।
तद्-वि॒घन॑स्य विघन॒त्वम् ॥ वि पा॒प्मानं॑ भ्रातृ॒व्यं ह॑ते ।
य ए॒तेन॑ यज॒ते । य उ॑ चैनमे॒वं वे॒द ॥ 62 (10)

T.B.2.7.18.2

य॒ राजा॑नं वि॒शो ना॒पचा॑र्येयुः ।
यो वा ब्रा॒ह्मण॑स्तमसा पा॒प्मना॑ प्रावृ॒तः स्या॑त् । स ए॒तेन॑ यजेत ।
वि॒घने॒नैवैन॑द्-वि॒हत्य॑ । वि॒शामा॑धिपत्यं गच्छति ॥
तस्य॑ द्वे द्वा॒दशे॑ स्तो॒त्रे भ॑वतः । द्वे च॑तुर्वि॒ंशे । औ॒द्भि॒द्यमे॒व तत् ।
ए॒तद्वै क्ष॒त्रस्यो॑द्भि॒द्यम् । यद॑स्मै स्वा॒ विशो॑ ब॒लिं ह॑रन्ति ॥ 63 (10)

T.B.2.7.18.3

हर॑न्त्यस्मै॒ विशो॑ ब॒लिम् । ऐ॒नम॑प्रति॒ख्यातं॑ गच्छति । य ए॒वं वै॑द ॥
प्र॒बाहु॑ग्वा अ॒ग्रे क्ष॒त्राण्या॑तेपुः । तेषा॒मिन्द्रः॑ क्ष॒त्राण्या॑दत्त ।
न वा इ॒मानि॑ क्ष॒त्राण्य॑ भूव॒न्निति॑ । तन्नक्ष॑त्राणां नक्ष॒त्रत्व॑म् ।
आ श्रेय॑सो भ्रातृ॒व्यस्य॑ तेज इन्द्रि॒यं दत्ते॑ । य ए॒तेन॑ यज॒ते ।
य उ॑ चैनमे॒वं वै॑द ॥ 64 (10)

T.B.2.7.18.4

तद् यथा॑ ह॒ वै स॑चा॒क्रिणौ॑ क॒प्लका॑वु॒पा-व॑हितौ स्याता॑म् ।
ए॒वमे॒तौ यु॒ग्मन्तौ॑ स्तोमौ॑ । अ॒युक्षु॑ स्तोमे॒षु क्रि॑येते । पा॒प्मनोऽप॑हत्यै ॥
अप॑ पा॒प्मानं॑ भ्रातृ॒व्यं ह॑ते । य ए॒तेन॑ यज॒ते । य उ॑ चैनमे॒वं वै॑द ॥
तद् यथा॑ ह॒ वै सू॒तग्रा॑म॒ण्यः । ए॒वं छ॒न्दांसि॑ ।
तेष्व॒सावा॑दि॒त्यो बृ॒हती॑र॒भ्यूढः॑ । 65 (10)

T.B.2.7.18.5

स॒तोबृ॑हतीषु स्तुव॒ते स॒तो बृ॑हन् । प्र॒जया॑ प॒शुभि॑-र॒सानि॑त्येव ॥
व्यति॑षक्ताभिः स्तुव॒ते । व्यति॑षक्तं॒ वै क्ष॒त्रं वि॒शा ।
वि॒शैवैनं॑ क्ष॒त्रेण॑ व्यति॑षजति ॥ व्यति॑षक्ताभिः स्तुव॒ते ।

व्यतिष॑क्तो॒ वै॒ ग्रा॒म॒णीः॑ स॒जा॒तैः॑ । स॒जा॒तै॒रे॒वैनं॑ व्यतिष॑जति ॥
व्यतिष॑क्ताभिः॒ स्तु॒वते॑ । व्यतिष॑क्तो॒ वै॒ पु॒रुषः॑ पा॒प्म॒भिः॑ ( ) ।
व्यतिष॑क्ता-भि॒रे॒वा॒स्य॑ पा॒प्म॒नो॑ नुदते ॥ 66 (11) (वे॒द - ह॒रन् -
त्ये॒नमे॒वं वे॒दा - भ्यू॒ढः - पा॒प्म॒भिरे॒कं च॑) (A18)

Prapaataka Korvai with starting Words of 1 to 18 Anuvaakams :-

(त्रि॒वृद् - यदा॑ग्ने॒योऽग्नि॑मु॒खा हृ॒द्धिर् - यदा॑ग्ने॒य आ॑ग्ने॒यो - न॒ वै
सो॒मेन॑ - यो॒ वै सो॒मे - नैष॑ गो॒सवः॑ - सि॒॒हे - ऽभि॑प्रेहि
मि॒त्रव॑र्ध॒नः - प्र॒जाप॑ति॒स्ता ओ॒दनं॑ - प्र॒जाप॑ति॒रका॑मयत॒ ब॒होर् भू॒या
- न॒गस्त्यो॑ - ऽस्या॑जरा॒स - स्ति॒ष्ठा ह॒री - प्र॒जाप॑तिः॒ प॒शून् -
व्याघ्रो॑ऽय॒म - भि॑प्रेहि॒ वृ॒त्रह॑न्त॒मो - ये के॒शिन॑ - इन्द्रं॑ वा अ॒ष्टाद॑श)

Korvai with starting Words of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(त्रि॒वृद् - यो॒ वै सो॒मे - ना॒युर॑सि वि॒श्वायु॑र् - ब॒होर् भ॑वति -
ति॒ष्ठा ह॒री रथ॑ - आ॒ज्यं॑ भा॒तु - तेभ्यो॑ नि॒धानं॑ षट्॒थष्टिः॑)

द्वितीयाष्टके सप्तमः प्रपाठकः – (TB 2.7)

First and Last Word 2nd Ashtakam 6th Prapaatakam :-

(त्रिवृत् – पाप्मनो नुदते)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय ब्राह्मणे द्वितीयाष्टके सप्तमः प्रपाठकः समाप्तः ॥

=====

Details of Dasini & Vaakyams for
Ashtakam 2, Prapaatakam 7 (TB 2.7)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	4	40
Anuvakam 2	2	28
Anuvakam 3	3	34
Anuvakam 4	1	17
Anuvakam 5	2	23
Anuvakam 6	3	31
Anuvakam 7	7	72
Anuvakam 8	2	21
Anuvakam 9	5	51
Anuvakam 10	2	22
Anuvakam 11	3	33
Anuvakam 12	6	61
Anuvakam 13	5	47
Anuvakam 14	3	29
Anuvakam 15	6	60
Anuvakam 16	4	47
Anuvakam 17	3	32
Anuvakam 18	5	51
Total →	66	699

Appendix (of expansions)

T.B.2.7.8.1 "अङ्कौ न्यङ्कावभित{27}"

अङ्कौ॑न्यङ्का॑व॒भितो॑ रथं॑ यौ॑ ध्वान्तं॑ वा॒ताग्र॑मनु॑ संचरन्तौ॑
दूरे॑ हेतिरिन्द्रि॒यावा॑न् प॒त॒त्री ते नो॒ऽग्नयः॑ पप्रयः॑ पारयन्तु ॥ {27}

(Appearing in T.S. 1.7.7.2),

(Also same appearing above, in T.B.2.7.16.1)

T.B.2.7.8.1 "आ तिष्ठ वृत्रहन्-रथम्{28}"

आ तिष्ठ॑ वृ॒त्रह॑न् रथं॑ यु॒क्ता ते ब्र॑ह्म॒णा हरी॑ ।
अ॒र्वाची॑नꣳ सु ते॒ मनो॑ ग्रा॒वा कृ॑णोतु॒ वग्नु॑ना ॥ {28}

(Appearing in T.S 1.4.37.1)

T.B.2.7.16.2 "आ तिष्ठ वृत्रहन् {29}"

Same as item no. {28} above

T.B.2.7.16.2 "नातिष्ठन्तं परि {30}", "अनु त्वेन्द्रो मद {31}",

"त्वनु त्वा मित्रावरुणौ {32}"

आतिष्ठन्तं परि विश्वे अभूषन् । श्रियं वसानश्चरति स्वरोचाः ।

महत्-तदस्यासुरस्य नाम । आ विश्वरूपो अमृतानि तस्थौ ॥ {30}

(Appearing in T.B.2.7.8.1)

अनु त्वेन्द्रो मदत्वनु बृहस्पतिः । अनु सोमो अन्वग्निरावीत् ।

अनु त्वा विश्वे देवा अवन्तु । अनु सप्त राजानो य उताभिषिक्ताः ॥ {31}

(Appearing in T.B.2.7.8.1 & 2)

अनुत्वा मित्रावरुणाविहावतम् । अनु द्यावापृथिवी विश्वशंभू ।

सूर्यो अहोभिरनु त्वाऽवतु । चन्द्रमा नक्षत्रैरनु त्वा ऽवतु ॥ {32}

(Appearing in T.B.2.7.8.2)

T.B.2.7.16.4 "अवते हेड {33}", "उदुत्तमम् {34}"

अव ते हेडो वरुण नमोभिरव यज्ञेभिरीमहे हविर्भिः ।

क्षयन्नस्मभ्यमसुर प्रचेतो राजन्नेनाऽसि शिश्रथः कृतानि ॥ {33}

उ॒दु॒त्त॒मं॑ व॒रु॒ण पा॒श॒म॒स्म॒द॒वा॒ऽध॒मं॑ वि॒म॒ध्य॒म॒ऽश्र॒थाय॑ ।

अ॒था व॒य॒मा॒दि॒त्य व्र॒ते त॒वा॒ऽना॒ग॒सो अ॒दि॒त॒ये स्या॒म ॥ {34}

(Both Appearing in T.S.1.5.11.3)

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

2.8 द्वितीयाष्टके अष्टमः प्रपाठकः – काम्यपशुयाज्यानुवाक्या ब्राह्मणम्

2.8.1 अनुवाकं 1 – वायव्यादिपशूनां सूक्तानि

T.B.2.8.1.1

पी॒वो॒न्नाꣳ रयि॒वृ॒धः सु॒मे॒धाः । श्वे॒तः सि॒ष॒क्ति॒ नि॒यु॒ता॒म॒भि॒श्रीः ।
ते वा॒य॒वे॒ सम॒न॒सो॒ वि॒त॒स्थुः । वि॒श्वे॒न्नरः॑ स्व॒प॒त्यानि॑ च॒क्रुः ॥
रा॒येऽनु॑ यं ज॒ज्ञतू॑ रो॒द॒सी उ॒भे । रा॒ये दे॒वी धि॒ष॒णा धा॒ति दे॒वम् ।
अ॒धा वा॒युं नि॒यु॒तः स॒श्र॒त स्वाः॑ । उ॒त श्वे॒तं व॑सु॒धि॒तिं नि॒रे॒के ॥
"आ वा॒यो {35}" "प्र या॒भिः {36}" ॥

प्र वा॒युम॑च्छा बृ॒ह॒ती म॒नी॒षा । 1 (10)

T.B.2.8.1.2

बृ॒ह॒द्र॒यिं व॑श्व॒वा॒राꣳ रथ॒प्रा॒म् । द्यु॒त॒द्या॒मा नि॒यु॒तः प॒त्य॒मा॒नः ।
क॒विः क॒वि॒मि॒यक्ष॑सि प्र॒य॒ज्यो ॥
आ नो॑ नि॒यु॒द्धिः श॒ति॒नी॒भि-र॑ध्व॒रम् ।
स॒ह॒स्रि॒णीभि॑रु॒प या॒हि य॒ज्ञम् ।

वा॒यो अ॒स्मिन् ह॒विषि॑ मा॒दयस्व॑ ।

यू॒यं पा॑त स्व॒स्तिभिः॑ सदा॑ नः ॥ प्र॒जाप॑ते न त्वदे॒तान्य॒न्यः ।

विश्वा॑ जा॒तानि॒ परि॒ ता ब॑भूव ।

यत् का॑मास्ते जुहु॒मस्तन्नो॑ अस्तु । 2 (10)

T.B.2.8.1.3

वय॑ꣳ स्याम॒ पत॑यो रयी॒णाम् ॥ रयी॒णां पतिं॑ य॒जतं॑ बृ॒हन्त॑म् ।

अ॒स्मिन्भ॒रे नृ॑तमं वा॒जसा॑तौ । प्र॒जाप॑तिं प्रथम॒जामृ॑तस्य ।

य॒जाम दे॒वमधि॑ नो ब्रवीतु ॥ प्र॒जाप॑ते त्वं नि॒धिपाः॑ पु॒राणः॑ ।

दे॒वानां॑ पि॒ता ज॑निता प्र॒जाना॑म् । पति॒र्-वि॒श्वस्य॑ ज॒गतः॑ प॒रस्याः॑ ।

ह॒विर्नो॑ दे॒व वि॒हवे॑ जुषस्व ॥ तवे॒मे लो॒काः प्र॒दिशो॑ दि॒शश्च॑ । 3 (10)

T.B.2.8.1.4

प॒राव॑तो नि॒वत॑ उ॒द्धत॑श्च । प्र॒जाप॑ते वि॒श्वसृ॑ज्जीव॒धन्य॑ इ॒दं नो॑ दे॒व ।

प्रति॑हर्य ह॒व्यम् ॥ प्र॒जाप॑तिं प्रथमं य॒ज्ञिया॑नाम् ।

दे॒वाना॑म॒ग्रे य॒जतं॑ य॒जद्ध्व॑म् । स नो॑ ददातु द्र॒विण॑ꣳ सु॒वीर्य॑म् ।

रा॒यस्पोषं॑ वि॒ष्यतु॑ नाभि॒मस्मे॑ ॥ यो रा॒य ई॒शे श॑तदा॒य उ॒क्थ्यः॑ ।

यः प॒शूनां॑ र॒क्षिता॑ वि॒ष्टिता॑नाम् ।

प्र॒जाप॑तिः प्रथ॒मजा॑ ऋ॒तस्य॑ । 4 (10)

T.B.2.8.1.5

स॒हस्र॑धा॒मा जु॑षतां॒ ह॒विर्नः॑ ॥ "सो॒मापू॑षणे {37}" "मौ दे॒वौ {38} ॥

सो॒मापू॑षणा रज॒सो वि॒मान॑म् । स॒प्तच॑क्रं॒ रथ॑मवि॒श्वमि॑न्वम् ।

वि॒षूवृ॑तं॒ मन॑सा यु॒ज्यमा॑नम् । तं जि॒न्वथो॑ वृष॒णा पञ्च॑रश्मिम् ॥

दि॒व्यन्यः॑ स॒दनं॑ च॒क्र उ॒च्चा । पृ॒थि॒व्याम॒न्यो अ॒द्ध्यन्त॑रि॒क्षे ।

ताव॒स्मभ्यं॑ पु॒रुवा॑रं पु॒रुक्षु॑म् । रा॒यस्पोषं॑ वि॒ष्यतां॑ ना॒भि॒मस्मे॑ ॥ 5 (10)

T.B.2.8.1.6

धि॒यं पू॒षा जि॑न्वतु वि॒श्वमि॑न्वः । र॒यिं सो॒मो र॑यि॒पति॑र्-दधातु ।

अ॒वतु॑ दे॒व्यदि॑तिर-न॒र्वा । बृ॒हद्-व॑दे॒म वि॒दथे॑ सु॒वीराः॑ ॥

वि॒श्वान्य॒न्यो भु॑वना ज॒जान॑ । वि॒श्वम॒न्यो अ॒भिच॑क्षाण एति ।

सो॒मापू॑षणा-व॒वतं॑ धि॒यं मे॑ । यु॒वभ्यां॑ वि॒श्वाः पृ॑त॒ना ज॑येम ॥

"उ॒दु॒त्त॒मं व॑रु॒णा {39}" "स्त॑भ्ना॒द्द्याम् {40}" ।

"यत् किञ्चे॒दं {41}" "कि॑त॒वासः॑ {42}" ( ) ।

"अ॒व ते॑ हे॒ड {43}, "स्त॑त्त्वा॒ यामि॑ {44} ॥

"आ॒दि॒त्याना॒मव॒सा {45}, "न दक्षि॒णा {46}" ।

"धा॒रय॒न्त आ॒दि॒त्यास॑ {47}, "स्ति॒स्रो भूमी॑र्धा॒रयन्॑ {48}" ।

"य॒ज्ञो दे॒वाना॒ञ् {49}" "शुचि॑रपः {50}" ॥ 6 (14)

(म॒नी॒षा-ऽस्तु॑-च-र्त॑-स्या॒स्मे-कि॑त॒वास॑ श्र॒त्वारि॑ च) (A1)

2.8.2 अनुवाकं 2 – वशादीनां सूक्तानि

T.B.2.8.2.1

ते शु॒क्रासः॑ शुच॑यो रश्मि॒वन्तः॑ । सीद॑न्नादि॒त्या अधि॑ ब॒र्हिषि॑ प्रि॒ये ।

का॒मेन॑ दे॒वाः सर॑थं दि॒वो नः॑ । आया॑न्तु य॒ज्ञमु॑प॒ नो जु॑षा॒णाः ॥

ते सू॒नवो॑ अदि॒तेः पी॒वसा॑मिष॒म् । घृ॒तं पि॒न्वत्-प्र॑ति॒हर्य॑न्तृ॒तेजाः॑ ।

प्र य॒ज्ञिया॑ यज॑मानाय ये॒मुरे । आ॒दि॒त्याः का॒मं पि॒तुम॑न्त॒मस्मे ॥

आ नः॑ पु॒त्रा अदि॑तेर्या॒न्तु य॒ज्ञम् ।

आ॒दि॒त्यासः॑ प॒थिभि॑र्-दे॒वानैः॑ ॥ 7 (10)

T.B.2.8.2.2

अ॒स्मे का॒मं दा॒शुषे॑ स॒न्नम॑न्तः । पु॒रोडा॑शं घृ॒तव॑न्तं जुष॒न्ताम् ॥

स्क॒भाय॑त निर्ऋ॒तिञ् से॒धता॑म॒तिम् ।

प्र रश्मि॑भिर् यत॑माना अमृ॒द्धाः॑ ।

आ॒दि॒त्याः॑ का॒म प्र॒यतां॑ व॒षट्कृ॑तिम् ।

जु॒षद्ध्वं॑ नो ह॒व्यदा॑तिं य॒जत्राः॑ ॥ आ॒दि॒त्यान्-का॒मम॑वसे हुवेम ।

ये भू॒तानि॑ ज॒नय॑न्तो वि॒चि॒ख्युः । सी॒दन्तु॑ पु॒त्रा अ॒दि॒तेरु॒पस्थ॑म् ।

स्ती॒र्णं ब॒र्हिर्ह॒वि॒रद्या॑य दे॒वाः ॥ 8 (10)

T.B.2.8.2.3

स्ती॒र्णं ब॒र्हिः सी॒दता॑ य॒ज्ञे अ॒स्मिन् ।

ध्रा॒जाः से॑धन्तो अ॒मतिं॑ दु॒रेवा॑म् । अ॒स्मभ्यं॑ पु॒त्रा अ॒दि॒तेः प्र॒य॒स॒त ।

आ॒दि॒त्याः का॒म ह॒विषो॑ जु॒षा॒णाः ॥ अ॒ग्ने न॑य सु॒पथा॑ रा॒ये अ॒स्मान् ।

वि॒श्वानि॑ दे॒व व॒युना॑नि वि॒द्वान् । यु॒योद्ध्य॑स्म-ज्जु॒हुरा॑णमे॒नः ।

भू॒यिष्ठां॑ ते न॒म उ॒क्तिं वि॑धेम ॥ प्र॒वः शु॒क्राय॑ भा॒नवे॑ भर॒द्ध्वम् ।

ह॒व्यं म॒तिं चा॒ग्नये॑ सु॒पूत॑म् । 9 (10)

T.B.2.8.2.4

यो दै॒व्यानि॑ मा॒नुषा॑ ज॒नू॒षि । अ॒न्तर् वि॒श्वानि॑ वि॒द्वना॑ जिगा॑ति ॥

अ॒च्छा गि॒रो म॒तयो॑ दे॒वय॑न्तीः । अ॒ग्निं य॑न्ति द्र॒विणं॑ भि॒क्षमा॑णाः ।

सु॒सं॒दृश॑ सु॒प्रती॑क॒ स्वञ्च॑म् । ह॒व्यवा॑ह॒मर॑तिं मा॒नुषा॑णाम् ॥

अ॒ग्ने त्व॑म॒स्मद्-यु॒योद्ध्य॑मी॒वाः । अ॒न॒ग्नि॒त्रा अ॒भ्यम॑न्त कृ॒ष्टीः ।

पुनर॒स्मभ्य॑ सु॒विताय॑ देव ।

क्षां॑ वि॒श्वेभिर॑जरेभिर्-यजत्र ॥ 10 (10)

T.B.2.8.2.5

अग्ने॑ त्वं पा॒रया॑ नव्यो॑ अ॒स्मान् । स्व॒स्तिभि॑रति॑ दु॒र्गाणि॑ वि॒श्वा॑ ॥

पू॒श्च पृ॒थ्वी॑ बहु॒ला न॑ उ॒र्वी । भवा॑ तो॒काय॑ तनयाय॑ शं॒ योः ॥

प्र का॒रवो॑ मन॒ना व॒च्यमा॑नाः । दे॒वद्री॑चीं॒ नय॑थ दे॒वय॑न्तः ।

दक्षि॑णावाङ्-वा॒जिनी॑ प्रा॒च्येति॑ । ह॒विर्भर॑न्त्य॒ग्नये॑ घृ॒ताची॑ ॥

"इन्द्रं॑ नरो॑ {51} "यु॒जे रथ॑म् {52}" ॥

जगृ॑भ्णा ते दक्षि॑णामिन्द्र॑ ह॒स्तम् । 11 (10)

T.B.2.8.2.6

वसू॑यवो वसु॒पते॑ वसू॒नाम् । वि॒द्मा हि॑ त्वा गो॒पति॑ शू॒र गो॒नाम् ॥

अ॒स्मभ्यं॑ चि॒त्रं वृ॑षण॑ रयिं॒ दाः ॥ तवे॒दं वि॒श्वम॑भितः॒ पश॑व्यम् ।

यत् पश्य॑सि चक्ष॑सा सूर्य॑स्य । गवा॑मसि गो॒पति॑रेक॑ इन्द्र॑ ।

भक्षी॑महि॒ ते प्र॑यतस्य॒ वस्वः॑ ॥ समिन्द्र॑ णो॒ मन॑सा नेषि॒ गोभिः॑ ।

स॑ सु॒रिभिर् मघ॑वन्थ॒ स स्व॑स्त्या ।

सं ब्र॑ह्मणा दे॒वकृ॑तं॒ यदस्ति॑ । 12 (10)

T.B.2.8.2.7

सं दे॒वानां॑ सु॒म॒त्या य॒ज्ञिया॑नाम् ॥ आ॒राच्छ॑न्नु-म॒प॒बाध॑स्व दू॒रम् ।
 उ॒ग्रो यः॑ श॒म्बः पु॒रुहू॑त तेन । अ॒स्मे धे॒हि य॒वम॒द्गोम॑दिन्द्र ।
 कृ॒धी धि॒यं ज॒रित्रे॑ वा॒जर॑त्नाम् ॥ "आ॒वे॒धस॑ {53}" स हि शु॒चिः ॥
 बृ॒ह॒स्पतिः॑ प्र॒थमं॑ जा॒यमानः॑ । म॒हो ज्यो॑तिषः प॒रमे॑ व्यो॒मन् ।
 स॒प्तास्य॑स्तुविजा॒तो र॒वेण॑ । वि स॒प्तर॑श्मि॒रध॒मत्त॑मा॒सि ॥ 13 (10)

T.B.2.8.2.8

बृ॒ह॒स्पतिः॑ स॒मज॑यद्-व॒सूनि॑ । म॒हो ब्र॒जान् गो॑मतो दे॒व ए॒षः ।
 अ॒पः सि॒षास॑न्थ-सु॒वर॑ प्र॒तीत्तः॑ । बृ॒ह॒स्पति॑र्ह॒न्त्यमि॒त्र-म॒र्कैः ॥
 "बृ॒ह॒स्पते॑ पर् {54}" "ये॒वा पि॒त्रे {55}" ॥
 "आ नो॑ दि॒वः {56}" "पा॒वीर॑वी {57}" ।
 "इ॒मा जु॒ह्वा॒ना {58}" "य॒स्ते स्त॒नः {59}" ।
 "स॒र॒स्वत्य॑भि नो॑ ने॒षि {60}" ॥ इ॒यं शु॒ष्मेभि॑र्बि॒सखा॑ इ॒वारु॑जत् ।
 सा॒नु गि॒रीणां॑ त॒विषे॑भि॒रूर्मि॑भिः ( ) । पा॒राव॑द॒घ्नीम॑व॒से सु॒वृत्ति॑भिः ।
 स॒र॒स्वती॑-मा॒विवा॑सेम धी॒तिभिः॑ ॥ 14 (12) (दे॒व॒यानै॑र्- दे॒वाः -
 सु॒पूतं॑-य॒जत्र॑-ह॒स्त-म॒स्ति-त॒मा-स्यूर्मि॑भिर् द्वे च) (A2)

2.8.3 अनुवाकं 3 – सौम्यादीनां सूक्तानि

T.B.2.8.3.1

सोमो॑ धे॒नु॒ꣳ सोमो॑ अ॒र्व॒न्त॒मा॒शुम् । सोमो॑ वी॒रं क॑र्म॒ण्यं द॑दातु ।

सा॒द॒न्यं वि॒द॒थ्यꣳ स॒भेय॑म् । पि॒तुः श्र॑वणं यो द॑दा॒श॒द॒स्मै ॥

"अ॒षाढं यु॒थ्सु{61}" त्वꣳ सोम॑ क्र॒तुभिः ॥

"या ते॑ धा॒मानि॑ ह॒विषा॑ यज॒न्ति {62}" ॥

त्वमि॒मा ओष॑धीः सोम॑ वि॒श्वाः ।

त्वम॒पो अ॑जनयस्त्वं गाः । त्वमा॑त॒तन्थो॑र्व॒न्तरि॑क्षम् ।

त्वं ज्योति॑षा वि॒तमो॑ वव॒र्थ ॥ 15 (10)

T.B.2.8.3.2

या ते॑ धा॒मानि॑ दि॒वि या पृ॑थि॒व्याम् । या प॑र्व॒तेष्वोष॑धीष्व॒प्सु ।

तेभि॑र्नो वि॒श्वैः सु॒मना॑ अहे॒डन् । राज॑न्थ् सोम॑ प्र॒ति ह॒व्या गृ॑भाय ॥

"वि॒ष्णोर्नु कं {63}" "तद॑स्य प्रि॒यम् {64}" । "प्र॒तद् वि॒ष्णुः {65}" ॥

प॒रो मा॑त्रया त॒नुवा॑ वृ॒धान । न ते॑ म॒हित्व॑-म॒न्वश्नु॑वन्ति ।

उ॒भे ते वि॒द्य रज॒सी पृ॒थि॒व्या वि॒ष्णो दे॒व त्वम् ।

पर॒मस्य॑ वि॒त्से ॥ 16 (10)

T.B.2.8.3.3

"वि॒च॒क्र॒मे {66}" "त्रि॒दे॒वः {67}" ॥

"आ ते॑ म॒हो{68}" "यो जा॒त ए॒व {69}" ।

"अ॒भि गो॒त्राणि॑ {70}" ॥ आ॒भिः स्पृ॒धो मि॒थती॑- ररि॒षण्य॑न् ।

अ॒मि॒त्रस्य॑ व्य॒थया॑ म॒न्युमि॑न्द्र । आ॒भिर्वि॒श्वा अ॒भियु॑जो वि॒षूचीः॑ ।

आ॒र्याय॑ वि॒शोऽव॑तारी॒र्दासीः॑ ॥ अ॒यञ् शृ॑ण्वे अ॒ध ज॑यन्नु॒त घ्नन् ।

अ॒यमु॑त प्र॒कृणु॑ते यु॒धा गाः । य॒दा स॒त्यं कृ॑णुते म॒न्युमि॑न्द्रः । 17 (10)

T.B.2.8.3.4

वि॒श्वं दृ॒ढं भ॑यत ए॒जद॑स्मात् ॥ अ॒नु स्व॒धा-म॑क्षर॒न्नापो॑ अस्य ।

अ॒व॒र्धत॑ म॒द्ध्य आ॑ ना॒व्याना॑म् ।

स॒द्धी॒चीने॑न॒ मन॑सा तमि॒न्द्र ओ॒जि॒ष्ठेन॑ । ह॒न्म॑नाऽह॒न्नभि॑द्यून् ॥

म॒रु॒त्वन्तं॑ वृ॒षभं॑ वा॒वृ॒धा॒नम् । अ॒क॒वा॒रिं दि॒व्यञ् शा॒समि॑न्द्रम् ॥

वि॒श्वासा॑ह॒मव॑से नू॒तना॑य । उ॒ग्रञ् स॒हो॒दामि॑ह तञ् हु॒वेम॑ ॥

ज॒नि॒ष्ठा उ॒ग्रः स॒हसे॑ तु॒राय॑ । 18 (10)

T.B.2.8.3.5

म॒न्द्र ओ॒जिष्ठो॑ बहु॒लाभि॑मानः । अव॑र्धन्नि॒न्द्रं म॒रुतश्चि॑दत्र ।
 मा॒ता यद्-वी॒रं द॒धन॑द्धनि॒ष्ठा ॥ क्व॑ स्या वो म॒रुतः स्व॒धाऽऽसी॑त् ।
 यन् मा॒मेक॑ꣳ स॒मध॑त्ताहि॒हत्यै॑ ॥ अ॒हꣳ ह्यु॒ग्रस्त॑विष-स्तुवि॒ष्मान् ।
 विश्व॑स्य श॒त्रो॒रन॑मं व॒धस्नैः॑ ॥ वृ॒त्रस्य॑ त्वा श्व॒सथा॑दी॒षमा॑णाः ।
 विश्वे॑ दे॒वा अ॑ज॒हुर्ये॑ सखायः ।
 म॒रुद्भि॑रिन्द्र स॒ख्यं ते॑ अस्तु । 19 (10)

T.B.2.8.3.6

अथे॒मा वि॒श्वाः पृ॑तना जया॒सि ॥ व॒धीं वृ॒त्रं म॒रुत॑ इन्द्रि॒येण॑ ।
 स्वेन॑ भा॒मेन॑ तवि॒षो ब॑भू॒वान् । अ॒हमे॒ता म॑नवे वि॒श्वश्च॑न्द्राः ।
 सु॒गा अ॒पश्च॑कर व॒ज्रबा॑हुः ॥ स यो वृ॒षा वृ॑ष्णि॒येभिः॑ स॒मोकाः॑ ।
 म॒हो दि॒वः पृ॑थि॒व्याश्च॑ स॒म्राट् । स॒तीन॑स॒त्त्वा ह॒व्यो भ॑रेषु ।
 म॒रुत्वा॑न्नो भव॒त्विन्द्र॑ ऊ॒ती ॥ इन्द्रो॑ वृ॒त्रम॑तरद्-वृ॒त्रतू॑र्यै । 20 (10)

T.B.2.8.3.7

अ॒नाधृ॑ष्यो म॒घवा॑ शू॒र इन्द्रः॑ । अ॒न्वेनं॑ विशो॑ अमदन्त पू॒र्वीः ।
 अ॒यꣳ रा॒जा ज॑गतश्च॒र्षणी॑नाम् ॥ स ए॒व वी॒रः स॑ उ वी॒र्या॑वान् ।

स ए॒करा॒जो जग॑तः पर॒स्याः । यदा वृ॒त्रम॑तर॒च्छूर॑ इन्द्रः ।
 अथा॑ भव॒दमि॒ताऽभि॑क्र॒तूना॑म् ॥ इन्द्रो॑ य॒ज्ञं व॑र्धयन् विश्व॒वेदाः॑ ।
 पु॒रोडा॑शस्य जुष॒तां ह॒विर्नः॑ ।
 वृ॒त्रं ती॒र्त्वा दान॑वं व॒ज्रबा॑हुः । 21 (10)

T.B.2.8.3.8

दि॒शोऽदृ॑ ह॒द्दृ॒हिता॑ दृ॒हणे॑न ॥ इ॒मं य॒ज्ञं व॑र्धयन् विश्व॒वेदाः॑ ।
 पु॒रोडा॑शं प्र॒तिगृ॑ष्णा॒त्विन्द्रः॑ । यदा वृ॒त्रम॑तर॒च्छूर॑ इन्द्रः ।
 अथै॑करा॒जो अ॑भव॒ज्जनाना॑म् ॥ इन्द्रो॑ दे॒वाञ्छ॑म्बर॒हत्य॑ आवत् ।
 इन्द्रो॑ दे॒वाना॑- म॒भवत् पु॒रोगाः॑ । इन्द्रो॑ य॒ज्ञे ह॒विषा॑ वावृ॒धानः॑ ।
 वृ॒त्रतू॑र्णो अ॒भय॑ श॒र्म य॑सत् ॥
 यः स॒प्त सि॒न्धू र॑दधात्-पृथि॒व्याम् ( ) ।
 यः स॒प्त लो॒कान॑कृ॒णोद्-दि॑शश्च ।
 इन्द्रो॑ ह॒विष्मान्-स॑ग॒णो म॒रुद्भिः॑ ।
 वृ॒त्रतू॑र्णो य॒ज्ञमि॒होप॑यासत् ॥ 22 (13)

(व॒व॒र्थ – वि॒थ्स – इ॒न्द्र – स्तु॒रा – या॒स्तु – वृ॒त्रतू॒र्ये – वज्र॑बाहुः
– पृ॒थि॒व्यां त्री॑णि च) (A3)

2.8.4 अनुवाकं 4 – अभिमातिहैन्द्रादिपशूनां सूक्तानि

T.B.2.8.4.1

इ॒न्द्र-स्तर॑स्वा-न॒भिमा॑तिहो॒ग्रः । हि॒रण्य॑वा॒शी-रि॒षिरः॑ सु॒वर्षाः॑ ।
तस्य॑ व॒यꣳ सु॒मतौ॑ य॒ज्ञिय॑स्य । अ॒पि भ॒द्रे सौ॑म॒नसे॑ स्याम ॥
हि॒रण्य॑वर्णो॒ अभयं॑ कृ॒णोतु॑ । अ॒भिमा॑ति॒हेन्द्रः॑ पृ॒तना॑सु जि॒ष्णुः ।
स नः॑ शर्म॑ त्रि॒वरू॑थं विय॑ꣳसत् । यू॒यं पा॑त स्व॒स्तिभिः॑ सदा॑ नः ॥
इ॒न्द्रꣳ स्तु॒हि वज्रि॑णꣳ स्तोम॑पृष्ठम् ।
पु॒रोडा॑शस्य जुष॒ताꣳ ह॒विर्नः॑ । 23 (10)

T.B.2.8.4.2

ह॒त्वाऽभि॑मा॒तीः पृ॒तनाः॑ सह॒स्वान् । अथा॑भयं कृ॒णुहि॑ वि॒श्वतो॑ नः ॥
स्तु॒हि शूरं॑ वज्रि॑ण-म॒प्रती॑तम् (म॒प्रती॑तम्) ।
अ॒भिमा॑ति॒हनं॑ पु॒रुहू॑तमिन्द्रम् ।
य एक॑ इच्छ॒तप॑तिर्ज॒नेषु॑ । तस्मा॑ इन्द्रा॒य ह॒विरा॑जु॒होत॑ ॥
इन्द्रो॑ दे॒वाना॑मधि॒पाः पु॒रोहि॑तः । दि॒शां प॑तिरभवद्-वा॒जिनी॑वान् ।

अ॒भि॒मा॒ति॒हा त॒वि॒ष॒स्तु॒वि॒ष्मा॒न् ।

अ॒स्म॒भ्यं चि॒त्रं वृ॒ष॒णं र॒यिं दा॒त् ॥ 24 (10)

T.B.2.8.4.3

य इ॒मे द्या॒वापृ॒थि॒वी म॒हि॒त्वा । ब॒ले॒ना॒दृ॒ह॒द॒भि॒मा॒ति॒हे॒न्द्रः ।

स नो॑ ह॒विः प्र॒ति॒गृ॒भ्णा॒तु रा॒तये॑ ॥ दे॒वानां॑ दे॒वो नि॒धि॒पा नो॑ अ॒व्यात् ॥

"अ॒न॒व॒स्ते रथं॑ {71}" " वृ॒ष्णे य॒त्ते {72} ।

"इ॒न्द्र॒स्य नु॑ वी॒र्या॑ {73} "ण्य॒ह॒न्न॒हि॒म् {74} ॥

इ॒न्द्रो या॒तोऽव॒सि॒तस्य॑ रा॒जा ॥ श॒म॒स्य च॑ शृ॒ङ्गि॒णो व॒ज्र॒बा॒हुः ।

से॒दु रा॒जा क्षे॒ति च॒र्ष॒णी॒नाम् । अ॒रान्न॑ ने॒मिः प॒रि॒ता ब॒भूव ॥ 25 (10)

T.B.2.8.4.4

अ॒भि सि॒द्धो अ॒जि॒गा॒दस्य॑ श॒त्रून् । वि॒ ति॒ग्मे॒न वृ॒ष॒भे॒णा पु॒रोऽभे॑त् ।

सं वृ॒ज्रे॒णा॒सृ॒जद्-वृ॒त्र॒मि॒न्द्रः । प्र॒ स्वां म॒ति॒मति॑र॒च्छा॒श॒दानः ॥

वि॒ष्णुं दे॒वं वृ॒रु॒ण॒मू॒तये॑ भ॒गम् । मे॒द॒सा दे॒वा व॒पया॑ य॒ज॒ध्वम् ।

ता नो॑ य॒ज्ञ॒मा॒गतं॑ वि॒श्व॒धे॒ना । प्र॒जा॒व॒द॒स्मे द्र॒वि॒णे॒ह ध॒त्तम् ॥

मे॒द॒सा दे॒वा व॒पया॑ य॒ज॒ध्वम् ।

वि॒ष्णुं च॑ दे॒वं वृ॒रु॒णं च॑ रा॒तिम् । 26 (10)

T.B.2.8.4.5

ता नो॑ अमी॒वा अप॒बाध॑मानौ । इमं॑ य॒ज्ञं जु॒षमा॑णावुपेतम् ॥
विष्णू॑वरुणा यु॒वम॑ध्व॒राय॑ नः । वि॒शे जना॑य म॒हि शर्म॑ यच्छतम् ।
दी॒र्घप्र॑यज्यू ह॒विषा॑ वृ॒धाना॑ । ज्योति॑षाऽरातीर्दहतं तमा॑सि ॥
ययो॑रोजसा स्क्वि॒ता रजा॑सि । वी॒र्ये॑भिर् वी॒रत॑मा शवि॒ष्ठा ।
या पत्ये॑ते अप्र॒तीत्ता॑ सहो॒भिः । विष्णू॑ अ॒गन्व॑रुणा पू॒र्वहू॑तौ ॥ 27 (10)

T.B.2.8.4.6

विष्णू॑वरुणा वभि॒शस्ति॑पा वा॒म् । दे॒वा य॑जन्त ह॒विषा॑ घृ॒तेन॑ ।
अपा॑मीवा॒ सेध॑त॒ रक्ष॑सश्च । अथा॑ धत्तं य॒जमा॑नाय शं योः ॥
अ॒होमु॑चा वृष॒भा सु॒प्रतू॑र्ती । दे॒वानां॑ दे॒वत॑मा शचि॒ष्ठा ।
विष्णू॑वरुणा प्र॒तिह॑र्यतं नः । इ॒दं नरा॑ प्र॒यत॑मू॒तये॑ ह॒विः ॥
म॒ही नु॑ द्यावापृथि॒वी इ॒ह ज्येष्ठे॑ ।
रु॒चा भ॑वता॒ शुच॑यद्भि॒रर्केः॑ । 28 (10)

T.B.2.8.4.7

यथ्सी॑ वरि॒ष्ठे बृ॒हती॑ विमि॒न्वन् । नृ॒वद्भ्यो॑ऽक्षा पप्र॒थाने॑भिरे॒वैः ॥
प्र पू॒र्वजे॑ पि॒तरा॑ नव्यसीभिः । गी॒र्भिः कृ॑णु॒ध्व॒ सद॑ने ऋ॒तस्य॑ ।

आ नो॑ द्या॒वापृ॑थि॒वी दै॒व्येन॑ । जने॑न या॒तं म॒हि वां॑ व॒रूथ॑म् ॥
 स इ॒थ्स्वपा॑ भुव॒नेष्वा॑स । य इ॒मे द्या॒वापृ॑थि॒वी ज॒जान॑ ।
 उ॒र्वी ग॑भी॒रे रज॑सी सु॒मेके॑ ॥ अ॒व॒ञ्शे॑ धी॒रः श॒च्या स॒मैर॑त् ॥ 29 (10)

T.B.2.8.4.8

भू॒रिं द्वे॑ अ॒चर॑न्ती च॒रन्त॑म् । प॒द्वन्तं॑ गर्भ॑म॒पदी॑ दधा॒ते ।
 नि॒त्यं न॒ सूनुं॑ पि॒त्रोरु॑प॒स्थे ॥ तं पि॑पृ॒तञ् रो॑दसी स॒त्यवा॑चम् ॥
 इ॒दं द्या॒वापृ॑थि॒वी स॒त्यम॑स्तु । पि॒त॒र्-मा॒त॒र्-यदि॑होप॒ब्रुवे॑ वा॒म् ।
 भू॒तं दे॒वाना॑म॒वमे॑ अ॒वोभिः॑ । वि॒द्यामे॑षं वृ॒जनं॑ जी॒रदा॑नुम् ॥
 उ॒र्वी पृ॒थ्वी बहु॑ले दू॒रे अ॒न्ते । उप॑ब्रुवे नम॒सा य॒ज्ञे अ॒स्मिन् ( ) ।
 दधा॑ते ये सु॒भगे॑ सु॒प्रतू॑र्ती । द्या॒वा र॒क्षतं॑ पृथि॒वी नो॑ अ॒भ्वात् ॥
 "या जा॒ता ओष॑धयो {75}, "ऽति॒ विश्वाः॑ परि॒ष्ठाः {76}" ।
 "या ओष॑धयः सोम॒राज्ञी॑ {77} "रश्वा॒वती॑ञ् सोम॒वती॑म् {78}" ।
 "ओष॑धीरि॒ति मा॒तरो॑ {79} "ऽन्या॑ वो अ॒न्याम॑वतु {80} ॥ 30 (15)
 (ह॒विर्नो॑ - दा॒द् - ब॒भूव॑ - रा॒तिं - पू॒र्वहू॑ता - व॒र्के - रै॒र -
 द॒स्मिन् पञ्च॑ च) (A4)

2.8.5 अनुवाकं 5 – ऐन्द्राग्नपश्वादीनां सूक्तानि

T.B.2.8.5.1

"शुचिं॑ नु॒ स्तोम॑ {81}", "श्न॑थद्-वृ॒त्रम् {82} ।

"उ॒भा वा॑मिन्द्रा॒ग्नी {83}, "प्र॑चर्ष॒णिभ्यः॑ {84}" ।

"आ॑ वृ॒त्रह॑णा {85}" "गी॒र्भिर्-वि॑प्रः {86}" ॥

ब्र॒ह्मण॑स्प॒ते त्वम॑स्य॒ यन्ता॑ ।

सू॒क्तस्य॑ बो॒धि त॑नयं च जि॒न्व । वि॒श्वं तद्-भ॒द्रं य॑द॒वन्ति॑ दे॒वाः ।

बृ॒हद्व॑दे॒म वि॒दथे॑ सु॒वीराः॑ ॥ स ई॒र् स॒त्येभिः॑ स॒खिभिः॑ शु॒चिर्द्भिः॑ ।

गो॒धा॒य॒स॒म् वि॑ ध॒न॒सैर॑त॒र्दत् । ब्र॒ह्मण॑स्प॒तिर्-वृ॑ष॒भिर्व॒राहैः॑ ॥ 31 (10)

T.B.2.8.5.2

घ॒र्मस्वे॑देभिर्-द्र॒विणं॑ व्या॒नट् ॥ ब्र॒ह्मण॑स्प॒ते-र॑भ॒वद्य॑था व॒शम् ।

स॒त्यो म॒न्युर्म॑हि॒ कर्मा॑ करिष्य॒तः ।

यो गा॑ उ॒दाज॒थ्स दि॒वे वि॑ चा॒भज॑त् ।

म॒हीव॑ री॒तिः श॑व॒सा सर॑त् पृथक् ॥ इ॒न्धा॒नो अ॒ग्निं व॑न॒वद्व॑नुष्य॒तः ।

कृ॒तब्र॑ह्मा शू॒शुव॑द्-रा॒तह॑व्य॒ इत् । जा॒तेन॑ जा॒तम॑ति॒ सृत् प्र॑सृ॒त्सते॑ ।

यं॑ यं॑ यु॒जं॑ कृ॒णु॒ते ब्र॒ह्म॒ण॒स्प॒तिः॑ ॥

ब्र॒ह्म॒ण॒स्प॒ते सु॒य॒म॒स्य॑ वि॒श्व॒हा ॥ 32 (10)

T.B.2.8.5.3

रा॒यः॑ स्या॒म र॒थ्यो॑ वि॒व॒स्व॒तः॑ । वी॒रेषु॑ वी॒रा॒ उप॑पृ॒ङ्गि॒ध न॒स्त्व॒म् ।
यदी॑शा॒नो ब्र॒ह्म॒णा वे॒षि मे॑ ह॒व॒म् ॥ स इ॒ज्ज॒ने॒न स॒ वि॒शा स॒ जन्म॑ना ।
स पु॒त्रैर्वा॑जं॒ भर॑ते॒ धना॒ नृ॒भिः॑ । दे॒वानां॑ यः॒ पि॒तर॑मा॒विवा॑सति ।
श्र॒द्धा॒म॒ना ह॒विषा॑ ब्र॒ह्म॒ण॒स्प॒तिम् ॥ "या॒स्ते पू॒ष॒न्ना वो॑ अ॒न्तः {87}" ।
"शु॒क्रं ते॑ अ॒न्यत् {88}", "पू॒षे॒मा आ॒शाः {89}" ॥

प्र॒प॒थे प॒थाम॑ज॒निष्ट॑ पू॒षा । 33 (10)

T.B.2.8.5.4

प्र॒प॒थे दि॒वः प्र॒प॒थे पृ॒थि॒व्याः॑ । उ॒भे अ॒भि प्रि॒य॒त॒मे स॒ध॒स्थे॑ ।
आ च॒ परा॑ च च॒रति॑ प्र॒जा॒न॒न् ॥ पू॒षा सु॒ब॒न्धु॒र्दिव॑ आ पृ॒थि॒व्याः॑ ।
इ॒ड॒स्प॒तिर्-म॒घ॒वा द॒स्म॒व॒र्चाः॑ । तं दे॒वा॒सो अ॒द॒दुः सू॒र्या॒यै॑ ।
का॒मे॒न कृ॒तं त॒व॒स॒ स्व॒ञ्च॒म् ॥ अ॒जा॒श्वः॑ प॒शु॒पा वा॒ज॒व॒स्त्यः॑ ।
धि॒यं॒जि॒न्वो वि॒श्वे॒ भु॒व॒ने अ॒र्पि॒तः॑ ।
अ॒ष्ट्रां पू॒षा शि॒थि॒रा॒मु॒द्व॒री॒वृ॒जत् ॥ 34 (10)

T.B.2.8.5.5

स॒च॒क्षा॒णो॒ भुव॑ना दे॒व ई॑यते ॥ शु॒ची॑ वो ह॒व्या म॑रुतः शु॒चीना॑म् ।
शु॒चि॑र् हि॒नो॒म्य॒ध्व॒रर् शु॒चि॑भ्यः । ऋ॒तेन॑ स॒त्यमृ॑त॒साप॑ आयन् ।
शु॒चिज॑न्मानः शु॒चयः॑ पा॒वकाः॑ ॥ प्र चि॒त्रम॑र्कं गृ॒णते॑ तु॒राय॑ ।
मा॒रुता॑य स्व॒तव॑से भ॒रद्ध्व॑म् । ये स॒हा॒सि॑ स॒हसा॑ स॒हन्ते॑ ।
रे॒जते॑ अ॒ग्ने पृ॒थि॒वी म॒खेभ्यः॑ ॥

अ॒से॒ष्वा म॑रुतः खा॒दयो॑ वः । 35 (10)

T.B.2.8.5.6

वक्षः॑सु रु॒क्मा उप॑शि॒श्रिया॑णाः । वि वि॒द्युतो॑ न वृ॒ष्टिभी॑ रु॒चा॒नाः ।
अनु॑ स्व॒धामा॑यु॒धैर्-य॑च्छ॒मानाः॑ ॥ या वः॑ श॒र्म श॑श॒माना॑य स॒न्ति ।
त्रि॒धातू॑नि दा॒शुषे॑ यच्छ॒ताधि॑ । अ॒स्मभ्यं॑ ता॒नि म॑रुतो॒ विय॑न्त ।
रयिं॑ नो॒ धत्त॑ वृष॒णः सु॒वीर॑म् ॥ इ॒मे तु॒रं म॑रुतो॒ राम॑यन्ति ।
इ॒मे स॒हः स॒हस॑ आ॒नम॑न्ति ।
इ॒मे श॒सं व॑नुष्य॒तो नि॑पान्ति ॥ 36 (10)

T.B.2.8.5.7

गुरु॑द्वेषो॑ अरु॑षे दध॑न्ति ॥ अ॒रा इ॒वेद॑च॒रमा॑ अ॒हेव॑ ।
 प्र॑ प्र॒जाय॑न्ते अक॑वा॒ महो॑भिः । पृ॒श्नेः पु॒त्रा उप॑मा॒सो र॑भि॒ष्ठाः ।
 स्वया॑ म॒त्या म॒रुतः॑ संमि॑मिक्षुः ॥ अनु॑ ते दायि॒ मह॑ इन्द्रि॒याय॑ ।
 स॒त्रा ते वि॒श्वम॑नु वृ॒त्रह॑त्ये । अनु॑ क्ष॒त्रम॑नु स॒हो य॑जत्र ।
 इन्द्र॑ दे॒वेभि॑रनु॒ ते नृ॑षह्ये ॥ य इन्द्र॑ शु॒ष्मो म॑घवन्ते अ॒स्ति । 37 (10)

T.B.2.8.5.8

शि॒क्षा स॒खिभ्यः॑ पु॒रुहू॑त नृ॒भ्यः । त्व॑ हि दृ॒ढा म॑घवन् वि॒चेताः॑ ।
 अ॒पावृ॑धि॒ परिवृ॑तिं न रा॒धः ॥ इन्द्रो॑ रा॒जा ज॑गतश्च॒र्षणी॑नाम् ।
 अधि॑क्षमि वि॒षुरूपं॑ यद॒स्ति । ततो॑ ददातु दा॒शुषे॑ व॒सूनि॑ ।
 चोद॑द्रा॒ध उप॑स्तुतश्चि॒दर्वाक्॑ ॥ तमु॑ षु॒हि यो अ॒भिभू॑त्यो॒जाः ।
 व॒न्वन्न॑वातः पु॒रुहू॑त इन्द्रः॑ ।
 अ॒षाढ॑मु॒ग्रं स॑हमा॒नमा॑भिः ( ) । 38 (10)

T.B.2.8.5.9

गी॒र्भिर्व॑र्द्ध वृ॒षभं॑ च॒र्षणी॑नाम् ॥ स्थू॒रस्य॑ रा॒यो बृ॑हतो य ई॒शे ।
 तमु॑ षु॒वाम वि॒दथे॑ष्विन्द्रम् । यो वा॒युना॑ जयति गो॒मती॑षु ।

प्र धृ॒ष्णु॒या न॒यति॑ व॒स्यो॒ अ॒च्छ ॥ आ ते शु॒ष्मो वृ॒षभ॑ ए॒तु प॒श्चात् ।

ओ॒त्तरा॒दध॒रागा पु॒रस्ता॑त् । आ वि॒श्वतो॑ अ॒भि स॒मै॒त्व॒र्वाङ् ।

इन्द्र॑ द्यु॒म्न॒ सुव॑र्व॒द्धे॒ह्यस्मे ॥ 39 (9)

(व॒राहैर् - वि॒श्वहा॑ - ऽज॒निष्ट॑ पू॒षो - द्वा॒रीवृ॑जत् - खा॒दयो॑ वः -

पा॒न् - त्य॒स्त - या॒भिर् - + न॒व च॑) (A5)

2.8.6 अनुवाकं 6 – सावित्रादिपशूनां सूक्तानि

T.B.2.8.6.1

आ दे॒वो या॒तु स॒विता सु॒रत्नः॑ । अ॒न्तरि॑क्ष॒प्रा वह॑मानो अ॒श्वैः ।

ह॒स्ते द॒धानो॑ न॒र्या पु॒रूणि॑ । नि॒वेश॑यन् च प्र॒सुवन् च॑ भू॒म ॥

अ॒भीवृ॑तं कृ॒शनैर् वि॒श्वरू॑पम् । हि॒रण्य॑श॒म्यं य॑ज॒तो बृ॒हन्त॑म् ।

आ॒स्थाद्-रथ॑ स॒विता चि॒त्रभा॑नुः ।

कृ॒ष्णा र॒जा॒सि त॒विषीं॑ द॒धानः॑ ॥ स॒घा नो॑ दे॒वः स॒विता स॒वाय॑ ।

आ॒सावि॑षद्-व॒सुप॑तिर्-व॒सूनि॑ । 40 (10)

T.B.2.8.6.2

वि॒श्रय॑माणो अ॒मति॑मु॒रूची॑म् । म॒र्तभो॑ज॒नम॑ध रा॒सते॑ न ॥

वि ज॒नाञ्छ॑या॒वाः शि॒तिपा॑दो अ॒ख्यन् । रथ॑ हिर॒ण्य प्र उ॒गं वृ॑हन्तः ।

श॒श्वद्-दि॒शः स॒वि॒तुर्-दै॒व्यस्य॑ । उ॒प॒स्थे वि॒श्वा भु॒व॒ना॒नि त॒स्थुः ॥
 वि सु॒प॒र्णो अ॒न्तरि॑क्षाण्य॒ख्यत् । ग॒भी॒र॒वे॒पा अ॒सुरः सु॒नी॒थः ।
 क्वे॒दा॒नीꣳ सूर्यः॑ कश्चि॒केत॑ । क॒त॒मां द्याꣳ र॒श्मि॒र॒स्या॒त॒तान॑ ॥ 41 (10)

T.B.2.8.6.3

भ॒गं धि॒यं वा॒ज॒य॒न्तः पु॒र॒न्धि॒म् । न॒रा॒शꣳसो॑ ग्ना॒स्प॒ति॒र्नो अ॒व्यात् ।
 आ॒ऽये वा॒म॒स्य॑ सं॒ग॒थे र॒यी॒णाम् । प्रि॒या दे॒व॒स्य॑ स॒वि॒तुः स्या॑म ॥
 आ नो॑ वि॒श्वे अ॒स्क्रा ग॒म॒न्तु दे॒वाः । मि॒त्रो अ॒र्य॒मा व॒रु॒णः स॒जोषाः॑ ॥
 भु॒वन् यथा॑ नो॒ वि॒श्वे वृ॒धा॒सः ॥ क॒र॒न्थ् सु॒ष॒हा वि॒थु॒रं न श॑वः ॥
 शं नो॑ दे॒वा वि॒श्वदे॒वा भ॒व॒न्तु ।
 शꣳ स॒र॒स्व॒ती स॒ह धी॒भि॒र॒स्तु । 42 (10)

T.B.2.8.6.4

श॒म॒भि॒षा॒चः श॒मु रा॒ति॒षा॒चः । शं नो॑ दि॒व्याः पा॒रि॒वाः शं नो॑ अ॒प्याः ॥
 ये स॒वि॒तुः स॒त्य॒स॒व॒स्य॑ वि॒श्वे ॥ मि॒त्र॒स्य॑ व्र॒ते व॒रु॒ण॒स्य॑ दे॒वाः ।
 ते सौ॒भ॒गं वा॒ी॒र॒व॒द्गो॒म॒द॒ज्जः । द॒धा॒त॒न द्र॒वि॒णं चि॒त्र॒म॒स्मे ॥
 अ॒ग्ने या॒हि दू॒त्यं वा॒रि॒षे॒ण्यः । दे॒वां अ॒च्छा ब्र॒ह्म॒कृ॒ता ग॒णे॒न ।

सर॑स्वतीं॒ मरु॑तो अ॒श्विनाऽपः॑ ।

यक्षि॑ दे॒वान् रत्न॑धेयाय॒ विश्वान्॑ ॥ 43 (10)

T.B.2.8.6.5

द्यौः॑ पि॒तः पृ॒थिवि॑ मा॒तर॑द्धृक् । अ॒ग्नै॑ भ्रा॒तर्व॑सवो मृ॒डता॑ नः ।

विश्व॑ आ॒दित्या॑ आ॒दिते॑ स॒जोषाः॑ । अ॒स्मभ्य॑ शर्म॑ बहु॒लं विय॑न्त ॥

विश्वे॑ दे॒वाः शृ॑णुतेम॒ हवं॑ मे । ये अ॒न्तरि॑क्षे य॒ उप॒ द्यवि॑ ष्ठ ।

ये अ॒ग्निजि॒ह्वा उ॒त वा॒ यज॑त्राः ।

आ॒सद्-या॒स्मिन् ब॒र्हिषि॑ मा॒दय॑द्ध्वम् ॥

आ वां॑ मि॒त्राव॑रुणा ह॒व्यजु॑ष्टिम् ।

नम॑सा दे॒वा वव॑साऽऽव॒वृत्याम्॑ । 44 (10)

T.B.2.8.6.6

अ॒स्माकं॑ ब्र॒ह्म पृ॒तना॑सु स॒ह्या अ॒स्माक॑म् । वृ॒ष्टिर्-दि॒व्या सु॒पा॒रा ॥

यु॒वं व॑स्त्राणि पी॒वसा॑ वसा॒थे । यु॒वोर॑च्छि॒द्रा म॑न्तवो ह॒ सर्गाः॑ ।

अवा॑तिरतम॒नृता॑नि वि॒श्वा । ऋ॒तेन॑ मि॒त्राव॑रुणा स॒चेथे॑ ॥

तथ्सु॑ वां मि॒त्राव॑रुणा म॒हित्व॑म् । ई॒र्मा त॒स्थुषी॑रह॒भिर्-दु॒दुहे॑ ।

वि॒श्वाः पि॒न्वथ॑ स्व॒सर॒स्य॑ धे॒नाः ।

अनु॑ वा॒मेकः॑ प॒वि॒राव॑वर्ति ॥ 45 (10)

T.B.2.8.6.7

यद्व॑हि॒ष्ठं ना॒ति॒वि॒दे॑ सु॒दानू । अ॒च्छि॒द्र॒श्म॑ भु॒वन॑स्य गो॒पा ।

ततो॑ नो मि॒त्राव॑रुणा-व॒वीष्ट॑म् । सि॒षास॑न्तो जी॒गिवा॑ऽसः स्याम ॥

आ नो॑ मि॒त्राव॑रुणा ह॒व्यदा॑तिम् । घृ॒तैर्-ग॑व्यू॒तिमु॑क्ष॒तमि॒डाभिः॑ ।

प्रति॑ वा॒मत्र॑ व॒रमा॑ जनाय । पृ॒णीत॑मु॒द्रो दि॒व्यस्य॑ चा॒रौः ॥

प्र बा॒हवा॑ सि॒सृतं॑ जी॒वसे॑ नः । आ नो॑ ग॒व्यू॒तिमु॑क्ष॒तं घृ॒तेन॑ । 46 (10)

T.B.2.8.6.8

आ नो॑ जने॑ श्रव॒यतं॑ यु॒वाना॑ । श्रु॒तं मे॑ मि॒त्राव॑रुणा ह॒वेमा॑ ॥

इ॒मा रु॒द्राय॑ स्थि॒रध॑न्वने गि॒रः । क्षि॒प्रेष॑वे दे॒वाय॑ स्व॒धाम्ने॑ ।

अ॒षाढा॑य॒ सह॑मानाय मी॒ढुषे॑ । ति॒ग्मायु॑धाय भ॒रता॑ शृ॒णोत॑न ॥

त्वा द॑त्तेभी रु॒द्र श॑न्तमेभिः । श॒त॒हि॒मा अ॑शीय भेष॒जेभिः॑ ।

व्य॑स्मद्द्वेषो वि॒तरं॑ व्य॒हः । व्य॑मी॒वा॒श्वा॒तय॑स्वा वि॒षूचीः॑ ॥ 47 (10)

T.B.2.8.6.9

"अ॒र॒हन् बिभ॑र्षि {90}, "मा न॒स्तो॒के {91}" ॥

आ ते॑ पि॒त॒र्म॒रुता॑ सु॒म्नमे॑तु । मा नः॑ सूर्य॑स्य स॒न्दृशो॑ यु॒योथाः॑ ।

अ॒भि नो॑ वी॒रो अ॒र्वति॑ क्षमे॒त । प्र॒जाये॑महि रु॒द्र प्र॒जाभिः॑ ॥

ए॒वा ब॑भ्रो वृष॑भ चे॒कितान॑ । यथा॑ दे॒व न ह॑णी॒षे न ह॑स्सि ।

हा॒व॒नश्रू॑र्नो रु॒द्रेह॑ बो॒धि । बृ॒हद्व॑दे॒म वि॒दथे॑ सु॒वीराः॑ ॥

"प॒रिणो॑ रु॒द्रस्य॑ हे॒तिः{92}", "स्तु॒हि श्रु॒तम् ( ) {93}" ।

"मी॒ढुष्ट॒मा {94}" "र॒हन् बिभ॑र्षि {95}" ।

"त्वम॑ग्ने रु॒द्र {96}, "आ वो॑ रा॒जान॑म् {97}" ॥ 48 (12)

(व॒सू॒नि – त॒ता – नास्तु॑ – वि॒श्वान् – व॒वृ॒त्यां – व॒वर्ति॑ – घृ॒तेन॑ –
विषू॑चीः – श्रु॒तं द्वे च॑) (A6)

2.8.7 अनुवाकं 7 – सौर्यादिपशूनां सूक्तानि

T.B.2.8.7.1

सूर्यो॑ दे॒वीमु॒षस॑ रोच॑माना म॒र्यः । न योषा॑म॒भ्येति॑ प॒श्चात् ।

यत्रा॑ नरो॑ दे॒वय॑न्तो यु॒गानि॑ । वि॒तन्व॑ते प्र॒ति भ॒द्राय॑ भ॒द्रम् ॥

भ॒द्रा अ॒श्वा ह॒रितः॑ सूर्य॑स्य । चि॒त्रा ए॒दग्वा॑ अ॒नुमा॑द्यासः ।

न॒म॒स्य॒न्तो॑ दि॒व आ॑ पृ॒ष्ठम॑स्थुः । परि॒ द्या॒वापृ॑थि॒वी य॑न्ति स॒द्यः ॥

तथ् सूर्य॑स्य दे॒वत्वं॑ तन् म॒हित्व॑म् ।

म॒द्द॒ध्या क॑र्तो॒र्-वि॑त॒तꣳ सं॑ज॒भार॑ । 49 (10)

T.B.2.8.7.2

यदे॒दयु॑क्त ह॒रितः॑ स॒धस्था॑त् । आ॒द्रात्री॑ वा॒सस्त॑नुते सि॒मस्मै॑ ॥

तन् मि॒त्रस्य॑ वरु॒णस्या॑भि॒चक्षे॑ । सूर्यो॑ रू॒पं कृ॑णुते द्यो॒रुप॑स्थे ।

अ॒न॒न्तम॑न्यद्-रु॒शद॑स्य पा॒जः । कृ॒ष्णम॑न्यद्भ॒रितः॑ सं॒भर॑न्ति ॥

अ॒द्या दे॒वा उ॑दिता सूर्य॑स्य । नि॒रꣳह॑सः पि॒पृता॑न्नि॒रव॑द्यात् ।

तन्नो॑ मि॒त्रो वरु॑णो मा॒मह॑न्ताम् ।

अ॒दि॒तिः सि॑न्धुः पृ॒थि॒वी उ॒त द्यौः॑ ॥ 50 (10)

T.B.2.8.7.3

दि॒वो रु॒क्म उ॑रु॒चक्षा॑ उदेति । दू॒रे अ॑र्थ॒स्तर॑णिर्-भ्राज॑मानः ।

नू॒नं ज॑नाः सूर्ये॑ण प्रसू॒ताः । आ॒यन्न॑र्था॒नि कृ॑णव॒न्नपाꣳसि॑ ॥

शं नो॑ भव॒ चक्ष॑सा शं नो॒ अह्ना॑ । शं भा॒नुना॑ शꣳ हि॒मा शं घृ॑णेन ।

यथा॑ श॒मस्मै॑ श॒मस॑द्-दु॒रोणे॑ । तथ् सूर्य॑ द्रवि॒णं धे॑हि चि॒त्रम् ॥

चि॒त्रं दे॒वाना॑-मु॒दगा॑दनी॒कम् । चक्षु॑र्मि॒त्रस्य॑ वरु॒णस्या॑ग्नेः । 51 (10)

T.B.2.8.7.4

आ॒ऽप्रा॒ द्या॒वापृ॒थि॒वी अ॒न्तरि॑क्षम् । सूर्य॑ आ॒त्मा जग॑तस्त॒स्थुष॑श्च ॥

"त्वष्टा॑ दधत् {98}, "तन्न॑-स्तु॒रीप॑म् {99}" ।

"त्वष्टा॑ वी॒रं {100}" "पिशङ्ग॑रूपः {101}" ॥

द॒शे॒मं त्वष्टु॑र्जनयन्त॒ गर्भ॑म् । अ॒तन्द्रा॑सो यु॒वत॑यो बि॒भर्त्र॑म् ।

ति॒ग्मा॒नीक॑ꣳ स्वय॑शसं जने॑षु । वि॒रोच॑मानं परि॑षीं नयन्ति ॥

आ॒वि॒ष्ट्यो व॑र्द्धते चा॒रु॒रासु॑ ।

जि॒ह्वा॒नामू॑र्ध्वः स्वय॑शा उप॒स्थे ॥ 52 (10)

T.B.2.8.7.5

उ॒भे त्वष्टु॑र्बिभ्यतु॒र्-जा॑यमानात् । प्र॒तीची॑ सि॒ꣳहं प्र॑तिजोषयेते ॥

"मि॒त्रो ज॒नान् {102}, "प्र॑समि॒त्र {103}" ॥

अ॒यं मि॒त्रो न॑मस्यः सु॒शेवः॑ । रा॒जा सु॒क्षत्रो॑ अ॒जनि॑ष्ट वे॒धाः ।

तस्य॑ व॒यꣳ सु॒मतौ॑ य॒ज्ञिय॑स्य । अ॒पि भ॒द्रे सौ॑म॒नसे॑ स्याम ॥

अ॒न॒मी॒वास॑ इ॒डया॑ म॒दन्तः॑ । मि॒तज्म॑वो वरि॒मन्ना॑ पृ॒थि॒व्याः ।

आ॒दि॒त्यस्य॑ व्र॒तमु॑पक्ष्यन्तः । 53 (10)

T.B.2.8.7.6

व॒यं मि॒त्रस्य॑ सु॒म॒तौ स्या॑म ॥ मि॒त्रं न ई॒ꣳ शि॒म्या गो॑षु ग॒व्यव॑त् ।
 स्वा॒धियो॑ वि॒दथे॑ अ॒प्स्वजी॑जनन् । अ॒रेज॑यता॒ꣳ रोद॑सी पाज॒सा
 गिरा॑ । प्र॒ति प्रि॒यं य॑ज॒तं ज॒नुषा॑मवः ॥ म॒हाꣳ आ॑दि॒त्यो न॑म॒सोप॑स॒द्यः ।
 या॒तय॑ज्जनो गृण॒ते सु॒शेवः॑ । तस्मा॑ ए॒तत् प॑न्य॒तमा॑य जुष्टम् ।
 अ॒ग्नौ मि॒त्राय॑ ह॒विरा॑जु॒होत ॥ आ॒वाꣳ र॒थो रोद॑सी ब॒द्धधा॑नः । 54 (10)

T.B.2.8.7.7

हि॒रण्य॑यो वृष॒भिर्या॑त्व॒श्चैः॑ । घृ॒तव॑र्त॒निः प॒विभी॑ रु॒चानः॑ ।
 इ॒षां वो॒ढा नृ॒पति॑र्वा॒जिनी॑वान् ॥ स प॑प्र॒थानो॑ अ॒भि प॑ञ्च भू॒म ।
 त्रि॒वन्धु॑रो म॒नसाऽऽया॑तु यु॒क्तः । वि॒शो ये॒न ग॑च्छ॒थो दे॒वय॑न्तीः ।
 कु॒त्रा चि॒द्याम॑म॒श्विना॑ द॒धाना॑ ॥ स्व॒श्वा य॑श॒साऽऽया॑त॒मर्वा॑क् ।
 द॒स्रा नि॒धिं म॑धु॒मन्तं॑ पि॒बाथः॑ ।
 वि वाꣳ र॒थो व॒द्ध्वा या॑द॒मानः॑ । 55 (10)

T.B.2.8.7.8

अ॒न्तान् दि॒वो बा॑ध॒ते वर्त॑नि॒भ्याम्॑ ॥ यु॒वोः श्रि॒यं परि॑ योषा॑ वृणीत ।
 सू॒रो दु॒हिता॑ परि॒तक्मि॑यायाम् । यद्-दे॒वय॑न्त॒मव॑थः श॒चीभिः॑ ।

परि॒घ्न॒स् वा॑ म॒ना वा॑ व॒यो गा॒म् ॥ यो ह॒ स्य वा॑ रथि॒रा व॒स्त
उ॒स्राः । रथो॑ यु॒जानः॑ परि॒याति॑ वर्तिः । तेन॑ नः॒ शं यो॒रुष॒सो व्यु॑ष्टौ ।
न्यश्चि॑ना वह॒तं य॒ज्ञे अ॒स्मिन् ॥ यु॒वं भु॒ज्युम॑वविद्ध॒स् समु॑द्रे । 56 (10)

T.B.2.8.7.9

उ॒दूह॒थुर्ण॑सो अ॒सि॒धानैः॑ । प॒त॒त्रिभि॑-र॒श्रमै॑-र॒व्यथि॑भिः ।
द॒स॒नाभि॑रश्चि॒ना पा॒रय॑न्ता ॥ अ॒ग्नी॒षोमा॑ यो अ॒द्य वा॑म् ।
इ॒दं व॑चः स॒पर्य॑ति । तस्मै॑ ध॒त्त॒स् सु॒वीर्य॑म् । ग॒वां पोष॑ स्वश्चि॒यं ॥
यो अ॒ग्नी॒षोमा॑ ह॒विषा॑ स॒पर्या॑त् । दे॒व॒द्री॒चा म॑न॒सा यो घृ॑तेन ।
तस्य॑ व्र॒त॒स् रक्ष॑तं पा॒तम॑ह॒सः । 57 (10)

T.B.2.8.7.10

वि॒शे ज॑नाय॒ महि॑ श॒र्म य॑च्छ॒तम् ॥ अ॒ग्नी॒षोमा॑ य आ॒हु॒तिम् ।
यो वा॑ दा॒शाद्ध॑विष्कृ॒तिम् । स प्र॒जया॑ सु॒वीर्य॑म् ।
वि॒श्वमा॑युर्-व्य॒श्नव॑त् ॥ अ॒ग्नी॒षोमा॑ चेति॒ तद्-वी॒र्यं वा॑म् ।
यद॑मु॒ष्णीत॑म॒वसं॑ प॒णिं गोः॑ । अ॒वा॒ति॒रतं॑ प्रथ॒यस्य॑ शेषः ।
अ॒वि॒न्द॒तं ज्यो॑ति॒रेकं॑ ब॒हुभ्यः॑ ॥

"अग्नी॑षो॒मावि॒मꣳ सु॒मे {104}" "अग्नी॑षो॒मा ह॒विषः

प्र॒स्थि॑तस्य ( ) {105}" ॥ 58 (10) (ज॒भार – द्यौ – र॒ग्ने – रु॒पस्थ॑
– उ॒पक्ष्य॑न्तो – ब॒द्धधा॑नो-याद॑मानः – स॒मु॒द्रे – अ॒ह॒सः –
प्र॒स्थि॑तस्य) (A7)

2.8.8 अनुवाकं 8 – वेहदादिपशूनां सूक्तानि

T.B.2.8.8.1

अ॒हम॑स्मि प्रथ॒मजा ऋ॒तस्य॑ । पूर्वं॑ दे॒वेभ्यो॑ अ॒मृत॑स्य नाभिः ।
यो मा द॑दाति स इ॒देव मा वाः॑ ॥ अ॒ह-म॒न्न-म॒न्न-म॑दन्तम॒ग्नि ॥
पूर्व॑-म॒ग्नेर॑पि द॒हत्य॑न्नं । य॒त्तौ हाऽऽसा॑ते अ॒हमु॑त्तरेषु ।
व्या॒त्तम॑स्य प॒शवः॑ सु॒जंभं॑ ॥ प॒श्यन्ति॑ धी॒राः प्र॑चरन्ति पा॒काः ॥
ज॒हाम्य॑न्यं न ज॒हाम्य॑न्यं । अ॒हम॑न्नं व॑शमि॒च्छरामि॑ ॥ 59 (10)

T.B.2.8.8.2

स॒मा॒नम॑र्थं प॒र्ये॑मि भुं॒जत् । को मा॑म॒न्नं म॑नुष्यो दयेत ॥
प॒रा॒के अ॒न्नं नि॑हितं लो॒क ए॒तत् । वि॒श्वैर्-दे॒वैः पि॒तृभि॑र्-गु॒प्तम॑न्नं ।
यद॒द्यते॑ लु॒प्यते॑ यत् प॒रो॒प्यते॑ ॥ श॒त॒त॒मी सा त॒नूर्मे॑ बभूव ॥
म॒हान्तौ॑ च॒रू स॑कृद्-दु॒ग्धेन॑ पप्रौ ।

दिवञ्च॑ पृ॒श्नि॑ पृ॒थि॒वीं च॑ सा॒कं ।

तथ् संपि॑बन्तो न मि॒नन्ति॑ वे॒धसः॑ ।

नैतद्-भू॒यो भव॑ति नो कनी॒यः ॥ 60 (10)

T.B.2.8.8.3

अन्नं॑ प्रा॒ण-म॒न्न-म॒पान॑-माहुः । अन्नं॑ मृ॒त्युं तमु॑ जी॒वातु॑माहुः ।

अन्नं॑ ब्र॒ह्माणो॑ ज॒रसं॑ व॒दन्ति॑ । अन्न॑माहुः प्र॒जननं॑ प्र॒जानां॑ ॥

मोघ॑मन्नं वि॒न्दते॑ अप्र॒चेताः॑ । स॒त्यं ब्र॑वीमि व॒ध इ॒त्थस॑ तस्य ।

ना॒र्यम॑णं पु॒ष्यति॑ नो सखा॒यं । के॒वला॑घो भव॑ति के॒वला॑दी ॥

अ॒हं मे॒घः स्त॒नय॑न्. व॒र्ष॒न्नस्मि॑ । मा॒मद॑न्त्य॒हम॑द्म्य॒न्यान् ॥ 61 (10)

T.B.2.8.8.4

अ॒ह॒ꣳ स॒दमृ॑तो भवामि । म॒दादि॑त्या अ॒धि स॒र्वे त॑पन्ति ॥

"दे॒वीं वा॑चम॒जन॑यन्त {106}, "यद्-वाग्-व॒दन्ति॑ {107}" ॥

अ॒न॒न्ता-म॒न्ता॒दधि॑ नि॒र्मितां॑ म॒हीं । यस्यां॑ दे॒वा अ॑दधु॒र्भो॑ज॒नानि॑ ।

एका॑क्ष॒रां द्वि॒पदा॑ꣳ षट्प॑दाञ्च । वाचं॑ दे॒वा उ॑पजीवन्ति वि॒श्वे ॥

वाचं॑ दे॒वा उ॑पजीवन्ति वि॒श्वे ॥ वाचं॑ ग॒न्ध॒र्वाः प॒शवो॑ म॒नुष्याः॑ ।

वा॒ची॒मा वि॒श्वा भु॑वनान्य॒र्पिता॑ । 62 (10)

T.B.2.8.8.5

सा नो ह॒वं जु॒षता॑-मिन्द्र॑पत्नी ॥ वा॒गक्ष॑रं प्रथ॒मजा॑ ऋ॒तस्य॑ ।
वेदा॑नां मा॒ता-ऽमृत॑स्य नाभिः । सा नो जुषा॒णोप॑ य॒ज्ञमा॑गात् ॥
अव॑न्ती दे॒वी सु॒हवा॑ मे अस्तु ॥ या मृ॑षयो मन्त्र॒कृतो॑ मनी॒षिणः॑ ।
अ॒न्वैच्छन्॑ दे॒वा-स्तप॑सा श्रमे॒ण । तां दे॒वीं वाच॑ ह॒विषा॑ यजामहे ।
सा नो दधातु सु॒कृत॑स्य लो॒के ॥

च॒त्वारि॑ वाक् परि॒मिता॑ प॒दानि॑ । 63 (10)

T.B.2.8.8.6

तानि॑ विदुर् ब्राह्म॒णा ये मनी॒षिणः॑ । गुहा॒ त्रीणि॑ निहि॒ता नेङ्ग॑यन्ति ।
तु॒रीयं॑ वा॒चो मनु॑ष्या वदन्ति ॥ श्रद्ध॒याऽग्निः॑ समिद्ध्यते ।
श्रद्ध॒या विन्द॑ते ह॒विः । श्रद्धां॑ भग॒स्य मूर्ध॑नि ।
वच॒सा ऽवे॑दयामसि ॥ प्रि॒यञ् श्रद्धे॑ ददतः । प्रि॒यञ् श्रद्धे॑ दिदासतः ।
प्रि॒यं भो॒जेषु॑ यज्वसु । 64 (10)

T.B.2.8.8.7

इ॒दं म उ॒दितं॑ कृ॒धि ॥ यथा॑ दे॒वा असु॑रेषु । श्रद्धा-मु॒ग्रेषु॑ चक्रिरे ।
ए॒वं भो॒जेषु॑ यज्वसु । अ॒स्माक॑-मु॒दितं॑ कृ॒धि ॥ श्रद्धां॑ दे॒वा यज॑मानाः ।

वा॒यु॒गो॒पा॒ उपा॑सते । श्र॒द्धा॒ हृ॒दय्य॑या-ऽऽकू॒त्या ॥

श्र॒द्धया॑ हू॒यते॑ ह॒विः ॥ श्र॒द्धां प्रा॑तर् ह॒वामहे॑ । 65 (10)

T.B.2.8.8.8

श्र॒द्धां म॒द्ध्यन्दि॑नं परि । श्र॒द्धा॒ सूर्य॑स्य नि॒मृचि॑ ।

श्र॒द्धे श्र॒द्धाप॑येह मा ॥ श्र॒द्धा दे॒वा-न॑धिवस्ते ।

श्र॒द्धा वि॒श्वमि॑दं जगत् । श्र॒द्धां का॒मस्य॑ मा॒तरं॑ । ह॒विषा॑ वर्द्धयामसि ॥

ब्र॒ह्मज॑ज्ञानं प्रथ॒मं पु॒रस्ता॑त् । वि सी॒मतः॑ सु॒रुचो॑ वे॒न आ॑वः ।

स बु॒द्धि॒नया॑ उ॒पमा॑ अस्य वि॒ष्ठाः । 66 (10)

T.B.2.8.8.9

स॒तश्च॑ यो॒नि-म॑स॒तश्च॑ वि॒वः ॥ पि॒ता वि॒राजा॑मृष॒भो र॑यी॒णां ।

अ॒न्तरि॑क्षं वि॒श्वरू॑प आ॒विवे॑श । तम॒र्के-र॑भ्यर्च॒न्ति व॒त्सं ।

ब्र॒ह्म स॒न्तं ब्र॑ह्म॒णा वर्द्ध॑यन्तः ॥ ब्र॒ह्म दे॒वान॑जनयत् ।

ब्र॒ह्म वि॒श्वमि॑दं जगत् । ब्र॒ह्मणः॑ क्ष॒त्रं निर्मि॑तं । ब्र॒ह्म ब्रा॑ह्म॒ण आ॒त्मना॑ ॥

अ॒न्तर॑स्मि-न्नि॒मे लो॒काः । 67 (10)

T.B.2.8.8.10

अ॒न्तर् वि॒श्वमि॒दं जग॑त् । ब्र॒ह्मै॒व भू॒तानां॑ ज्येष्ठं॑ ॥
 तेन॑ कोऽ॒र्हति॑ स्पर्द्धि॒तुम् ॥ ब्र॒ह्मन् दे॒वा-स्त्रय॑स्त्रि॒ंशत् ।
 ब्र॒ह्मन्नि॒न्द्र प्रजा॑प॒ती । ब्र॒ह्मन् ह॒ विश्वा॑ भू॒तानि॑ ।
 ना॒वी वा॒न्तः समा॑हिता ॥ चत॑स्र आ॒शाः प्रच॑रन्त्व-ग्नयः॑ ।
 इ॒मन्नो॑ य॒ज्ञं नय॑तु प्रजा॒नन् । घृ॒तं पि॒न्वन्न॒जरं॑ सु॒वीरं॑ ॥ 68 (10)

T.B.2.8.8.11

ब्र॒ह्म स॒मिद्-भ॑व॒त्याहु॑तीनां ॥ आ गा॒वो अ॒ग्नन्नु॑त भ॒द्रम॑क्रन् ।
 सीद॑न्तु गो॒ष्ठे र॒णय॑न्त्वस्मे । प्रजा॑वतीः पु॒रुरूपा॑ इ॒ह स्युः॑ ।
 इन्द्रा॑य पू॒र्वी रु॒षसो॑ दुहा॒नाः ॥ इन्द्रो॑ यज्व॒ने पृ॒णते॑ च शि॒क्षति॑ ।
 उपे॑द्ददाति न स्वं मु॒षाय॑ति । भू॒यो भू॒यो र॒यिमि॑दस्य व॒र्द्धय॑न् ।
 अ॒भिन्ने॑ खि॒ल्ले नि॑दधाति दे॒वयुं॑ ॥

"न ता न॑शन्ति {108}", "न ता अ॒र्वा {109}" ॥ 69 (10)

T.B.2.8.8.12

गा॒वो भ॒गो गा॒व इन्द्रो॑ मे अ॒च्छात् । गा॒वः सोम॑स्य प्रथ॒मस्य॑ भ॒क्षः ।
 इ॒मा या गा॒वः स॒जना॑स इन्द्रः॑ । इ॒च्छामी॑द्दृ॒दा मन॑सा चिदिन्द्रं॑ ॥

यू॒यं गा॒वो मे॒दय॑था कृ॒शं चि॑त् । अ॒श्ली॒लं चि॑त् कृ॒णु॒था सु॒प्रती॑कं ।

भ॒द्रं गृ॒हं कृ॑णुथ भ॒द्रवा॑चः । बृ॒हद्वो॒ वय॑ उच्यते स॒भासु॑ ॥

प्र॒जाव॑तीः सू॒यव॑सꣳ रि॒शन्तीः॑ (रु॒शन्तीः॑) ।

शु॒द्धा अ॒पः सु॒प्रपा॑णे पिब॒न्तीः ( ) ।

मा वः स्ते॒न ई॒शत॑ माऽघ॒शꣳसः॑ । परि॒वो हे॒ती रु॒द्रस्य॑ वृ॒ज्यात् ॥

उपे॒द-मु॒पप॑र्चनं । आ॒सु गो॒षूप॑पृच्यतां । उप॑र्ष॒भस्य॑ रे॒तसि॑ ।

उपे॒न्द्र तव॑ वी॒र्ये॑ ॥ 70 (16) (च॒रामि॑ - क॒नीयो॑ - ऽन्या - न॒र्पिता॑ -

प॒दानि॑ - यज्व॑सु - ह॒वामहे॑ - वि॒ष्टा - लो॒काः - सु॒वीर॑ - म॒र्वा

- पिब॑न्तीः षट्च) (A8)

2.8.9 अनुवाकं 9 – शुक्लकृष्णपश्वादीनां सूक्तानि

T.B.2.8.9.1

ता सू॒र्या च॒न्द्रम॑सा वि॒श्वभृ॑त्तमा म॒हत् । तेजो॑ वसु॒मद्-रा॑जतो दि॒वि ।

सा॒मात्मा॑ना च॒रतः॑ सा॒मचा॑रिणा । ययो॑र्व्र॒तं न म॑मे जा॒तु दे॒वयोः॑ ॥

उ॒भाव॑न्तौ परि॒यात॑ अ॒म्या । दि॒वो न र॒श्मीꣳ स्त॑नु॒तो-व्य॑र्णवे ।

उ॒भा भु॑व॒न्ती भु॑व॒ना क॒विक्र॑तू । सू॒र्या न च॒न्द्रा च॑रतो ह॒ताम॑ती ॥

प॒ती द्यु॒मद् वि॒श्ववि॒दा उ॒भा दि॒वः ।

सू॒र्या उ॒भा च॒न्द्रम॒सा वि॒चक्ष॒णा । 71 (10)

T.B.2.8.9.2

वि॒श्ववा॒रा वरि॒वो॒भा वरे॒ण्या । ता नो॑ऽव॒तं म॒तिम॒न्ता म॒हि॒व्र॒ता ॥

वि॒श्वव॒परी प्र॒तर॒णा तर॒न्ता । सु॒व॒र्वि॒दा दृ॒शये॒ भू॒रि॒र॒श्मी ।

सू॒र्या हि च॒न्द्रा वसु॑त्वेष॒-दर्॒श॒ता ।

म॒न॒स्वि॒नो॒भाऽनु॑ च॒रतो॑ नु सं दि॒वं ॥ अ॒स्य श्र॒वो न॒द्यः स॒प्त बि॒भ्र॒ति ।

द्या॒वा क्षा॒मा पृ॒थि॒वी दर्॒श॒तं व॑पुः ।

अ॒स्मे सू॒र्या च॒न्द्रम॒सा-ऽभि॒चक्षे॑ ॥

श्र॒द्धे क॒मि॒न्द्र च॒रतो॑ वि॒चतु॑रं ॥ 72 (10)

T.B.2.8.9.3

पू॒र्वा॒परं॑ च॒रतो॑ मा॒य यै॒तौ । शि॒शू क्री॑ड॒न्तौ परि॑यातो अ॒द्ध्व॒रं ।

वि॒श्वान्य॒न्यो भु॑व॒ना ऽभि॒चक्षे॑ ॥ ऋ॒तून॒न्यो वि॒दध॑ज्जाय॒ते पु॒नः ॥

"हि॒र॒ण्य॒वर्णाः शु॒चयः॑ पा॒व॒का {110}", "या॒सां रा॒जा {111}" ।

"या॒सां दे॒वाः {112}", "शि॒वेन॑ मा॒ चक्षु॑षा पश्य॒त {113}" ।

"आ॒पो भ॒द्रा {114}", "आ॒दि॒त्य॒श्या॒मि {115}" ॥

ना॒सदा॒सी॒न्नो॒ सदा॒सीत् तदा॒नीं॑ । ना॒सीद्-रजो॒ नो॒ व्यो॒मा॒परो॒ यत् ।

कि॒मावरी॒वः कु॒ह कस्य॒ शर्म॑न् । 73 (10)

T.B.2.8.9.4

अ॒भः कि॒मासी॒द् ग॒हनं॑ ग॒भीरं॑ ॥ न मृ॒त्यु॒रमृ॒तं तर्हि॒ न ।

रा॒त्रि॒या अ॒ह आसीत् प्र॒केतः॑ । आ॒नी॒दवा॒त७ स्व॒धया॒ तदे॒कं॑ ।

तस्मा॒द्-धा॒न्यं न परः॑ (प॒रं) किंच॒ नास॑ ॥

तम॑ आसीत् तम॑सा गू॒ढम॒ग्रे प्र॒केतं॑ । स॒लि॒ल७ स॒र्वमा॒ इदं॑ ।

तु॒च्छे ना॒भ्वपि॑हितं॒ यदा॒सीत् ।

तम॑स॒ स्तन्म॑हि॒ना जा॒यतै॑कं ॥ का॒म॒स्तद॒ग्रे स॒मव॑र्त्तता॒धि । 74 (10)

T.B.2.8.9.5

मन॑सो॒ रेतः॑ प्र॒थमं॑ यदा॒सीत् ।

स॒ तो ब॒न्धुम॑सति॒ निर॑विन्दन् (निर॑विदन्) ।

हृ॒दि प्र॒ती॒ष्या क॒वयो॑ म॒नीषा॑ ॥ ति॒रश्ची॒नो वि॒ततो॑ र॒श्मिरे॑षां ।

अ॒धः स्वि॒दासी॑(३) दु॒परि॑ स्वि॒दासी॑(३)त् ।

रेतो॒धा आ॑सन् म॒हिमा॑न आसन् ।

स्व॒धा अ॒वस्ता॑त् प्र॒यतिः॑ परस्ता॑त् ॥

को अ॒ब्धा वे॒द क इ॒ह प्र॒वोच॑त् । कु॒त आ॒जाता॒ कुत॑ इ॒यं वि॒सृष्टिः॑ ।

अ॒र्वाग्दे॒वा अ॒स्य वि॒सर्ज॑नाय । 75 (10)

T.B.2.8.9.6

अथा॒ को वे॒द यत॑ आ॒ब॒भूव॑ ॥ इ॒यं वि॒सृष्टि॑र् यत॑ आ॒ब॒भूव॑ ।

यदि॑ वा द॒धे यदि॑ वा न । यो अ॒स्याद्ध्य॑क्षः प॒रमे॑ व्यो॒मन् ।

सो अ॒ङ्ग वे॒द यदि॑ वा न वे॒द ॥

किञ्चि॑द्वि॒द्वनं॑ क उ स वृ॒क्ष आ॑सीत् । यतो॒ द्यावा॑पृथि॒वी नि॑ष्ट॒तक्षुः॑ ।

मनी॑षिणो॒ मन॑सा पृ॒च्छते॑दु तत् ।

यद॒ध्यति॑ष्ठद्-भु॒वनानि॑ धा॒रय॑न् ॥

ब्र॒ह्म वनं॑ ब्र॒ह्म स वृ॒क्ष आ॑सीत् । 76 (10)

T.B.2.8.9.7

यतो॒ द्यावा॑पृथि॒वी नि॑ष्ट॒तक्षुः॑ । मनी॑षिणो॒ मन॑सा वि॒ब्रवी॑मि वः ।

ब्र॒ह्माद्ध्यति॑ष्ठद् भु॒वनानि॑ धा॒रय॑न् ॥ प्रा॒तर॒ग्निं प्रा॒तरि॑न्द्रं ह॒वाम॑हे ।

प्रा॒त मि॒त्राव॑रुणा प्रा॒तर॒श्विना॑ ॥ प्रा॒त र्भ॑गं पू॒षणं॑ ब्र॒ह्मण॑स्पतिं ॥

प्रा॒तस्सो॑ममु॒त रु॒द्रं हु॑वेम ॥ प्रा॒तर्जि॑तं भ॒गमु॒ग्रं हु॑वेम ।

व॒यं पु॒त्रमदि॒तेर्यो॑ वि॒धर्ता॑ ।

आ॒द्ध्रश्चि॒द्वं म॒न्यमा॑न-स्तु॒रश्चित् । 77 (10)

T.B.2.8.9.8

रा॒जा चि॒द्वं भ॒गं भ॒क्षीत्या॑ह ॥ भ॒ग प्र॒णोत॑र्भ॒ग स॒त्यरा॑धः ।

भ॒गेमां॑ धि॒यमु॒दव॑ दद॒न्नः । भ॒ग प्र॒णो ज॒नय॑ गो॒भिरश्वैः॑ ।

भ॒ग प्र॒नृभिर्-नृ॒वन्तः॑ स्याम । उ॒तेदा॑नीं भ॒गव॑न्तः स्याम ॥

उ॒त प्र॒पित्व॑ उ॒त म॒ध्ये अ॒ह्नां॑ । उ॒तोदि॑ता म॒घव॑न्थ-सूर्य॑स्य ।

व॒यं दे॒वानां॑ सु॒मतौ॑ स्याम ॥

भ॒ग ए॒व भ॒गवां॑ अस्तु दे॒वाः । 78 (10)

T.B.2.8.9.9

ते॒न व॒यं भ॒गव॑न्तः स्याम । तं त्वा॑ भ॒ग स॒र्व इ॒ज्जो॑हवीमि ।

स नो॑ भ॒ग पु॒र ए॒ता भ॒वेह॑ ॥ स॒म॒ध्वरा॑योष॒सो न॑मन्त ।

द॒धि॒क्रावे॑व शु॒चये॑ प॒दाय॑ । अ॒र्वा॒ची॒नं व॑सु॒विदं॑ भ॒गन्नः॑ ।

रथ॑मिवाश्वा वा॒जिन॑ आव॒हन्तु॑ ॥ अ॒श्वाव॑तीर् गो॒मती॑र् न उ॒षासः॑ ।

वी॒रव॑तीः स॒दमु॑च्छन्तु भ॒द्राः । घृ॒तं दु॒हाना॑ वि॒श्वतः॑ प्र॒पी॒नाः ( ) ।

यू॒यं पा॑त स्व॒स्तिभिः॑ स॒दा नः॑ ॥ 79 (11)

(वि॒च॒क्ष॒णा – वि॒च॒तु॒र्ऽर॒ - श॒र्म – त्र॒धि॒ - वि॒स॒र्ज॒नाय॒ - ब्र॒ह्म व॒नं
ब्र॒ह्म स॒ वृ॒क्ष आ॒सीत् - तु॒रश्चि॒द् - दे॒वाः - प्र॒पी॒ना ए॒कं च॑) (A9)

Prapaataka Korvai with starting Words of 1 to 9 Anuvaakams :-

(पी॒वो॑ऽन्ना॒न् - ते शु॒क्रा॒सः - सो॒मो धे॒नु - मि॒न्द्र॒स्तर॒स्वा -
ञ्छु॒चि॒ - मा दे॒वो या॒तु - सू॒र्यो दे॒वी - म॒ह॒म॒स्मि -
ता सू॒र्या॑च॒न्द्र॒म॒सा न॒व॑)

Korvai with starting Words of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(पी॒वो॑ऽन्ना॒ - म॒ग्ने त्वं पा॒र - या॒नाघृ॒ष्यः - शु॒चिं नु॒ स्तो॒मं -
वि॒श्रय॑मा॒णो - दि॒वो रु॒क्मो - ऽन्नं प्रा॒णं -
ता सू॒र्या॑च॒न्द्र॒म॒सा न॒व॑स॒प्त॒तिः)

First and Last Word 2nd Ashtakam 8th Prapaatakam :-

(पी॒वो॑न्ना॒ - यू॒यं पा॒त स्व॒स्ति॒भिः स॒दानः॑)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय ब्राह्मणे द्वितीयाष्टके अष्टमः प्रपाठकः समाप्तः ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय ब्राह्मणे द्वितीयाष्टाषकं समाप्तम् ॥

=====

Details of Dasini & Vaakyams for
Ashtakam 2, Prapaatakam 8 (TB 2.8)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	6	64
Anuvakam 2	8	82
Anuvakam 3	8	83
Anuvakam 4	8	85
Anuvakam 5	9	89
Anuvakam 6	9	92
Anuvakam 7	10	100
Anuvakam 8	12	126
Anuvakam 9	9	91
Total →	79	812

Details for Full Ashtakam 2

	Anuvaakam	Dasini	Vaakyams
Prapaatakam 1	11	60	626
Prapaatakam 2	11	73	768
Prapaatakam 3	11	50	547
Prapaatakam 4	8	80	826
Prapaatakam 5	8	45	475
Prapaatakam 6	20	94	1042
Prapaatakam 7	18	66	699
Prapaatakam 8	9	79	812
Total →	96	547	5795

Appendix (of expansions)

T.B.2.8.1.1 – "आ वायो {35}"

आ वायो भूष शुचिपा उप नः सहस्रं ते नियुतो विश्ववार ।

उपो ते अन्धो मद्यमयामि यस्य देव दधिषे पूर्वपेयं ॥ {35}

(Appearing in T.S.1.4.4.1, and also the same Mantra in T.S.3.4.2.1)

T.B.2.8.1.1 – "प्रयाभिः {36}"

प्र याभिर्यासि दाश्वाꣳ समच्छा नियुद्धि-र्वायविष्टये दुरोणे ।

नि नो रयिꣳ सुभोजसं युवेह नि वीरवद्-गव्यमश्वियं च राधः ॥

{36}

(Appearing in T.S.2.2.12.8)

T.B.2.8.1.5 – "सोमापूषणे {37}" "मौ देवौ {38}"

सोमापूषणा जनना रयीणां जनना दिवो जनना ( ) पृथिव्याः ।

जातौ विश्वस्य भुवनस्य गोपौ देवा अकृण्वन्नमृतस्य नाभिं ॥ {37}

इमौ देवौ जायमानौ जुषन्तेमौ तमाꣳसि गूहतामजुष्टा ।

आभ्यामिन्द्रः पक्वमामास्वन्तः सोमापूषभ्यां जनदुस्रियासु ॥ {38}

[Both {37} and {38} appearing in T.S.1.8.22.5]

T.B.2.8.1.6 – "उदु॑त्त॒मं व॑रुणा {39}"

उदु॑त्त॒मं व॑रुण॒ पाश॑मस्मदवाऽध॒मं वि॑मध्यम॒ श्र॑थाय ।
अथा॑ व॒यमा॑दित्य॒ व्र॒ते त॒वाऽना॑गसो॒ अदि॑तये स्याम ॥ {39}

(Appearing in T.S.1.5.11.3)

T.B.2.8.1.6 – "स्त॑भ्नाद॒द्याम् {40}"

अस्त॑भ्नाद्यामृष॒भो अ॒न्तरि॑क्षममिमीत॒ वरि॑माणं पृथि॒व्या आऽसी॑द्
विश्वा॑ भुव॒नानि॑ स॒म्राड् विश्वे॑त्तानि॒ वरु॑णस्य व्र॒तानि॑ ॥ {40}

(Appearing in T.S.1.2.8.1)

T.B.2.8.1.6 – "यत् किञ्चे॑दं {41}" "कि॒त॒वा॒सः {42}"

यत् किञ्चे॑दं व॑रुण॒ दैव्ये॑ जनेऽभिद्रो॒हं म॑नुष्याश्चरामसि ।
अचि॑त्ती॒यत् तव॑ धर्मा॒ युयो॑पिम॒ मा न॒स्तस्मा॑ दे॒नसो॑

दे॒व री॑रिषः ॥ {41}

कि॒त॒वा॒सो यद्वि॑ रि॒पुर्न॑ दी॒वि यद्वा॑ घा स॒त्य मु॒तय॑न्न वि॒द्म ।
सर्वा॑ ता वि॒ष्य शि॒थिरे॑व दे॒वाथा॑ ते स्याम वरुण॒ प्रि॒यासः॑ ॥ {42}

[Both in {41} and {42} appearing in T.S.3.4.11.6]

T.B.2.8.1.6 – "अव ते हेड {43}"

अ॒व ते॒ हे॒डो वरु॑ण॒ नमो॑भि॒रव॒ य॒ज्ञेभि॑रीमहे ह॒विर्भिः॑ ।
क्षय॑न्न॒स्मभ्य॑मसुर प्रचेतो राज॒न्नेना॑सि शि॒श्रथः॑ कृ॒तानि॑ ॥ {43}
(Appearing in T.S.1.5.11.3)

T.B.2.8.1.6 – "स्तत्त्वा यामि {44}"

तत्त्वा॑ यामि ब्र॒ह्मणा॑ वन्द॒मान॑स्तदा शा॒स्ते यज॑मानो ह॒विर्भिः॑ ।
अहे॑डमानो वरु॒णेह॑ बो॒ध्युरु॑श॒स्स मा न॒ आयुः॑ प्रमो॒षीः ॥ {44}
(Appearing in T.S. 2.1.11.6)

T.B.2.8.1.6 – "आदित्यानामवसा {45}"

आ॒दि॒त्याना॑मवसा॒ नूत॑नेन सक्षीमहि शर्म॑णा शन्त॑मेन ।
अ॒नागा॑स्त्वे अ॒दिति॑त्वे तु॒रास॑ इ॒मं य॒ज्ञं दध॑तु श्रोष॑माणाः ॥ {45}
(Appearing in T.S.2.1.11.6)

T.B.2.8.1.6 – "न दक्षिणा {46}"

न दक्षिणा विचिकिते न सव्या न प्राचीनमादित्या नोत पश्चा ।
पाक्या चिद्वसवो धीर्या चिद् – युष्मानीतो अभयं ज्योतिरश्यां ॥ {46}
(Appearing in T.S.2.1.11.5)

T.B.2.8.1.6 – "धारयन्त आदित्यास {47}, "स्तिस्रो भूमीर्धारयन् {48}"

धारयन्त आदित्यासो जगत्स्था देवा विश्वस्य भुवनस्य गोपाः ।
दीर्घाधियो रक्षमाणा असुर्यमृतावान् – श्रयमाना ऋणानि ॥ {47}

तिस्रो भूमीर्धारयन् त्रीं रुत द्यून् त्रीणि व्रता विदथे अन्तरेषां ।
ऋतेनाऽऽदित्या महि वो महित्वं तदर्यमन् वरुण मित्र चारु ॥ {48}

(Both {47} and {48} appearing in T.S.2.1.11.4 and T.S. 2.1.11.5)

T.B.2.8.1.6 – "यज्ञो देवानां {49}" "शुचिरपः {50}"

यज्ञो देवानां प्रत्येति सुम्नमादित्यासो भवता मृडयन्तः ।
आ वोऽर्वाची सुमतिर्ववृत्यादं होश्चिद्या वरिवोवित्तराऽसत् ॥ {49}

शुचि॒रपः॑ सू॒यव॑सा॒ अद॑ब्ध॒ उप॑ क्षेति॒ वृ॒द्धव॑याः सु॒वीरः॑ ।

नकि॒ष्टं घ्न॑न्त्यन्ति॒तो न॑ दू॒राद्य॑ आ॒दि॒त्यानां॑ भवति॒ प्रणी॑तौ ॥ {50}

(Both {49} and {50} appearing in T.S.2.1.11.4)

T.B.2.8.2.5 – "इन्द्रं॑ नरो॑ {51}"

इन्द्रं॑ नरो॑ नेम॒धिता॑ हवन्ते॒ यत्पार्या॑ यु॒नज॑ते धि॒यस्ताः॑ ।

शूरो॑ नृषा॒ता श॑वसश्च॒कान॑ आ गोम॒ति व्र॑जे भ॒जा त्वन्नः॑ ॥ {51}

(Appearing in TS 1.6.12.1)

T.B.2.8.2.5 – "युजे॑ रथम् {52}"

युजे॑ रथं॒ ग॒वेष॑ण॒ं हरि॑भ्याम् । उप॒ ब्र॒ह्मा॒णि जु॒जुषा॑ण-म॒स्थुः ।

विबा॑धि॒ष्टास्य॑ रोद॒सी म॑हि॒त्वा । इन्द्रो॑ वृ॒त्राण्य॑प्र॒ती ज॑घ॒न्वान् ॥ {52}

(Appearing in T.B.2.4.1.3)

T.B.2.8.2.7 - "आवे॑धस॒ं {53}"

आवे॑धसं॒ नील॑पृ॒ष्ठं बृ॒हन्त॑म् । बृ॒हस्प॑ति॒ं स॒दने॑ सादयध्वम् ।

साद॑द्योनिं॒ दम॑ आदी॒दिवा॑सम् । हि॒रण्य॑वर्णम॒रुष॑ स॒पेम॑ ॥ {53}

(Appearing in T.B.2.5.5.4)

T.B.2.8.2.8 – "बृहस्पते पर {54}"

बृ॒हस्प॑ते॒ परि॑ दी॒या रथे॑न रक्षो॒हा ऽमित्रा॑ꣳ अप॒ बाध॑मानः ।
 प्र॒भंज॑न्थ् से॒नाः प्र॒मृ॒णो यु॒धा जय॑न्नस्माक॑-मे॒ध्यवि॒ता रथा॑नां ॥ {54}
 (Appearing in T.S.4.6.4.1)

T.B.2.8.2.8 – "येवा पित्रे {55}"

ए॒वा पि॒त्रे वि॒श्वदे॑वाय॒ वृष्णे॑ य॒ज्ञैर्वि॑धेम नम॑सा ह॒विर्भिः॑ ।
 बृ॒हस्प॑ते सु॒प्रजा॑ वी॒रव॑न्तो वय॑ꣳ स्याम॒ पत॑यो र॒यीणां॑ ॥ {55}
 (Appearing in T.S.1.8.22.2)

T.B.2.8.2.8 – "आ नो दिवः {56}"

आ नो॑ दि॒वो बृ॒हतः॑ पर्व॑तादा सर॑स्वती यज॑ता गन्तु॑ य॒ज्ञं ।
 ह॒वं दे॒वी जु॒जुषा॑णा घृ॒ताची॑ श॒ग्मां नो॑ वाच॑मु॒शती॑ शृ॒णोतु॑ ॥ {56}
 (Appearing in T.S.1.8.22.1)

T.B.2.8.2.8 – "पावीरवी {57}"

पावीरवी कन्या चित्रायुः सरस्वती वीरपत्नी धियं धात् । ग्नाभि
रच्छिद्रं शरणं सजोषा दुराधर्षं गृणते शर्म यस्सत् ॥ {57}

(Appearing in T.S.4.1.11.2)

T.B.2.8.2.8 – "इमा जुह्वाना {58}"

इमा जुह्वाना युष्मदा नमोभिः । प्रति स्तोमं सरस्वति जुषस्व ।
तव शर्मन् प्रियतमे दधानाः । उपस्थेयाम शरणं न वृक्षम् ॥ {58}

(Appearing in T.B.2.4.6.1)

T.B.2.8.2.8 – "यस्ते स्तनः {59}"

यस्ते स्तनश्शशय इत्याह । स्तौत्येवैनाम् । उस्त्र घर्मं शिषोस्त्र घ
र्मम् पाहि घर्माय शिषेत्याह । यथा ब्रूयादमुष्मै देहीति । तादृगेव
तत् । बृहस्पतिस्त्वोप सीदत्वित्याह । {59}

(Appearing in T.A. 8-7-3-60th Dasini)

T.B.2.8.2.8 – "सरस्वत्यभि नो नेषि {60}"

सरस्वत्यभि नो नेषि वस्यः । मा पस्फरीः पयसा मा न आ धक् ।
जुषस्व नः सख्या वेद्या च । मा त्वत्क्षेत्रा-ण्यरणानि गन्म ॥ {60}
(Appearing in T.B.2.4.3.2)

T.B.2.8.3.1 – "अषाढं युथ्सु {61}"

अषाढं युथ्सु पृतनासु पप्रिम् । सुवर्षामफस्वां वृजनस्य गोपाम् ।
भरेषुजां सुक्षितिं सुश्रवसम् । जयन्तं त्वामनु मदेम सोम ॥ {61}
(Appearing in T.B.2.4.3.8)

T.B.2.8.3.1 – "या ते धामानि हविषा यजन्ति {62}"

या ते धामानि हविषा यजन्ति ता ते विश्वा परिभूरस्तु यज्ञं गयस्फानः
प्रतरणः सुवीरोऽवीरहा प्रचरा सोम दुर्यान् {62}

(Appearing in T.S. 1.2.10.1) (Please note that this "Ruk" does not end in "duryA@na" and continues further, hence please consult your Guru as to whether to extend this "ruk" further to end at

"सुविते मा धाः

T.B.2.8.3.2 – "विष्णोर्नु कं {63}"

विष्णो॑र्नु॒कं॑ वी॒र्या॑णि॒ प्र वो॑चं॒ यः पार्थि॑वानि॒ विम॑मे रजा॒सि यो॑
अ॒स्क॒भा॒य॒दु॒त्तर॑र् स॒ध॒स्थं॑ वि॒चक्र॑माण॒ स्त्रे॒धो॒रु॒गा॒यो
विष्णो॑ र॒रा॒ट॒म॒सि॒ विष्णोः॑ पृ॒ष्ठ॒म॒सि॒ विष्णोः॑ इ॒न्य॒ज्त्रे॑ स्थो
विष्णोः॑ स्यूर॒सि॒ विष्णो॑र् ध्रु॒व॒म॒सि॒ वैष्ण॑व॒म॒सि॒ विष्ण॑वे त्वा ॥ {63}

(Appearing in T.S. 1.2.13.3)

T.B.2.8.3.2 – "तदस्य प्रियम् {64}"

तद॑स्य प्रि॒य॒म॒भि पा॑थो अ॒श्या॑म् । नरो॒ यत्र॑ दे॒व॒य॒वो म॑दन्ति ।
उ॒रु॒क्र॒म॒स्य स॒ हि ब॑न्धु॒रि॒त्था । विष्णोः॑ प॒दे प॑र॒मे म॑ध्व उ॒त्थ॑सः ॥ {64}

(Appearing in T.B.2.4.6.2)

T.B.2.8.3.2 – "प्रतद् विष्णुः {65}"

प्र॒तद्-वि॑ष्णुः स्तव॑ते वी॒र्या॑य । मृ॒गो न भी॑मः कु॒च॒रो गि॑रि॒ष्ठाः ।
यस्यो॑रु॒षु त्रि॒षु वि॒क्रम॑णेषु । अधि॑क्षि॒यन्ति॒ भुव॑नानि॒ विश्वा॑ ॥ {65}

(Appearing in T.B.2.4.3.4)

T.B.2.8.3.3 – "विचक्रमे {66}" "त्रिर्देवः {67}"

विचक्रमे पृथिवीमेष एताम् । क्षेत्राय विष्णुर् मनुषे दशस्यन् ।

ध्रुवासो अस्य कीरयो जनासः । उरुक्षितिꣳ सुजनिमा चकार ॥ {66}

त्रिर्देवः पृथिवीमेष एताम् । विचक्रमे शतर्चसं महित्वा ।

प्र विष्णु-रस्तु तवसस्त वीयान् । त्वेषꣳ ह्यस्य स्थविरस्य नाम ॥ {67}

(Both {66} & {67} Appearing in T.B.2.4.3.5)

T.B.2.8.3.2 – "आ ते महो{68}" "यो जात एव {69}"

आ ते मह इन्द्रोत्युग्र समन्यवो यथ् समरन्त सेनाः ।

पताति दिद्युन्नर्यस्य बाहुवोर्मा ते मनो विष्वद्रियग्वि चारीत् ॥ {68}

यो जात एव प्रथमो मनस्वान् देवो देवान् क्रतुना पर्यभूषत् ।

यस्य शुष्माद्रोदसी अभ्यसेतां नृम्णस्य महा स जनास इन्द्रः ॥ {69}

(Both {68} and {69} Appearing in T.S.1.7.13.2)

T.B.2.8.3.3 – "अभि गोत्राणि {70}"

अभि गोत्राणि सहसा गाहमानोऽदायो वीरः शतमन्युरिन्द्रः ।
दुश्च्यवनः पृतनाषाड युध्यो-स्माकं सेना अवतु प्र युथ्सु ॥ {70}
(Appearing in T.S 4.6.4.2)

T.B.2.8.4.3 – "अनवस्ते रथं {71}" "वृष्णे यत्ते {72}"

अनवस्ते रथमश्वाय तक्षन्-त्वष्टा वज्रं पुरुहूत द्युमन्तं ।
ब्रह्माण इन्द्रं महयन्तो अर्कैरवर्द्धयन्नहये हन्त वा उ ॥ {71}
वृष्णे यत् ते वृष्णो अर्कमर्चानिन्द्रा ग्रावाणो अदितिः सजोषाः ।
अनश्वासो ये पवयोऽरथा इन्द्रेषिता अभ्यवर्तन्त दस्यून् ॥ {72}
(Both {71} and {72} appearing in T.S.1.6.12.6)

T.B.2.8.4.3 – "इन्द्रस्य नु वीर्या {73}" "ण्यहन्नहिम् {74}"

इन्द्रस्य नु वीर्याणि प्रवोचम् । यानि चकार प्रथमानि वज्री ॥ {73}
अह-न्नहिमन्वपस्ततर्द । प्र वक्षणा अभिनत् पर्वतानाम् ॥ {74}
(Both {73} and {74} appearing in T.B.2.5.4.1)

T.B.2.8.4.8 – "या जाता ओषधयो {75}"

या जाता ओषधयो देवेभ्यस्त्रियुगं पुरा ।
मन्दामि बभ्रूणामहं शतं धामानि सप्त च ॥ {75}

(Appearing in T.S.4.2.6.1)

T.B.2.8.4.8 – "ऽतिविश्वाः परिष्ठाः {76}"

अति विश्वाः परिष्ठाः स्तेन इव व्रजमक्रमुः ।
ओषधयः प्राचुच्यवु र्यत् किं च तनुवां रपः ॥ {76}

(Appearing in T.S.4.2.6.3)

T.B.2.8.4.8 – "या ओषधयः सोम राज्ञी {77}"

या ओषधयः सोमराज्ञीः प्रविष्ठाः पृथिवीमनु ।
तासां त्वमस्युत्तमा प्रणो जीवात-वेसुव ॥ {77}

(Appearing in T.S.4.2.6.4 and T.S.4.2.6.5)

T.B.2.8.4.8 – "रश्वावती॑ सोमवती॑म् {78}"

अ॒श्वा॒वती॑ सो॒मवती॑ मूर्ज॑यन्ती मुदो॑जसं ।
आ वि॒त्सि॑ सर्वा ओष॑धीर॒स्मा अ॑रि॒ष्टता॑तये ॥ {78}

(Appearing in T.S.4.2.6.4)

T.B.2.8.4.8 – "ओष॑धीरि॒ति मा॒तरो॑ {79}"

ओष॑धीरि॒ति मा॒तर-स्त॒द्वो दे॒वी-रु॒प ब्रु॑वे ।
रपा॑सि वि॒घ्नती॑रि॒त रप॑श्चातय॒मानाः ॥ {79}

(Appearing in T.S.4.2.6.1)

T.B.2.8.4.8 - "ऽन्या॑वो॒ अन्या॑मवतु {80}"

अ॒न्या वो॑ अ॒न्याम॑व-त्वन्या॑ऽन्यस्या॒ उपा॑वत ।
ताः सर्वा॑ ओष॑धयः सँवि॒दाना॑ इ॒दं मे॒ प्राव॑ता वचः ॥ {80}

(Appearing in T.S.4.2.6.3)

T.B.2.8.5.1 – "शुचिं नु स्तोमं {81}"

शुचिं नु स्तोमं नवजात-मद्येन्द्राग्नी वृत्रहणा जुषेथां ।
 उभा हि वाꣳ सुहवा जोहवीमि ता वाजꣳ सद्य उशते धेष्ठा ॥ {81}
 (Appearing in T.S.1.1.14.1)

T.B.2.8.5.1 – "श्नथद्-वृत्रम् {82}"

श्नथद्-वृत्रमुत सनोति वाजमिन्द्रा यो अग्नी सहुरी सपर्यात् ।
 इरज्यन्ता वसव्यस्य भूरेः सहस्तमा सहसा वाजयन्ता ॥ {82}
 (Appearing in T.S.4.2.11.1)

T.B.2.8.5.1 – "उभा वामिन्द्राग्नी {83}"

उभा वामिन्द्राग्नी आहुवध्या उभा राधसः सह मादयध्यै ।
 उभा दाताराविषाꣳ रयीणामुभा वाजस्य सातये हुवे वां ॥ {83}
 (Appearing in T.S.1.1.14.1)

T.B.2.8.5.1 – "प्रचर्षणिभ्यः {84}"

प्र चर्षणिभ्यः पृतना हवेषु प्र पृथिव्या रिरिचाथे दिवश्च ।
 प्र सिन्धुभ्यः प्रगिरिभ्यो महित्वा प्रेन्द्राग्नी विश्वा भुवनाऽत्यन्या ॥ {84}
 (Appearing in T.S.4.2.11.1)

T.B.2.8.5.1 – "आ वृत्रहणा {85}"

आ वृ॒त्रह॑णा वृ॒त्रह॑भिः शु॒ष्मैः॑ । इन्द्र॑ या॒तं नमो॑भिर॒ग्ने अ॒र्वाक् ।
युव॑ꣳ रा॒धोभि॑रक॒वेभि॑रिन्द्र । अ॒ग्ने अ॒स्मे भव॑तमु॒त्तमे॑भिः ॥ {85}
(Appearing in T.B.3.6.8.1)

T.B.2.8.5.1 - "गीर्भिर्-विप्रः {86}"

गी॒र्भिर्-वि॒प्रः प्र॑म॒तिमि॒च्छमा॑नः । ई॒ रयिं॑ य॒शसं॑ पू॒र्वभा॑जम् ।
इन्द्रा॑ग्नी वृ॒त्रह॑णा सुव॒ज्रा । प्र॒णो न॒व्येभि॑स्ति॒रतं॑ दे॒ष्णैः ॥ {86}
(Appearing in T.B.3.6.9.1)

T.B.2.8.5.3 – "यास्ते पूषन्ना वो अन्तः {87}"

यास्ते॑ पू॒षन्ना॑वो अ॒न्तः स॒मुद्रे॑ । हि॒र॒ण्ययी॑र॒न्तरि॑क्षे च॒रन्ति॑ ।
याभि॑र्या॒सि दू॒त्याꣳ सूर्य॑स्य । का॒मेन॑ कृ॒तः श्र॒व इ॒च्छमा॑नः ॥ {87}
(Appearing in T.B.2.5.5.5)

T.B.2.8.5.3 – "शुक्रं ते अन्यत् {88}"

शु॒क्रं ते॑ अ॒न्यद्य॑ज॒तं ते॑ अ॒न्यद्वि॑षु॒रूपे॑ अ॒हनी॑ द्यौ॒रिवा॑सि ।
वि॒श्वा हि॒ मा॒या अ॒वसि॑ स्व॒धावो॑ भ॒द्रा ते॑ पू॒षन्नि॒ह रा॒तिर॑स्तु ॥ {88}
(Appearing in T.S. 4.1.11.2)

T.B.2.8.5.3 – "पू॒षे॒मा आ॒शाः {89}"

पू॒षे॒मा आ॒शा अनु॑वेद॒ सर्वाः॑ सो अ॒स्मा अ॒भय॑तमेन नेषत् ।
स्व॒स्ति॒दा अ॒घृ॒णिः सर्व॑वीरः । अ॒प्रयु॑च्छन् पु॒र ए॒तु प्र॒जा॒नन् ॥ {89}
(Appearing in T.B.2.4.1.5)

T.B.2.8.6.9 – "अ॒र्हन् बि॒भर्षि॑ {90}"

अ॒र्हन्बि॒भर्षि॑ साय॒कानि॑ धन्व । अ॒र्हन्निष्कं॑ य॒जतं॑ वि॒श्वरू॑पम् ।
अ॒र्हन्नि॒दन्द॑यसे वि॒श्वम॑ब्भुवम् । न वा ओ॒जीयो॑ रु॒द्र त्व॑दस्ति ॥ {90}
[Appearing in T.A.7.5.7 (or T.A.4-5-7)]

T.B.2.8.6.9 – "मा न॒स्तोके॑ {91}"

मा न॒स्तोके॑ तन॒ये मा न॒ आयु॑षि मा नो गो॒षु मा नो॑ अ॒श्वेषु॑ रीरिषः ।
वी॒रान् मा॒नो रु॒द्र भा॒मितो॑ व॒धीर्ह॒विष्म॑न्तो नम॒सा वि॒धेम॑ ते ॥ {91}
(Appearing in T.S.3.4.11.2)

T.B.2.8.6.9 – "परि॑णो रु॒द्रस्य॑ हे॒तिः{92}"

परि॑णो रु॒द्रस्य॑ हे॒ति वृ॑णक्तु परि॒त्वेष॑स्य दु॒र्मति॑र॒घायोः॑ ।
अ॒व स्थि॑रा म॒घवद्भ्य॑-स्तनु॒ष्व मी॒ढ्वस्तो॑काय तन॒याय॑ मृ॒डय॑ ॥ {92}
(Appearing in T.S.4.5.10.4)

T.B.2.8.6.9 - "स्तुहि श्रुतम् {93}"

स्तु॒हि श्रु॒तं ग॒र्त॒सदं॑ यु॒वानं॑ मृ॒गं न भी॒म-मु॒प॒ह॒न्तु-मु॒ग्रं ।
मृ॒डा ज॒रि॒त्रे रु॒द्र स्त॒वानो॑ अ॒न्यन्ते॑ अ॒स्मन्नि॒वप॑न्तु से॒नाः ॥ {93}
(Appearing in T.S.4.5.10.4)

T.B.2.8.6.9 – "मीढुष्टमा {94}"

मी॒ढुष्ट॒म शि॒वत॒म शि॒वो नः॑ सु॒मना॑ भव॒ ऽपर॑मे वृ॒क्ष आ॒युधं॑ नि॒धाय॑
कृ॒त्तिं व॑सान॒ आच॑र पि॒नाकं॑ बिभ्र॒दाग॑हि ॥ {94}
(Appearing in T.S.4.5.10.4)

T.B.2.8.6.9 – "र॒हन् बिभ्र॑षि {95}"

(Same as {90} above)

T.B.2.8.6.9 – "त्वम॑ग्ने रु॒द्र {96}, "आ वो॑ राजानम् {97}"

त्वम॑ग्ने रु॒द्रो अ॒सुरो॑ म॒हो दि॒वस्त्व॑ श॒र्द्धो मा॑रु॒तं पृ॒क्ष ई॒शिषे॑ ।
त्वं वा॑तैर॒रुणै॑र्या॒सि शं॒गय॑स्त्वं पू॒षा वि॒धतः॑ पा॒सि नु॒त्मना॑ ॥ {96}

आ वो॑ राजानम॒ध्वर॑स्य रु॒द्रं हो॒तारं॑ स॒त्यय॑ज॒ रोद॑स्योः ।
अ॒ग्निं पु॒रा त॑नयि॒लो र॒चित्ता-द्वि॑रण्यरूपम॒वसे॑ कृणुध्वं ॥ {97}

[Both {96} and {97} appearing in T.S.1.3.14.1]

T.B.2.8.7.4 – "त्वष्टा दधत् {98}"

त्वष्टा दधदिन्द्राय शुष्मम् । अपाकोऽचिष्टुर्यशसे पुरूणि ।
वृषा यजन् वृषणं भूरिरेताः । मूर्धन् यज्ञस्य समनक्तु देवान् ॥ {98}
(Appearing in T.B.2.6.8.4)

T.B.2.8.7.4 – "तन्न-स्तुरीपम् {99}"

तन्नस्तुरीपमध पोषयिन्तु देव त्वष्टर्वि रराणः स्यस्व ।
यतो वीरः कर्मण्यः सुदक्षो युक्तग्रावा जायते देवकामः ॥ {99}
(Appearing in T.S.3.1.11.1)

T.B.2.8.7.4 – "त्वष्टा वीरं {100}"

त्वष्टा वीरं देवकामं जजान त्वष्टुर्वा जायत आशुरश्वः ।
त्वष्टेदं विश्वं भुवनं जजान बहोः कर्तारमिह यक्षि होतः ॥ {100}
(Appearing in T.S.5.1.11.3)

T.B.2.8.7.4 – "पिशङ्गरूपः {101}"

पिशङ्गरूपः सुभरो वयोधाः श्रुष्टी वीरो जायते देवकामः ।
प्रजां त्वष्टा विष्यतु नाभिमस्मे अथा देवानामप्येतु पाथः ॥ {101}
(Appearing in T.S.3.1.11.2)

T.B.2.8.7.5 – "मित्रो जनान् {102}, "प्र स मित्र {103}"

मित्रो॑ जनान्॑ यातयति॑ प्र॒जानन् मि॒त्रो दा॑धार पृथि॒वीमु॒त द्यां॑ ।

मि॒त्रः कृ॒ष्टीर॑निमिषा॒ऽभि च॑ष्टे स॒त्याय॑ ह॒व्यं घृ॒तवद्-वि॑धेम ॥ {102}

प्र स॑ मि॒त्र मर्तो॑ अस्तु॒ प्रय॑स्वान् यस्त॑ आदित्य॒ शिक्ष॑ति व्र॒तेन॑ ।

न ह॑न्यते न जी॑यते त्वोतो॒ नैन॑म॒हो अ॑श्नोत्यन्ति॒तो न दू॒रात् ॥ {103}

[Both {102} and {103} appearing in T.S.3.4.11.5]

T.B.2.8.7.10 – "अग्नीषोमाविमं सुमे {104}"

"ऽग्नीषोमा हविषः प्रस्थितस्य {105}"

अग्नी॑षोमा वि॒मं सु॑ मे शृणु॒तं वृ॑षणा॒ हवं॑ ॥

प्रति॑ सू॒क्तानि॑ हर्य॒तं भव॑तं दा॒शुषे॑ मयः ॥ {104}

अग्नी॑षोमा ह॒विषः॑ प्रस्थि॒तस्य॑ वी॒तं ह॑र्य॒तं वृ॑षणा॒ जुषे॑थां ॥

सु॒शर्मा॑णा स्वव॒सा हि॑ भू॒तम॑था ध॒त्तं य॑ज॒माना॑य शं योः ॥ {105}

[Both {104} and {105} appearing in T.S.2.3.14.2)]

T.B.2.8.8.4 – "देवीं वाचम जनयन्त {106}, "यद्-वाग्-वदन्ति {107}"

देवीं वाचमजनयन्त देवाः । तां विश्वरूपाः पशवो वदन्ति ।
सा नो मन्द्रेषमूर्जं दुहाना । धेनुर्वागस्मानुप सुष्टुतैतु ॥ {106}

(Appearing in T.B.2.4.6.10)

यद् वाग्वदन्त्य-विचेतनानि । राष्ट्री देवानां निषसाद मन्द्रा ।
चतस्र ऊर्जं दुदुहे पयांसि । क्व स्वि दस्याः परमं जगाम ॥ {107}

(Appearing in T.B.2.4.6.11)

T.B.2.8.8.11 – "न ता नशन्ति {108}", "न ता अर्वा {109}"

न ता नशन्ति न दभाति तस्करः । नैना अमित्रो व्यथिरादधर्षति ।
देवाञ्च याभिर् यजते ददाति च । ज्योगित्ताभिः सचते गोपतिः सह ॥
{108}

न ता अर्वा रेणुककाटो अश्नुते । न सञ् स्मृतत्र-मुपयन्ति
ता अभि । उरुगायमभयं तस्य ता अनु । गावो मर्त्यस्य विचरन्ति
यज्वनः ॥ {109} [Both {108} and {109} Appearing in T.B.2.4.6.9]

T.B.2.8.9.3 – "हिरण्यवर्णाः शुचयः पावका {110}",

"यासाँ राजा {111}"

हिरण्यवर्णाः शुचयः पावका यासु जातः कश्यपो यास्विन्द्रः ।
अग्निं या गर्भं दधिरे विरूपास्ता न आपः शञ्च स्योना भवन्तु ॥ {110}

यासाँ राजा वरुणो याति मध्ये सत्यानृते अवपश्यन् जनानां ।
मधुश्चुतः शुचयो याः पावकास्ता न आपः शञ्च स्योना भवन्तु ॥ {111}
[Both {110} and {111} Appearing in T.S.5.6.1.1]

T.B.2.8.9.3 – "यासां देवाः {112}", "शिवेन मा चक्षुषा पश्यत {113}"

यासां देवा दिवि कृण्वन्ति भक्षं या अन्तरिक्षे बहुधा भवन्ति ।
याः पृथिवीं पयसोन्दन्ति शुक्रास्ता न आपः शञ्च स्योना भवन्तु ॥ {112}
(Appearing in T.S.5.6.1.1)

शिवेन मा चक्षुषा पश्यताऽऽपः शिवया तनुवोप स्पृशत त्वचं मे ।
सर्वाँ अग्नीँ रप्सुषदो हुवे वो मयि वर्चो बलमोजो नि धत्त ॥ {113}
(Appearing in T.S.5.6.1.2)

T.B.2.8.9.3 – "आपो भद्रा {114}", "आदित्यश्यामि {115}"

आपो॑ भ॒द्रा घृ॒तमिदा॑प आ॒सुर॒ग्नी-षो॒मौ बिभ्र॑त्याप॒ इत् ताः ।
ती॒व्रो र॒सो मधु॑पृ॒चा -म॒रंग॒म आ मा॑ प्रा॒णेन॑ स॒ह वर्च॑सा गन् ॥ {114}

(Appearing in T.S.5.6.1.3)

आदित् प॑श्याम्यु॒त वा शृ॒णो॒म्या मा॒ घोषो॑ गच्छति॒ वाङ्म॑ आ॒सां ।
मन्ये॑ भे॒जानो॑ अ॒मृत॑स्य॒ तर्हि॑ हि॒र॒ण्यव॑र्णा अ॒तृपं॑ य॒दा वः॑ ॥ {115}

(Appearing in T.S.5.6.1.4)

=====